

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

**OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ
WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO W 2024 ROKU**

INFORMACJA

SEJMIK WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

OPOLE, CZERWIEC 2025

Spis treści

Wykaz skrótów	5
Wprowadzenie	7
1. Sytuacja społeczno-demograficzna województwa opolskiego.....	8
1.1. Ludność	8
1.1.1. Stan, struktura i prognoza ludności	8
1.1.2. Przyrost naturalny.....	10
1.1.3. Migracje ludności.....	11
1.1.4. Najważniejsze wskaźniki demograficzne w Polsce w 2024 r.	11
1.1.5. Starzenie się społeczeństwa	13
1.1.6. Ludność w powiatach woj. opolskiego w latach 2023-2024.....	16
1.2. Warunki życia ludności - sytuacja dochodowa	18
1.3. Ubóstwo w Polsce.....	20
1.3.1. Zakres i struktura ubóstwa wg wybranych czynników	20
1.3.2. Zróżnicowanie zasięgu ubóstwa skrajnego w Polsce – wg grup społecznych i wieku	22
1.4. Bezrobocie rejestrowane i wg BAEL w woj. opolskim w latach 2022-2023	26
2. Zadania Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie pomocy i integracji społecznej w 2024 r.....	30
2.1. Projekty realizowane w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu, w tym efekty działań do końca 2024 r.....	30
2.2. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami ze środków PFRON	33
2.3. Realizacja zadań wynikających z Programu Współpracy Samorządu Województwa Opolskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego	34
2.4. Realizacja zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (adopcja)	34
2.5. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	37
3. Pomoc społeczna i inne zadania z zakresu polityki społecznej w woj. opolskim .	39
3.1. Liczba osób i rodzin objętych pomocą i wsparciem.....	39
3.2. Klienci ośrodków pomocy społecznej.....	40
3.3. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej według powiatów woj. opolskiego	47
3.4. Klienci długotrwale korzystający z pomocy społecznej w 2024 r.....	48
3.5. Koszt pomocy środowiskowej w latach 2023-2024	49

3.6. Powody udzielania pomocy (ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie).....	52
3.7. Realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	54
3.7.1. Asystenci rodziny.....	54
3.7.2. Placówki wsparcia dziennego.....	54
3.7.3. Rodzinna piecza zastępcza.....	56
3.7.4. Instytucjonalna piecza zastępcza	60
3.7.5. Dzieci w pieczy zastępczej	62
3.7.6. Organizatorzy i koordynatorzy pieczy zastępczej	66
3.7.7. Usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej oraz innych ośrodków wsparcia, o których mowa w art. 88 ustawy o pomocy społecznej	67
3.8. Formy pomocy i wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami	67
3.8.1. Domy pomocy społecznej.....	67
3.8.2. Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku.....	79
3.8.3. Dienne domy pomocy i Kluby seniora.....	81
3.8.4. Środowiskowe domy samopomocy	86
3.8.5. Mieszkania treningowe i wspomagane	89
3.8.6. Usługi opiekuńcze realizowane przez samorząd gminny lub na jego zlecenie	92
3.8.7. Inne formy wsparcia osób niesamodzielných	99
4. Kadra pomocy społecznej woj. opolskiego	101
4.1. Kadra ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie	103
4.1.1. Pracownicy socjalni	103
4.1.2. Kadra kierownicza	108
4.1.3. Pozostali pracownicy	108
5. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia w woj. opolskim.....	108
6. Ekonomia społeczna	111
6.1. Ekonomia społeczna	111
6.2. Podmioty ekonomii społecznej w województwie opolskim	112
6.3. Przedsiębiorstwa społeczne.....	114
6.4. Spółdzielnie Socjalne	115
6.5. Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej w województwie opolskim	119
6.6. Podmioty ekonomii społecznej jako dostarczyciele usług społecznych	120
6.7. Opolski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2023-2027.....	120

6.8. Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Opolskiego na lata 2023-2026	122
7. Koszt pomocy społecznej oraz innych zadań z zakresu polityki społecznej w latach 2023-2024 i w 2025 r. (prognoza)	123
7.1. Zadania gminy	123
7.2. Zadania powiatu, w tym koszt świadczeń udzielonych przez powiatowe centra pomocy rodzinie	127
7.3. Zadania gmin i powiatów – razem.....	130
8. Wnioski.....	132
9. Rekomendacje	138
Spis tabel.....	143
Spis wykresów	145
Spis map	147

Wykaz skrótów

BAEL	Badanie aktywności ekonomicznej ludności
CIS	Centrum Integracji Społecznej
COVID-19	Choroba zakaźna układu oddechowego wywołwana przez wirus SARS-CoV-2
CUS	Centrum Usług Społecznych
DPS	Dom Pomocy Społecznej
DDP	Dzienny Dom Pomocy
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
ES	Ekonomia społeczna
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
FEO 2021-2027	Fundusze Europejskie dla Opolskiego na lata 2021-2027
FERS 2021-2027	Fundusze Społeczne dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KIS	Klub Integracji Społecznej
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	Organizacja pozarządowa
NZOZ	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
OA	Ośrodek Adopcyjny w ROPS w Opolu

OCRG	Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki w Opolu
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
OPRES	Opolski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2023-2027
OUW	Opolski Urząd Wojewódzki w Opolu
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES	Podmiot ekonomii społecznej
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
RPDI	Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2023-2025
RPO WO	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020
RKRES	Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Opolskiego na lata 2023-2026
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu
SWO	Samorząd Województwa Opolskiego
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
UE	Unia Europejska
UMWO	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
WBD	Wojewódzki Bank Danych o sytuacji dzieci kwalifikujących się do przysposobienia
WTZ	Warsztat terapii zajęciowej
ZAZ	Zakład aktywności zawodowej

Wprowadzenie

Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego to coroczne opracowanie samorządu województwa, przekazywane właściwemu wojewodzie do 31 lipca, co wynika z ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹.

Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2024 r. zawiera obszary tematyczne wyszczególnione w ustawie (infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe, nakłady finansowe ponoszone na zadania pomocy społecznej, informacje o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej) oraz inne, ważne z punktu widzenia regionu, zagadnienia z zakresu pomocy i integracji społecznej (w tym z zakresu realizacji projektów Samorządu Województwa Opolskiego, współfinansowanych z Unii Europejskiej).

Ocenę zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2024 r., podobnie jak w ubiegłych latach, przygotowano w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu. Zgodnie z zapisami ustawowymi opracowano ją na podstawie gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej, tj. informacji i danych zamieszczonych w ich elektronicznych wersjach w systemie informatycznym CAS².

Jednak w związku z wprowadzonymi w 2019 r. przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zmianami do tego formularza, ograniczającymi dotychczasowy zakres danych, wprowadzanych przez gminy i powiaty, tegoroczną Ocenę (podobnie jak w latach 2019-2023 r.) przygotowano wspomagając się także innymi źródłami z obszaru polityki społecznej. Są to przede wszystkim dane i informacje pochodzące z Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu (w tym sprawozdawczości resortowej), GUS, Urzędu Statystycznego w Opolu, Wojewódzkiego Urzędu Pracy, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a także materiałów własnych ROPS w Opolu.

Jednocześnie, mimo że zakres tematyczny Oceny obejmuje stan na koniec 2024 r., część danych (jeżeli opublikowano lub pozyskano takie informacje) podano wg aktualnej wiedzy lub najbardziej dostępnych informacji.

¹ Art. 16a i art. 21 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2024.1283 t.j.)

² CAS – Centralna Aplikacja Statystyczna to elektroniczne oprogramowanie użytkowe dla jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, które wspiera proces zbierania sprawozdań przeznaczonych dla Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej z zakresu m. in. pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.

1. Sytuacja społeczno-demograficzna województwa opolskiego

1.1. Ludność

1.1.1. Stan, struktura i prognoza ludności

Wg stanu na 31 grudnia 2024 r. w województwie opolskim mieszkało 930 296 osób, tj. 1,3 % mniej niż w 2022 r. i o 0,7 % mniej niż w 2023 r.³

W latach 2023-2024 spadek liczby ludności odnotowano we wszystkich województwach kraju, natomiast liczba ludności ogółem w Polsce spadła o 0,4%.

Podobnie jak w ubiegłych latach, spadek liczby mieszkańców woj. opolskiego jest wynikiem niekorzystnych tendencji demograficznych, zwłaszcza ujemnego przyrostu naturalnego (spadku liczby urodzeń, większej liczby zgonów) oraz niekorzystnych wskaźników dotyczących migracji).

W 2024 r. w woj. opolskim zarejestrowano:

- 5 410 urodzeń żywych, tj. o 767 mniej niż rok wcześniej;
- zmarło 10 760 osób, o 136 więcej niż w 2023 r.;
- przyrost naturalny na 1 000 osób obniżył się do minus 5,7 w 2024 r. (w Polsce występuje także ujemny przyrost naturalny, który wyniósł minus 4,2 w 2024 r.).

Wśród mieszkańców województwa opolskiego w 2024 r.: liczba dzieci i młodzieży do 17 roku życia (wiek przedprodukcyjny) wynosiła 151,5 tys. (16,3%), osób w wieku produkcyjnym było 545,4 tys. (58,6%), a w wieku poprodukcyjnym 233,2 tys. (25,1%).

³ Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2024 r. Stan w dniu 31 XII, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/ludnosc-stan-i-struktura-ludnosci-oraz-ruch-naturalny-w-przekroju-terytorialnym-w-2024-r-stand-w-dniu-31-12-6,38.html> dostęp: 09.05.2025 r.

Tabela 1. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w Polsce i woj. opolskim w latach 2022 – 2024

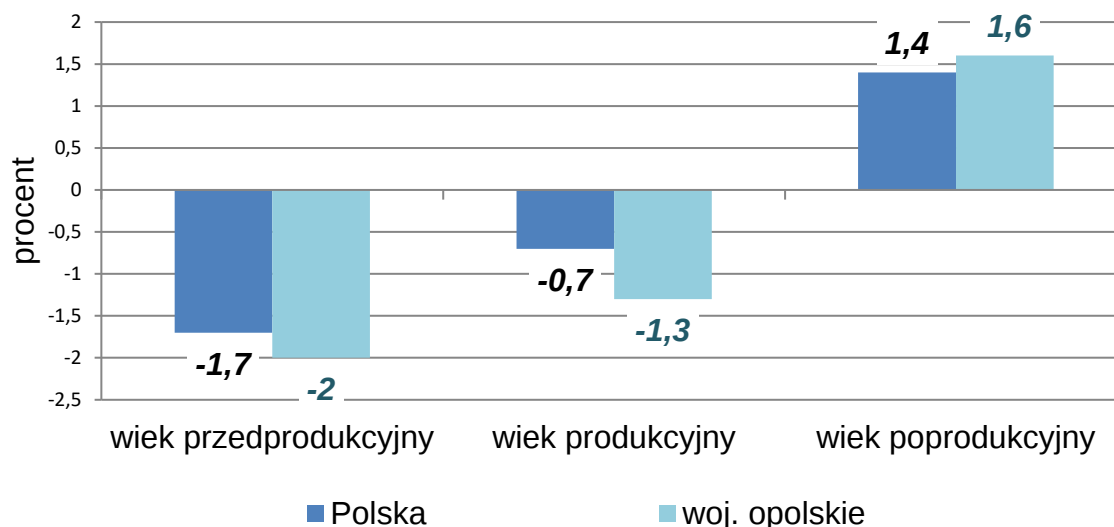
Wyszczególnienie	Ludność wg ekonomicznych grup wieku w latach 2022-2024				
	2022 r.	2023 r.	2024 r.	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2022r.=100%	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2023r.=100%
Polska					
Ogółem	37 766 327	37 636 508	37 489 087	-0,7	-0,4
w tym:					
wiek przedprodukcyjny	6 950 826	6 864 881	6 744 961	-3	-1,7
%	18,4	18,2	18,0	x	x
wiek produkcyjny	22 169 304	21 985 460	21 834 117	-1,5	-0,7
%	59,0	58,4	58,2	x	x
wiek poprodukcyjny	8 646 197	8 786 167	8 910 009	3,1	1,4
%	22,9	23,3	23,8	x	x
Województwo opolskie					
Ogółem	942 441	936 725	930 296	-1,3	-0,7
w tym:					
wiek przedprodukcyjny	156 725	154 619	151 573	-3,3	-2
%	16,6	16,5	16,3	x	x
wiek produkcyjny	560 062	552 484	545 484	-2,6	-1,3
%	59,0	59,0	58,6	x	x
wiek poprodukcyjny	225 654	229 622	233 239	3,4	1,6
%	24,0	24,5	25,1	x	x

Źródło: Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym.
Stan w 2022 r., 2023 r. i 2024 r., GUS, Warszawa.

W roku 2024 odnotowano zbliżone jak w latach poprzednich, zmiany w zakresie liczby i struktury wiekowej ludności. W latach 2023-2024:

- udział dzieci i młodzieży do 17 lat zmalał o 2% (w Polsce o 1,7%);
- ludność w wieku produkcyjnym zmalała o 1,3% (w Polsce o 0,7%);
- udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 1,6% (w Polsce o 1,4%)⁴.

Wykres 1. Zmiany liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w Polsce i w województwie opolskim w latach 2023-2024 (w %)

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych GUS.

1.1.2. Przyrost naturalny

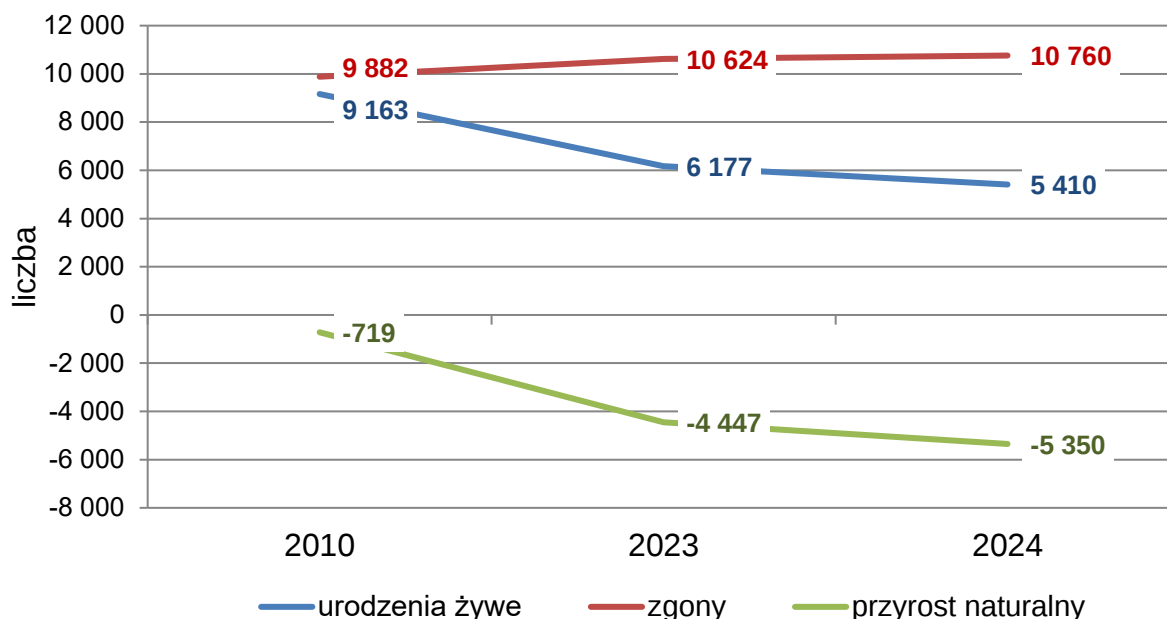
W 2024 r. w woj. opolskim urodziło się 5 410 dzieci, tj. o 767 mniej niż w 2023 r. Liczba zgonów wyniosła 10 760 (więcej niż rok wcześniej o 136). Przyrost naturalny (liczba urodzeń do liczby zgonów) – podobnie jak w latach poprzednich, był ujemny i wynosił minus 5 350.

W 2024 r. w woj. opolskim:

- wskaźnik liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców wyniósł 5,8‰ i był o 0,8 pkt promilowych niższy niż w 2023 r. W Polsce urodziło się ogółem 251 782 dzieci (o 20 669 mniej niż rok wcześniej), a wskaźnik na 1000 ludności wyniósł 6,7‰ (o 0,5 pkt prom. mniej niż w 2023 r.);
- wskaźnik liczby zgonów na 1000 osób wyniósł 11,5‰ (spadek o 0,2 pkt prom.), średni wskaźnik w Polsce 10,9‰;
- przyrost naturalny na 1 000 osób obniżył się do minus 5,7 (w Polsce występuje także ujemny przyrost naturalny, który wyniósł minus 4,2 w 2024 r.).

⁴ Tamże

Wykres 2. Zmiany liczby urodzeń żywych, zgonów i przyrostu naturalnego w województwie opolskim w 2010 r. i 2023 r. oraz 2024 r.

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych GUS.

1.1.3. Migracje ludności

W 2024 r. wskaźnik salda migracji (stałej lub czasowej) w Polsce wyniósł 0,2‰ (w 2023 r. wynosił także 0,2‰).

W woj. opolskim wskaźnik salda migracji w 2024 r. wyniósł -1,2‰ (w 2023 r. -1,4‰). Ogólne saldo migracji (różnica pomiędzy napływem oraz odpływem ludności) wyniosło minus 1 118 osób, tj. o 179 osób mniej niż rok wcześniej.

W 2024 r. poza woj. opolskie wyjechały 10 590 osób (migracje wewnętrzne), a z Polski wyemigrowało 913 osób (migracje zagraniczne).

Województwo opolskie od lat należy do grupy województw w kraju o średnich wskaźnikach migracji (najwyższe ogólne saldo migracji mają m. in. województwa: dolnośląskie, mazowieckie, pomorskie i małopolskie).⁵

1.1.4. Najważniejsze wskaźniki demograficzne w Polsce w 2024 r.

W 2024 r. w Polsce:

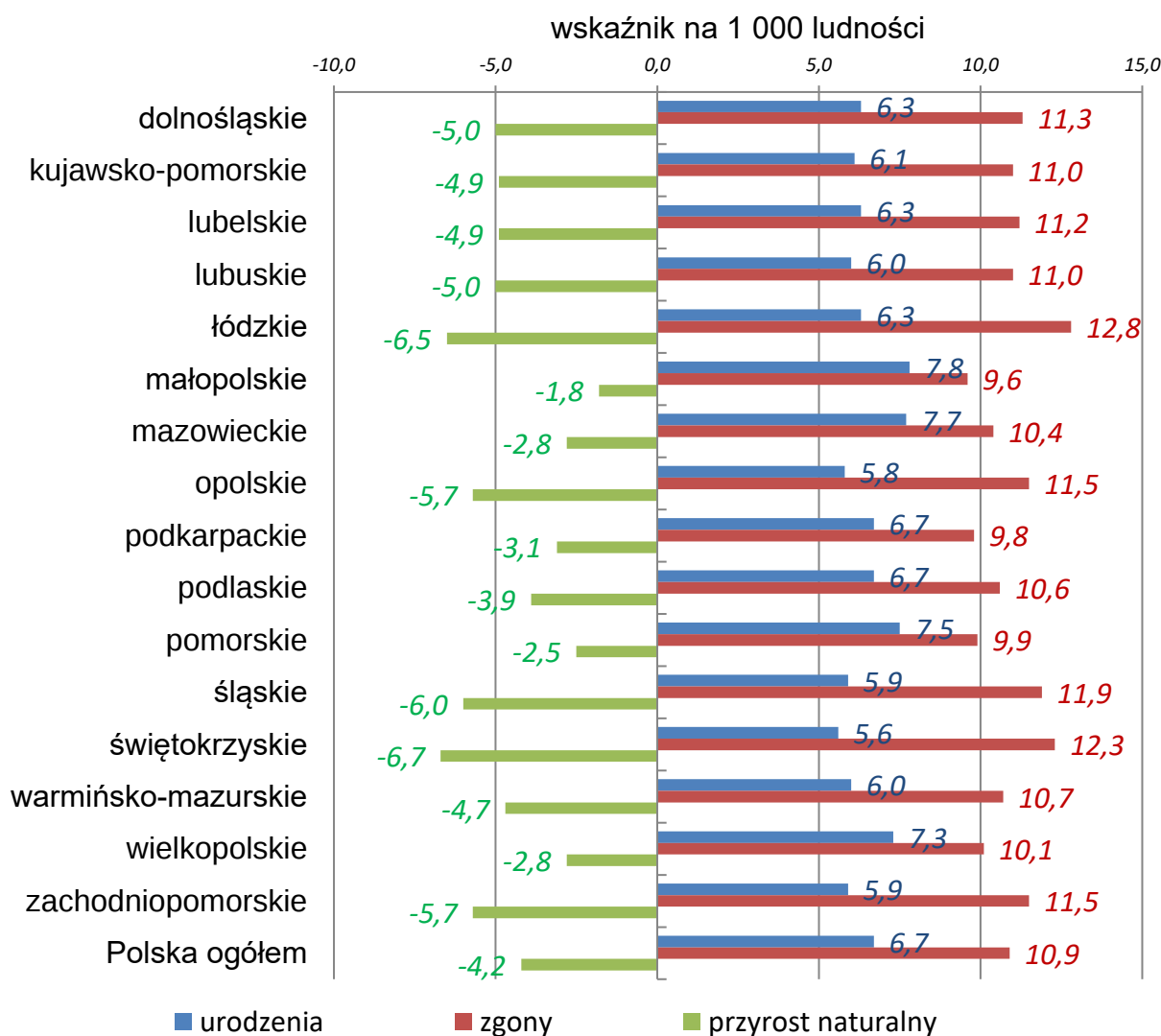
- wskaźnik urodzeń żywych na 1000 ludności wyniósł średnio 6,7 i był najwyższy w województwach: wielkopolskim, pomorskim, mazowieckim, małopolskim. Natomiast najmniej dzieci w porównaniu do liczby ludności

⁵ Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2024 r. Stan w dniu 31 XII, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/ludnosc-stand-i-struktura-ludnosci-oraz-ruch-naturalny-w-przekroju-terytorialnym-w-2024-r-stand-w-dniu-31-12,6,38.html> dostęp: 09.05.2025 r.

urodziło się w województwach: opolskim, świętokrzyskim, zachodniopomorskim i śląskim;

- wskaźnik zgonów na 1 000 ludności wyniósł średnio 10,9 i był najwyższy w województwach: łódzkim i świętokrzyskim, a najniższy w województwach: podkarpackim i małopolskim. W woj. opolskim wskaźnik zgonów był powyżej średniej krajowej i wynosił 11,5;
- wskaźnik przyrostu naturalnego, wyniósł minus 4,2 i był najniższy w województwach: świętokrzyskim oraz łódzkim, a najwyższy, ale także ujemny w województwach: pomorskim, małopolskim oraz mazowieckim. Woj. opolskie miało przyrost naturalny o wartości minus 5,7 (poniżej średniej w kraju).

Wykres 3. Wskaźnik urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego na 1 000 ludności według województw w 2024 r.

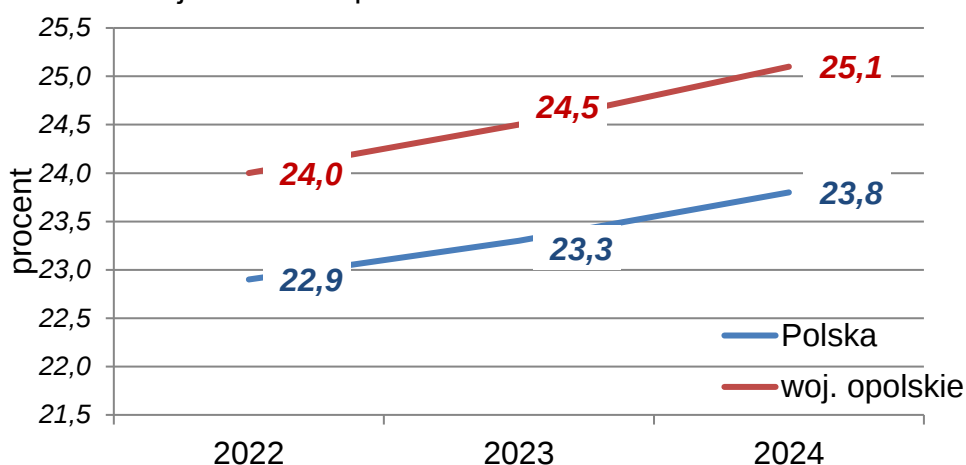
Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych GUS.

1.1.5. Starzenie się społeczeństwa

W 2024 r. w woj. opolskim liczba osób w wieku poprodukcyjnym wynosiła ponad 233 tys. i była większa o 1,6% niż w 2023 r. i większa o 3,4% niż w 2022 r. W latach 2022 - 2024 liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 7 585 osób. Natomiast w 2024 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym w województwie opolskim wynosił 25,1% i był wyższy niż średni w kraju o 1,3 p. proc.

W latach 2022-2024 w Polsce trend wzrostowy liczby osób w wieku poprodukcyjnym był na podobnym poziomie, a udział procentowy tej grupy wiekowej wynosił 23,8% (w 2024 r.).

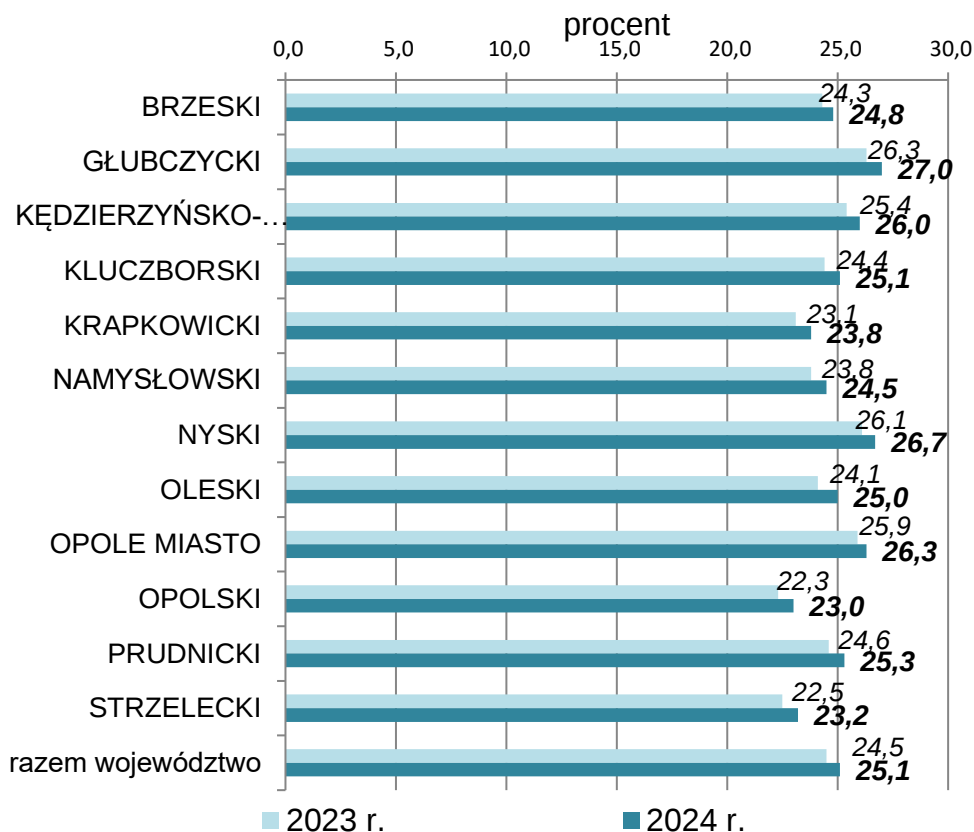
Wykres 4. Udział procentowy liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60+/65+) - Polska i województwo opolskie w latach 2022-2024

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych GUS.

Najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, wśród ogółu mieszkańców województwa, odnotowano w powiatach: głubczyckim (27,0%), nyskim (po 26,7%), oraz Mieście Opolu (26,3%), a najniższy w powiatach: opolskim (23,0%) i strzeleckim (23,2%).

Wykres 5. Udział procentowy liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60/65+) w populacji powiatu w latach 2023-2024

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych GUS.

Według prognozy demograficznej w perspektywie do roku 2050 populacja Polski będzie stawała się coraz starsza. Równolegle do przewidywanego spadku ludności do poziomu 34,0 mln osób w roku 2050, spodziewany jest stały wzrost liczby ludności w wieku senioralnym.⁶ Województwo opolskie należy do grupy regionów o niekorzystnych wskaźnikach w zakresie struktury ludności według wieku.

Wg GUS (Prognoza ludności w województwie opolskim w latach 2030-2050) do 2050 r. w woj. opolskim:

- liczba ludności w wieku 65 lat i więcej wzrośnie do 269 tys., stanowiąc 36,1% mieszkańców;
- mediana wieku ludności (przeciętny wiek) wynosić będzie 56,1 lat (przy średniej w Polsce 52,5 lat);
- liczba osób najstarszych (80 lat i więcej) wzrośnie 2,5-krotnie, stanowiąc 12,2% ludności.

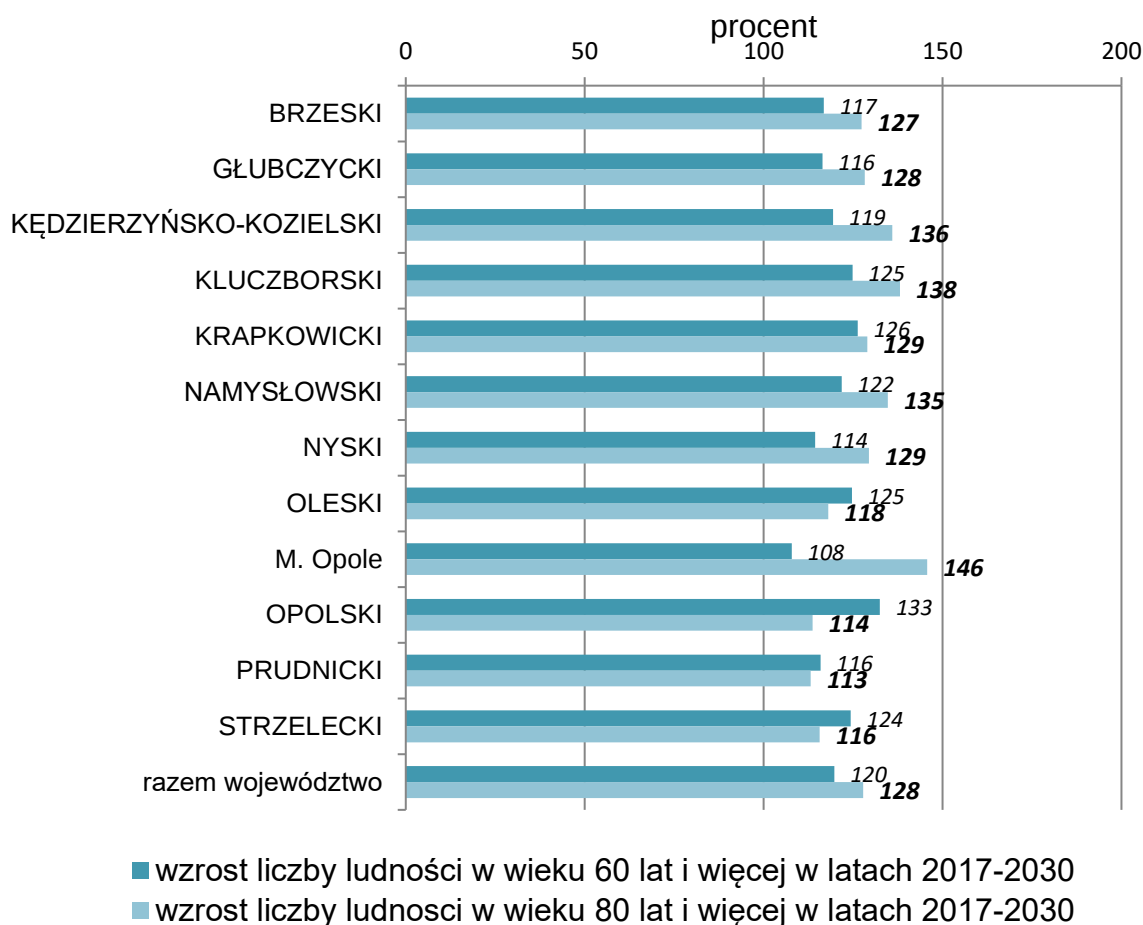
⁶ Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce w 2021 r., GUS, Warszawa, Białystok 2022 r., s. 22
https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/6002/2/4/1/sytuacja_osob_starszych_w_polsce_w_2021_r.pdf, dostęp:09.05.2025 r.

Jednocześnie, w oparciu o powyższą prognozę GUS przygotował analizę o prognozowanej liczbie ludności gmin w Polsce do 2030 r. (opracowaną w 2017 r.). Wynika z niej m. in., że będzie pogłębiał się podział kraju na „centra” i peryferia”, tzn. będzie postępował odpływ ludności (zwłaszcza w wieku przed- i produkcyjnym) z małych miejscowości i wsi do dużych miast.

W konsekwencji, a także w wyniku innych zjawisk demograficznych (ujemnego przyrostu naturalnego, migracji) do 2030 r. w woj. opolskim:

- liczba mieszkańców spadnie o 7,6%;
- liczba osób w wieku 60 lat i więcej wzrośnie o 20% (w tym najwięcej w powiatach opolskim i krapkowickim);
- liczba osób w wieku 80 lat i więcej wzrośnie o 28% (w tym najbardziej w Mieście Opolu i powiecie kędzierzyńsko-kozielskim);
- udział procentowy 60-latków wzrośnie do 31,4%, a osób w wieku 80 lat i więcej do 6,1%, liczby ludności regionu.

Wykres 6. Wzrost liczby ludności w grupach wieku: 60 lat i więcej oraz 80 lat i więcej, w powiatach woj. opolskiego do 2030 r. (wg prognozy ludności gmin GUS na lata 2017-2030)

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Prognoza liczby ludności gmin na lata 2017- 2030, GUS 2017

1.1.6. Ludność w powiatach woj. opolskiego w latach 2023-2024⁷

W 2024 r. – w porównaniu do końca roku 2023 r., we wszystkich powiatach woj. opolskiego spadła liczba ludności. Największy spadek mieszkańców odnotowano w powiatach: nyskim (1095 osób) oraz kędzierzyńsko-kozielskim (726 osób). Natomiast niewielki spadek zanotowano w powiecie namysłowskim (o 280 osób) oraz powiecie opolskim (o 87 osób).

W latach 2023-2024 liczba ludności w poszczególnych powiatach zmniejszyła się w grupach wieku: przedprodukcyjnym i produkcyjnym, natomiast wzrosła wśród osób w wieku poprodukcyjnym, w tym najbardziej w Mieście Opolu (do 26,3%) oraz powiecie głubczyckim (27,0%) i nyskim (26,7%). Natomiast z najmniejszym wskaźnikiem liczby osób w wieku poprodukcyjnym mamy do czynienia w powiatach: strzeleckim (23,2%) i opolskim (23,0%).

Tabela 2. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w woj. opolskim w latach 2023-2024 – wg powiatów

Lp.	Powiaty	Ludność wg funkcjonalnych grup wieku w latach 2023-2024					
		2023 r.	Razem w 2024 r.	w tym grupy wieku			
				Przed-produkcyjny	Pro-dukcyjny	Popro-dukcyjny	Udział wieku poprodukcyjnego %
1	brzeski	86 149	85 613	14 520	49 889	21 204	24,8
2	głubczycki	42 608	42 092	6 346	24 387	11 359	27,0
3	kędzierzyńsko-kozielski	86 161	85 435	13 119	50 140	22 176	26,0
4	kluczborski	61 236	60 536	9 524	35 814	15 198	25,1
5	krapkowicki	59 647	59 288	9 557	35 629	14 102	23,8
6	namysłowski	42 033	41 753	7 488	24 051	10 214	24,5
7	nyski	127 992	126 897	19 577	73 462	33 858	26,7
8	oleski	61 281	60 798	10 171	35 519	15 108	25,0

⁷ Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2024 r. Stan w dniu 31 XII, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/ludnosc-stan-i-struktura-ludnosci-oraz-ruch-naturalny-w-przekroju-terytorialnym-w-2024-r-stand-w-dniu-31-12,6,38.html>, dostęp:12.05.2025r.

Lp.	Powiaty	Ludność wg funkcjonalnych grup wieku w latach 2023-2024					
		2023 r.	Razem w 2024 r.	w tym grupy wieku			
				Przed- produkcyjny	Pro- dukcyjny	Popro- dukcyjny	Udział wieku poprodukcyjnego %
9	Opole miasto	126 077	125 492	20 235	72 269	32 988	26,3
10	opolski	120 841	120 754	20 720	72 275	27 759	23,0
11	prudnicki	51 443	50 875	8 321	29 679	12 875	25,3
12	strzelecki	71 257	70 763	11 995	42 370	16 398	23,2
-	Razem województwo	936 725	930 296	151 573	545 484	233 239	25,1

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie danych GUS.

Wybrane wskaźniki demograficzne woj. opolskiego w 2010 r. i latach 2022-2024 oraz wg prognozy GUS w 2030 r.

Tabela 3. Najważniejsze wskaźniki demograficzne woj. opolskiego w 2010 r. i w latach 2022-2024 oraz wg prognozy GUS w 2030 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wybrane wskaźniki demograficzne województwa opolskiego					
		2010 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	Wzrost / spadek w 2024 r. 2010 r.=100%	Prognoza 2030 r.
1	Ludność ogółem	1 017 241	942 441	936 725	930 296	-8,5%	902 020
2	urodzenia żywe	9 163	6 788	6 177	5 410	-41%	5 683
3	urodzenia żywe na 1000 ludności	9,0	7,2	6,6	5,8	-3,2 pkt	6,3
4	zgony	9 882	11 744	10 624	10 760	+ 8,9%	10 644
5	zgony na 1000 ludności	9,7	12,4	11,3	11,5	+ 1,8 pkt	11,8
6	przyrost naturalny	-719	-4 956	-4 447	- 5 350	- 644%	-4 961

Lp.	Wyszczególnienie	Wybrane wskaźniki demograficzne województwa opolskiego					
		2010 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	Wzrost / spadek w 2024 r. 2010 r.=100%	Prognoza 2030 r.
7	przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,7	-5,2	-4,7	-5,7	- 5 pkt	-5,5
8	saldo migracji stałej na 1000 ludności	-1,8	-1,3	-1,4	-1,2	+ 0,6 pkt	-2,3

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu – Banku Danych Lokalnych.

Jednocześnie według prognozy do 2030 r. (w porównaniu do rzeczywistych danych w 2024 r.) w woj. opolskim:

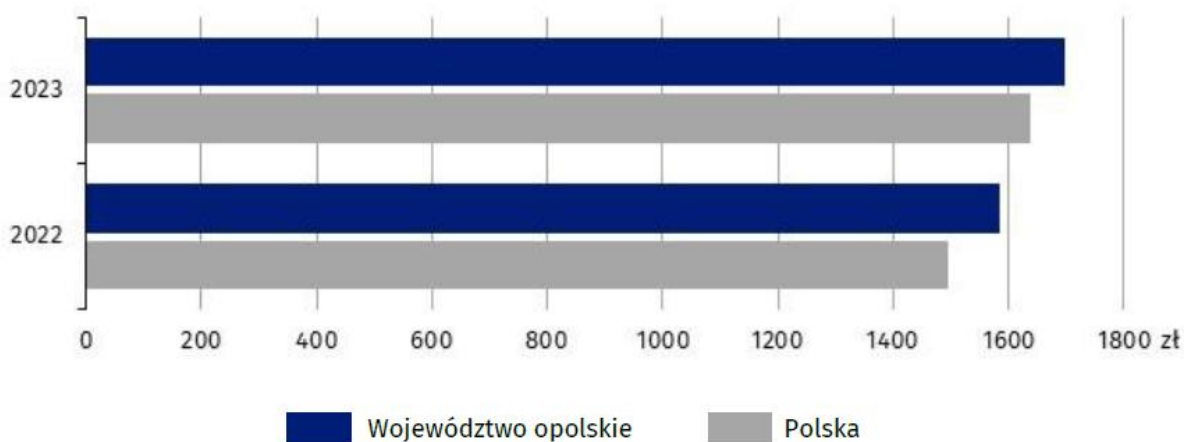
- liczba urodzeń żywych ma zmniejszyć się jeszcze tylko o 5%, co wskazuje, że wartość ta zostanie osiągnięta szybciej niż założono;
- liczba zgonów już przekroczyła zakładaną wartość o 116 osób;
- wartość przyrostu naturalnego także przekroczyła już planowany wskaźnik o 389.

1.2. Warunki życia ludności - sytuacja dochodowa

W ujęciu realnym według badania budżetów gospodarstw domowych w województwie opolskim w 2023 r. nastąpił spadek wydatków na 1 osobę o 2,7 %, wydatki te osiągnęły wartość 1699,17 zł i były nominalnie wyższe o 7,2% (w kraju odpowiednio: o 1,8% i o 9,4%) w porównaniu z rokiem poprzednim z uwagi na inflację. Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego na 1 osobę były o 3,8% wyższe (o 62,88 zł) od wydatków notowanych w kraju. W relacji do 2022 r. wystąpił spadek spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych. Polepszyła się subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Więcej gospodarstw niż rok wcześniej oceniło swoją sytuację materialną jako dobrą, a mniej – jako przeciętną lub złą⁸.

⁸ Budżety Gospodarstw domowych w województwie opolskim w 2023 r., Informacja sygnałna Urząd Statystyczny w Opolu, wrzesień 2024, <https://opole.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnaalne/warunki-zycia/budzety-gospodarstw-domowych-w-wojewodztwie-opolskim-w-2023-r-2,11.html> , s.1, (z dnia 15.05.2025 r.).

Wykres 7. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.

Źródło: Budżety gospodarstw domowych w województwie opolskim w 2023 r. Informacje sygnałowe, Urząd Statystyczny w Opolu, wrzesień 2024 r., s. 1.

W 2023 r. najwyższy udział w strukturze wydatków ogółem gospodarstw domowych miały niezmiennie wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe – 27,1% (w kraju – 27,2%). Kolejną ważną grupą wydatków były opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 18,3% (w kraju – 19,9%), w dalszej kolejności wydatki na transport, które stanowiły 8,2% (w kraju – 9,0%). Najmniej środków finansowych, zarówno w województwie jak i w kraju, gospodarstwa przeznaczyły na edukację.

Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych w województwie nie odbiegała znacząco od struktury tych wydatków w kraju. Największą różnicę zaobserwowano w opłatach z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i korzystania z nośników energii (udział w województwie był niższy o 1,6 p. proc. niż średnio w kraju).⁹

Ponadto z badania Urzędu Statystycznego w Opolu wynika, że w 2023 r. polepszyła się subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w województwie. Nadal przeważały oceny dobre lub raczej dobre nad złymi lub raczej złymi. Nastąpił wzrost odsetka gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą albo raczej dobrą (62,1% gospodarstw domowych ogółem wobec 60,4% w 2022 r.) i było to więcej niż średnio w kraju (54,0% wobec 50,6%). Mniej natomiast gospodarstw niż rok wcześniej oceniło swoją sytuację materialną jako przeciętną (34,5% wobec 36,1%, przy średniej dla kraju 41,1% wobec 43,5%).

⁹ Tamże, s. 2.

Również mniej było gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako raczej złą albo złą (3,4% wobec 3,6%; w kraju odpowiednio: 4,9% i 5,9%).¹⁰

W województwie opolskim w 2024 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 7565,93 zł, tj. więcej o 10,4% niż przed rokiem i o 103,9% więcej w relacji do 2015 r. W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wynosiło 8265,92 zł i było wyższe odpowiednio: o 11,0% (do 2023 r.) oraz o 100,6% (do 2015 r.). We wszystkich województwach wystąpił wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w porównaniu z 2023 r., a województwo opolskie (obok małopolskiego) uplasowało się pod tym względem na przedostatnim miejscu w kraju.¹¹

1.3. Ubóstwo w Polsce

1.3.1. Zakres i struktura ubóstwa wg wybranych czynników

W Polsce w 2023 r. według opracowania sygnalnego GUS o ubóstwie ekonomicznym nastąpił wyraźny wzrost ubóstwa skrajnego do 6,6% osób w gospodarstwach domowych. Zasięg ubóstwa relatywnego wyniósł 12,2%, natomiast zasięg ubóstwa ustawowego 4,1%. Zmiany nastąpiły po okresie wysokiej inflacji w roku 2022 i w czasie jej stopniowego ograniczania w roku 2023¹².

Podstawę wyznaczania granicy ubóstwa skrajnego stanowi minimum egzystencji szacowane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS). Kategoria minimum egzystencji wyznacza bardzo niski poziom zaspokojenia potrzeb. Konsumpcja poniżej tego poziomu utrudnia przeżycie i stanowi zagrożenie dla psychofizycznego rozwoju człowieka. W 2023 r. stopa ubóstwa skrajnego wyniosła 6,6%, czyli o 2 p. proc. więcej niż rok wcześniej.

Przebieg zmian zasięgów poszczególnych rodzajów ubóstwa ekonomicznego w Polsce w latach 2010-2023 był różnorodny. Poziom tzw. ustawowej granicy ubóstwa odpowiada wartościom kwot, które zgodnie z obowiązującymi przepisami tzn. Ustawą o pomocy społecznej i stosownymi rozporządzeniami do niej, uprawniają do ubiegania się o świadczenie pieniężne z pomocy społecznej. W 2023 r. zasięg ubóstwa

¹⁰ Budżety Gospodarstw domowych w województwie opolskim w 2023 r., Informacja sygnalna Urząd Statystyczny w Opolu, wrzesień 2024, <https://opole.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/warunki-zycia/budzety-gospodarstw-domowych-w-wojewodztwie-opolskim-w-2023-r,2,11.html>, s. 5, (z dnia 15.05.2025 r.).

¹¹ Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego 2025, Urząd Statystyczny w Opolu, https://opole.stat.gov.pl/files/gfx/opole/pl/defaultaktualnosci/760/9/16/1/raport_2025.pdf (z dnia 15.05.2025 r.).

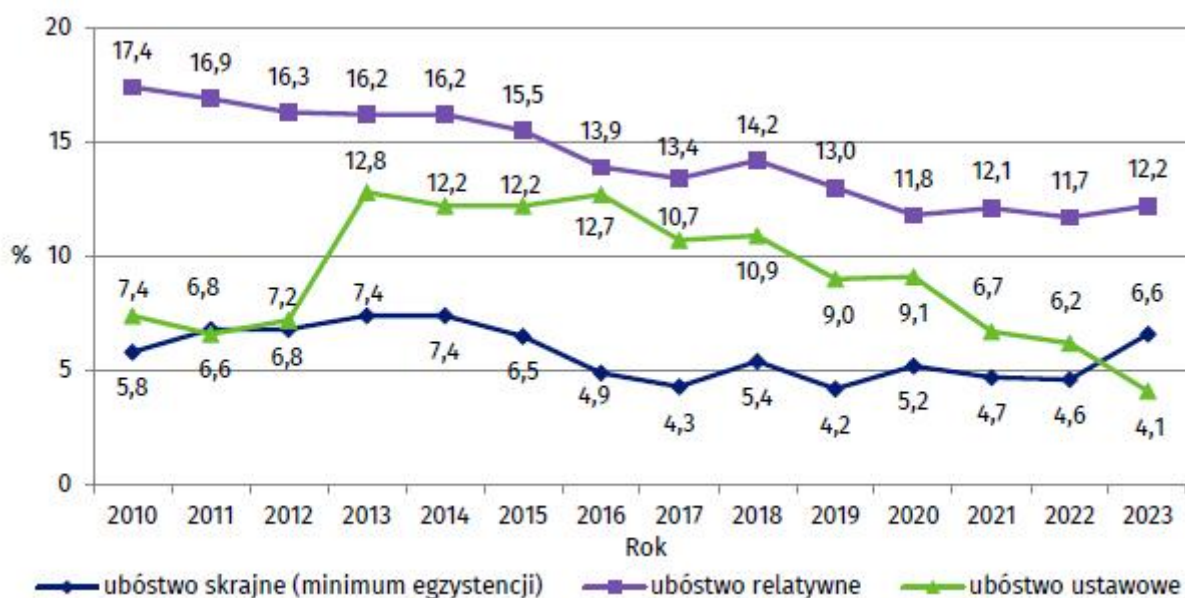
¹² Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r., opracowanie sygnalne na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych, GUS, Warszawa 2024 r., <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/zasieg-ubostwa-ekonomicznego-w-polsce-w-2023-roku,14,11.html> (z dnia 14.05.2025 r.)

ustawowego wyniósł 4,1%, czyli o ok. 2,1 p. proc. mniej niż rok wcześniej¹³ (osiągając najniższą wartość od 2010 r.).

Najwyższy wskaźnik ubóstwa ustawowego w 2024 r. (776 zł miesięcznie dla jednoosobowego gospodarstwa domowego i 600 zł na osobę w gospodarstwie wieloosobowym) zanotowano w 2013 r. (12,8%), by w kolejnych latach zmniejszać się (powyżej 10% był w latach 2013-2018).

W przypadku ubóstwa skrajnego, w latach 2010-2015 jego zasięg wynosił ok. 6-7% osób w gospodarstwach domowych, a od 2016 do 2022 roku włącznie – ok. 4-5%. W 2023 roku wzrósł on jednak wyraźnie do 6,6%. Stopa ubóstwa relatywnego w latach 2010-2015 kształtowała się na poziomie 16-17%, by w latach 2016-2019 zmniejszyć się do 13 -14%. Od 2020 do 2023 roku w ubóstwie relatywnym żyło ok. 12% osób w gospodarstwach domowych (w 2023 r. – 12,2%). Zmalał natomiast zasięg ubóstwa ustawowego.

Wykres 8. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2010-2023 według przyjętych w danym roku granic ubóstwa (% osób w gospodarstwach domowych)

Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r., GUS, Warszawa 2024, s.3.

W latach 2010-2023 zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce spadł w przypadku ubóstwa relatywnego – o 5,2 pkt proc. i wg ustawowej granicy ubóstwa – o 3,3 pkt proc, a w przypadku ubóstwa skrajnego odnotowano jego wzrost o 0,8 pkt proc.

¹³ Informacje dotyczące minimum egzystencji dostępne są na stronie Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych: O minimum socjalnym i minimum egzystencji - Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (ipiss.com.pl) oraz Wysokość minimum egzystencji - Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (ipiss.com.pl)

1.3.2. Zróżnicowanie zasięgu ubóstwa skrajnego w Polsce – wg grup społecznych i wieku

W 2023 roku co piętnasta osoba w gospodarstwach domowych w Polsce żyła poniżej progu ubóstwa skrajnego. Analizy dla poszczególnych grup ludności pokazują na ich zróżnicowanie pod względem zasięgów ubóstwa skrajnego. Od lat możemy wskazać na te same grupy, które najczęściej bądź najrzadziej doświadczają ubóstwa skrajnego. W 2023 roku mapa ubóstwa skrajnego nadal pozostawała bez istotnych zmian. Jednak w poszczególnych latach zmieniały się wartości odsetek ubóstwa skrajnego wśród tych grup.

Minimum socjalne stanowi wzorzec konsumpcji niezamożnych gospodarstw domowych. Przewidziano w nim taki zakres i poziom zaspokajanych potrzeb, aby osobom w gospodarstwie domowym umożliwić reprodukcję sił życiowych, posiadanie i wychowanie potomstwa oraz utrzymanie więzi społecznych. Szacunki minimum socjalnego są punktem odniesienia w analizach i działaniach partnerów społecznych, instytucji publicznych oraz podmiotów prywatnych.¹⁴

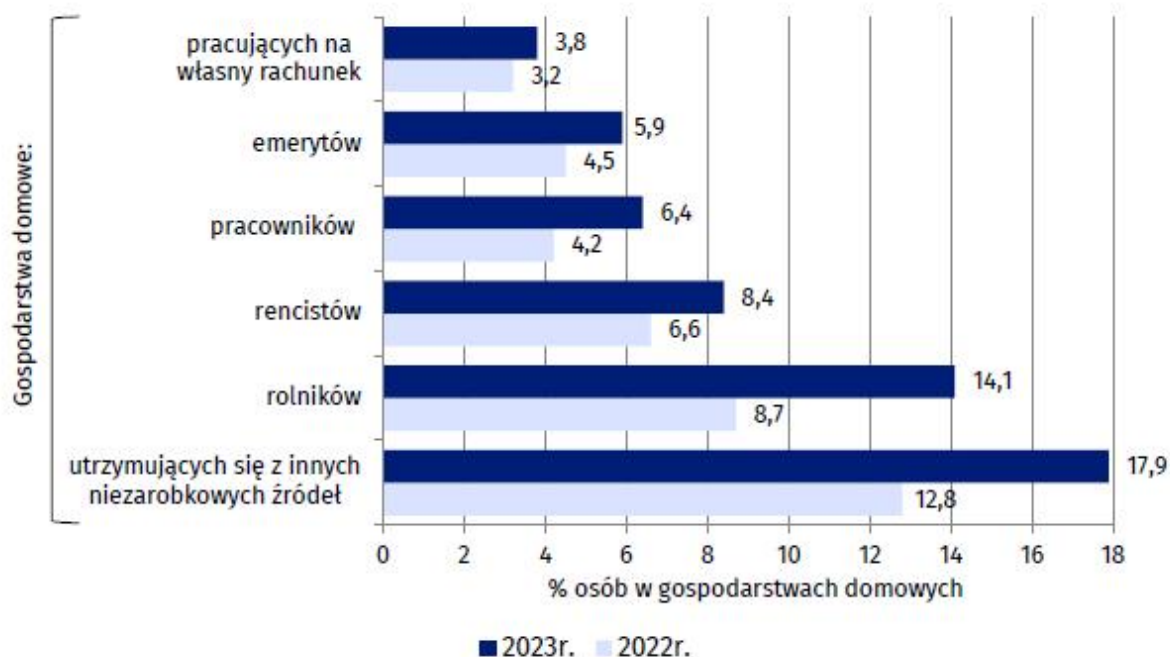
Z punktu widzenia skuteczności działań, których celem jest ograniczenie skutków ubóstwa, szczególnie ważna jest obserwacja sytuacji gospodarstw domowych żyjących poniżej granicy ubóstwa skrajnego (egzystencjalnego). Zgodnie z danymi GUS do najbardziej zagrożonych ubóstwem skrajnym należą gospodarstwa domowe:

- utrzymujące się z niezarobkowych źródeł dochodów, szczególnie osób bezrobotnych, emerytów i rencistów – razem 32,2% oraz rolnicy – 14,1%;
- z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną (9,0%);
- o niskim poziomie wykształcenia (najbardziej zagrożone ubóstwem są gospodarstwa z głową gospodarstwa o wykształceniu co najwyżej gimnazjalnym – 12,8%, lub zasadniczym zawodowym – 9,5%);
- z 2 osobami w wieku 0-17 lat (9,4%);
- mieszkańców wsi (pozaaglomeracyjne obszary wiejskie), którzy zagrożeni są ubóstwem skrajnym ponad 3,5-krotnie częściej (12,4%) niż mieszkańcy miast (3,3%).¹⁵

¹⁴ Poziom i struktura minimum socjalnego w cenach z IV kwartału 2024 r., Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, www.ipiss.com.pl (z dnia 14.05.2025r.).

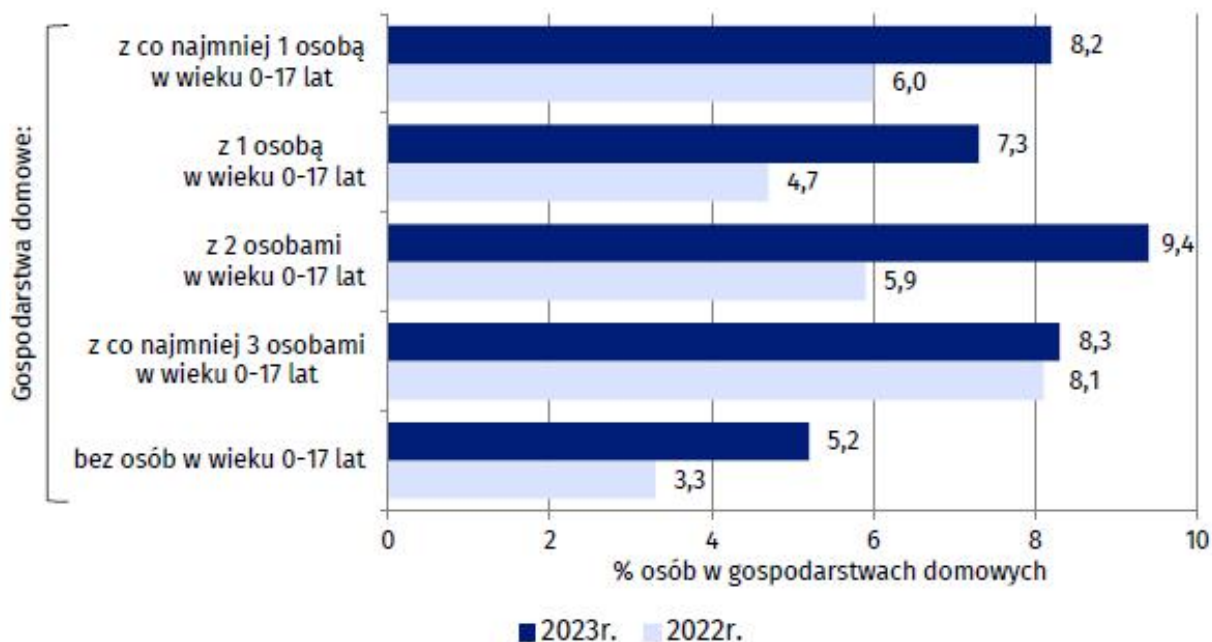
¹⁵ Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r. (na podstawie wyników badań gospodarstw domowych), GUS, Warszawa 2024, s. 5-7.

Wykres 9. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2022 r. i 2023 r. według grup społeczno-ekonomicznych (% osób w gospodarstwach domowych)

Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r., GUS, Warszawa 2024, s. 5.

Wykres 10. Zasięg ubóstwa skrajnego w Polsce w 2022 r. i 2023 r. w gospodarstwach domowych z dziećmi w wieku 0-17 lat

Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r., GUS, Warszawa 2024, s. 6.

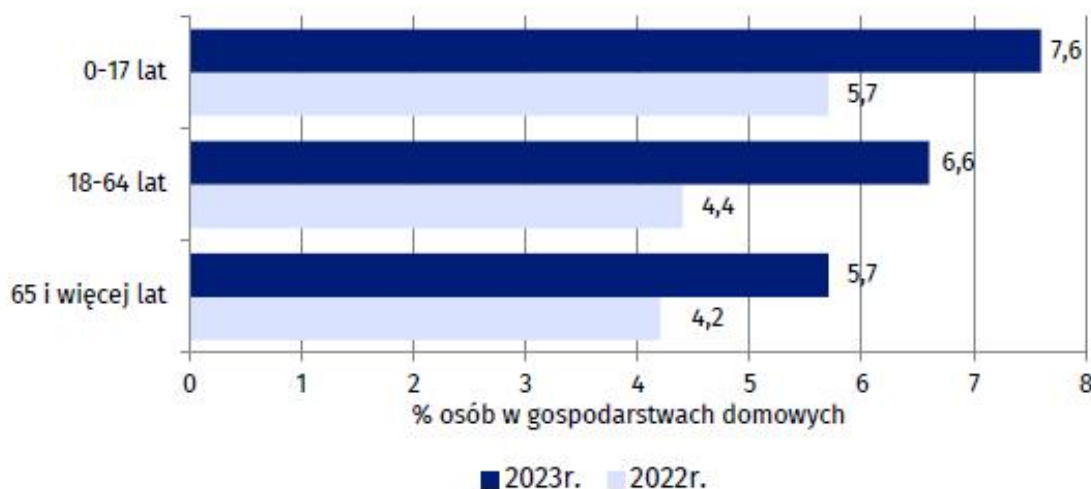
Do najbardziej zagrożonych ubóstwem skrajnym w 2023 roku należały osoby z gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z innych niż emerytura i renta, niezarobkowych źródeł utrzymania – 17,9% (o 5,1% więcej niż w 2022 r.), jak i gospodarstw domowych rolników – 14,1% (o 5,4% więcej niż w 2022 r.) oraz rencistów – 8,4% (o 1,8% więcej niż w 2022r.).

W 2023 roku podobnie jak w latach poprzednich, osoby z gospodarstw domowych, w których głowa gospodarstwa domowego legitymowała się wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym, doświadczały najczęściej ubóstwa skrajnego – 12,8%.

Natomiast inaczej niż w poprzednich latach, w 2023 roku odnotowano większy zasięg ubóstwa skrajnego w gospodarstwach domowych, w których skład wchodziły co najmniej dwie osoby w wieku 0-17 lat tj. 9,4%.

Jednocześnie w 2023 r. – podobnie jak w 2022 r., najniższe zagrożenie skrajnym ubóstwem wystąpiło w gospodarstwach domowych: utrzymujących się z pracy na własny rachunek (3,8%), małżeństw bez dzieci (1,7%) oraz wśród mieszkańców dużych miast - pow. 500 tys. ludności (1,6%) i z głową rodziny z wykształceniem wyższym (3,5%).¹⁶

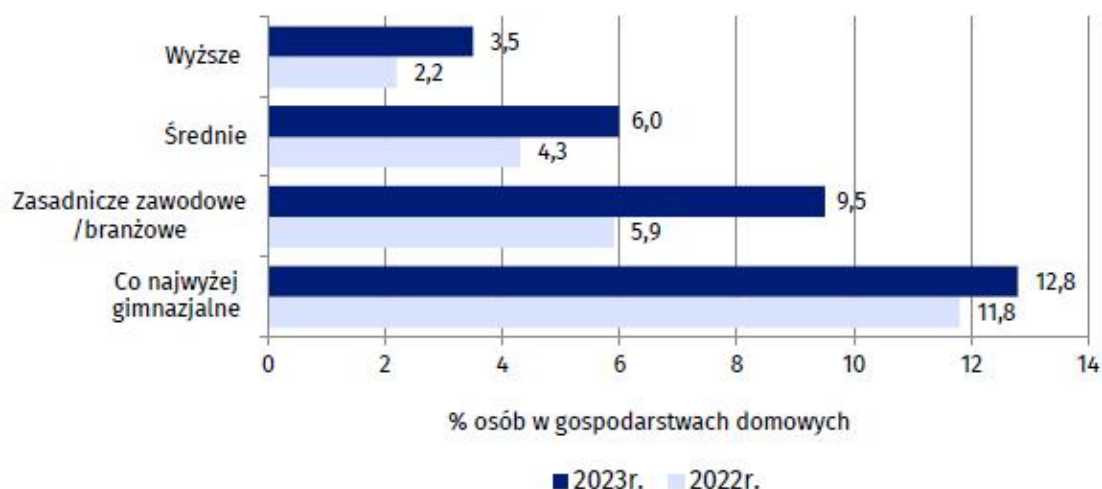
Wykres 11. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2022r. i 2023r. według wieku osób

Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r., GUS, Warszawa 2024, s. 6.

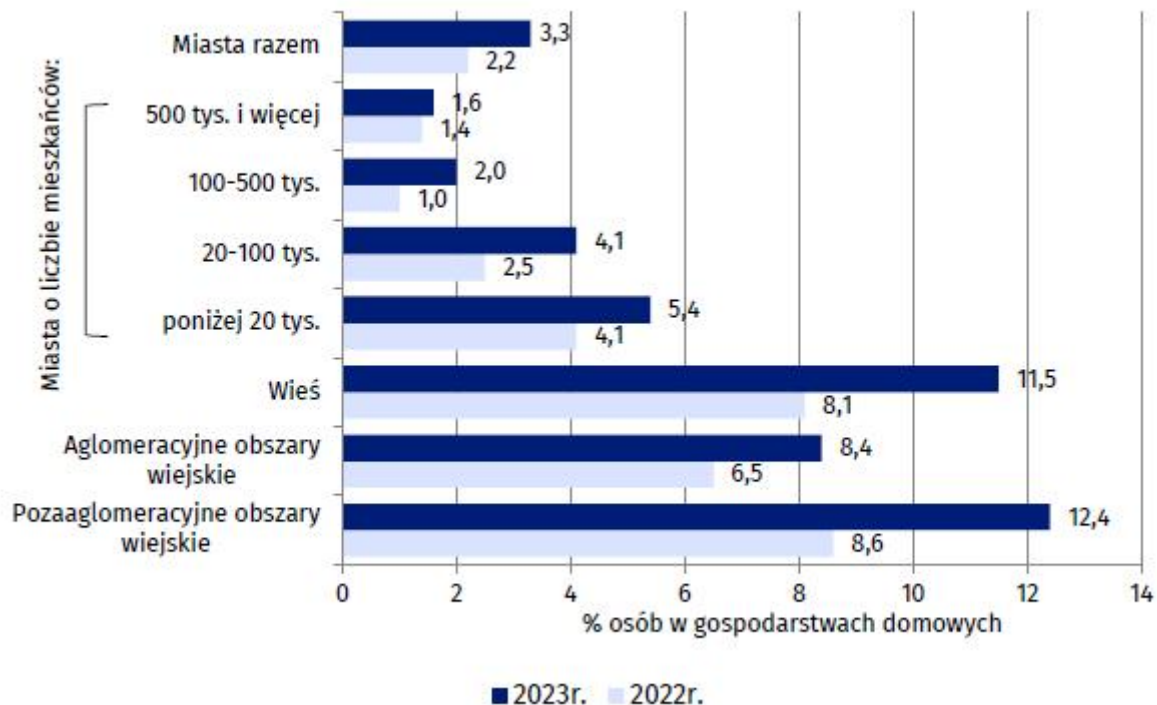
¹⁶ Tamże, s.7.

Wykres 12. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2022 r. i 2023 r. wg wykształcenia głowy gospodarstwa domowego

Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r., GUS, Warszawa 2024, s. 6.

Wykres 13. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2021 r. i 2022 r. wg klasy miejscowości zamieszkania

Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r., GUS, Warszawa 2024, s. 7.

1.4. Bezrobocie rejestrowane i wg BAEL w woj. opolskim w latach 2022-2023

Wg stanu na 31 grudnia 2024 r. w woj. opolskim zarejestrowano 1997 osób bezrobotnych (spadek w stosunku do 2023 r. o 312 osób).

Stopa bezrobocia wyniosła 5,9% (w 2023 r. - 5,9%, w 2022 r. – 6,1%), co usytuowało woj. opolskie na 8 miejscu w kraju (wyższą stopę bezrobocia miało siedem województw).

Średni wskaźnik stopy bezrobocia w Polsce był niższy niż w woj. opolskim i wyniósł 5,8% (w 2023 r. – 5,1%)

Na koniec grudnia 2024 r. stopa bezrobocia w poszczególnych powiatach woj. opolskiego wahała się od 2,9% w Opolu do 10,4% w powiecie głubczyckim. Coroczna analiza poziomu natężenia bezrobocia wskazuje, że od kilku lat najtrudniejsza sytuacja nadal występuje w powiatach: głubczyckim (10,4) i prudnickim (9,6)¹⁷.

Nieznaczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w skali województwa widoczny był w połowie powiatów. Najwyższy spadek odnotowano na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (309 osób) oraz powiatu krapkowickiego (97 osób). Największy wzrost bezrobocia odnotowano w powiatach: strzeleckim (164 osób) oraz prudnickim (65 osób).

W Polsce na koniec czwartego kwartału 2024 r. odnotowano 91,0 tys. wolnych miejsc pracy, było to o 23,3 tys. mniej niż w trzecim kwartale 2024 r. i o 6,1 tys. mniej niż w analogicznym kwartale 2023 r. Udział wolnych miejsc pracy w ogólnej liczbie miejsc pracy wyniósł 0,74 % , tj. zmniejszył się o 0,19 p.proc. oraz o 0,04 p.proc. mniej niż w analogicznym kwartale 2023 r. ¹⁸

W 2024 r. w woj. opolskim najwięcej wolnych miejsc pracy i aktywizacji zgłosili pracodawcy powiatów: Miasta Opola (6 908, tj. 31,4%), kędzierzyńsko-kozielskiego (2 787, tj. 12,7%) oraz strzeleckiego (2 634, tj. 12%).¹⁹

¹⁷ Analiza sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2024 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Opole 2025, <https://wupopole.praca.gov.pl/documents/d/wojewodzki-urzad-pracy-w-opolu/analiza-roczna-2024-pdf> (z dnia 12.05.2025 r.)

¹⁸ Popyt na pracę w czwartym kwartale 2024 r., GUS, Informacje sygnałne <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/popyt-na-prace/popyt-na-prace-w-4-kwartale-2023-roku,2,53.html> (z dnia 12.05.2025 r.)

¹⁹ Analiza sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2024 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Opole 2025 : <https://wupopole.praca.gov.pl/documents/d/wojewodzki-urzad-pracy-w-opolu/analiza-roczna-2024-pdf> , (z dnia 12.05.2025 r.)

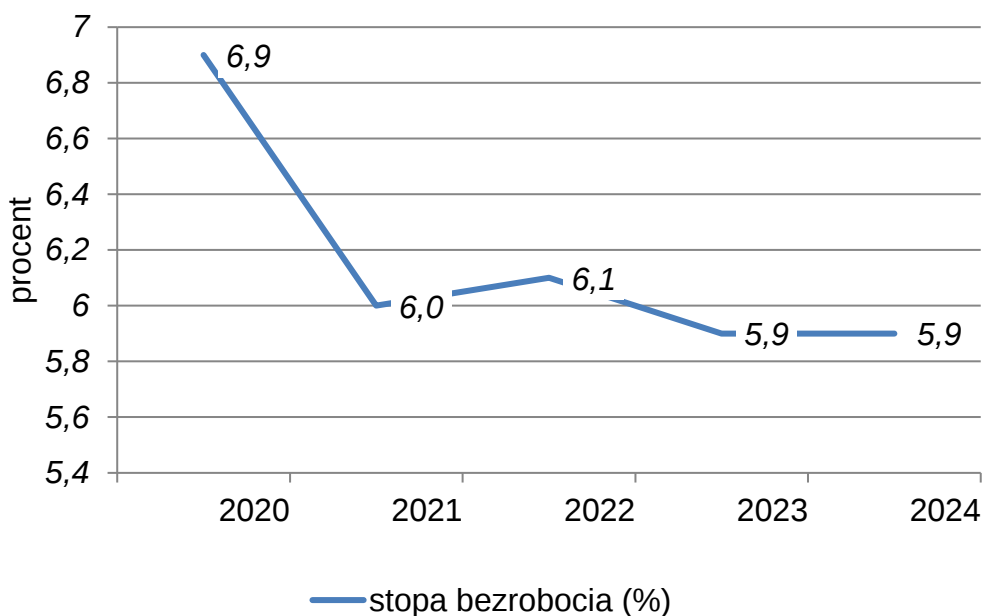
Tabela 4. Bezrobocie w woj. opolskim w latach 2022-2024

Lp.	Powiat	Liczba bezrobotnych według stanu na 31 grudnia					Stopa bezrobocia w proc.*			
		2022r.	2023r.	2024r.	Wzrost/ spadek liczby bezrobo- tnych w 2024 r. do 2023 r. - liczba	Wzrost/ spadek w 2024r. w % 2023 r. =100%	2022r.	2023r.	2024r.	Wzrost/ spadek w pkt. procent- towych do 2023 r.
1.	brzeski	2 216	2 291	2262	-29	98,7	8	8,2	8,3	0,1
2.	głubczycki	1 242	1 267	1279	12	100,9	10	10,2	10,4	0,2
3.	kędzierzyńsko-kozielski	2 318	2 272	1963	-309	86,4	7,5	7,3	6,5	-0,8
4.	kluczborski	1 387	1 344	1289	-55	95,9	7,3	6,8	6,6	-0,2
5.	krapkowicki	1 286	1 273	1176	-97	92,4	5,4	5,1	4,7	-0,4
6.	namysłowski	1 258	1 262	1247	-15	98,8	9,1	8,9	9	0,1
7.	nyski	2 906	2 841	2746	-95	96,6	7,7	7,2	7,2	0
8.	oleski	995	1 005	1028	23	102,3	4,6	4,5	4,7	0,2
9.	opolski	1 974	1 944	1945	1	100,1	6,2	5,7	5,7	0
10.	prudnicki	1 496	1 495	1560	65	104,3	9,2	9,1	9,6	0,5
11.	strzelecki	1 094	1 090	1254	164	115	4,5	4,4	5,1	0,7
12.	Miasto Opole	2 352	2 225	2248	23	101	3	2,9	2,9	0
Woj. opolskie - razem		20 524	20 309	19 997	-312	-1,54	6,1	5,9	5,9	0

* stan na 31 grudnia 2024 r.

Źródło: obliczenia własne na podstawie Analizy sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2022 r., 2023 r., 2024 r., WUP w Opolu oraz Banku Danych Lokalnych GUS – Baza Działalności: Rynek pracy.

Wykres 14. Stopa bezrobocia rejestrowanego w woj. opolskim w latach 2020 – 2024.

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych WUP w Opolu oraz GUS (za lata 2020-2024).

W 2024 roku, wśród osób bezrobotnych w woj. opolskim, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy:²⁰

- 2 240 osób (11,2% ogółu) to młodzież w wieku 18 – 24 lata (o 195 osób więcej niż w grudniu 2023 r.),
- 4 312 osób do 30 roku życia (o 304 mniej w stosunku do roku wcześniejszego). Stanowiły one 21,6% wszystkich zewidencjonowanych bezrobotnych,
- 6 126 osób niepełnosprawnych powyżej 50 roku życia,
- 10 833 osób to bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
- 10 042 osób długotrwale bezrobotnych, co stanowiło 50,2% ogółu osób zewidencjonowanych w powiatowych urzędach pracy. W perspektywie rocznej spadła liczba osób długotrwale bezrobotnych (o 168 osób mniej niż w 2023 r.),
- 3 031 osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 lat,
- 68 osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 lat,

²⁰ Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy wymienione są w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2024, poz. 475).

- 1 467 osób bezrobotnych niepełnosprawnych.²¹

Przegląd podstawowych parametrów makroekonomicznych wskazuje, że sytuacja na rynku pracy w 2024 roku uległa pewnej poprawie. Przede wszystkim liczba pracujących zwiększyła się o 15 tysięcy osób, co stanowi wzrost o 3,6% rok do roku.

Według badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w IV kwartale 2024 r. wskaźnik zatrudnienia ludności w woj. opolskim wyniósł 58,5 %, (o 2,3 p.p. więcej niż w 2023 roku - było 56,2%). W największym stopniu ożywienie gospodarcze odczuły osoby w wieku 45-54 lat (wzrost o 4,3 p.p.) oraz w wieku 25-34 lata (wzrost o 3,3 p.p.). Ponadto obserwuje się, że zarówno sytuacja na rynku pracy kobiet jak i mężczyzn poprawiła się, czego efektem jest wskaźnik zatrudnienia wyższy w obu przypadkach o 2,3 p.p. Jednak skala zatrudnienia kobiet (51,9%) jest nadal niższa niż mężczyzn (65,8%). Według stanu na koniec IV kwartału 2024 roku zmniejszeniu uległa liczba osób biernych zawodowo (o 5,6%), co w wartościach bezwzględnych oznacza spadek o 18 tysięcy osób, do poziomu 302 tysięcy, co w sytuacji negatywnych tendencji demograficznych jest zjawiskiem pozytywnym.

Sytuacja na rynku pracy w powiatach woj. opolskiego jest zróżnicowana. W najlepszej sytuacji jest Miasto Opole, gdzie występuje najniższa stopa bezrobocia oraz złożono najwięcej ofert pracy, w większości niesubsydiowanego zatrudnienia. Średnia liczba osób przypadających na 1 ofertę pracy w całym 2024 roku wynosiła 12,3 i jest korzystniejsza od średniej w 2023 roku, która wyniosła 12,6.²²

Liczba migrantów wojennych z Ukrainy przebywających w województwie opolskim, na koniec roku 2024 wyniosła 21 916 osób. Większość z nich zarejestrowanych jest w Opolu (24,3%) oraz powiecie opolskim (16%), a kobiety stanowią 61%. W 2024 roku pracodawcy zgłosili ponad 13 tysięcy podjęć pracy przez obywateli Ukrainy, z czego zdecydowana większość dotyczyła Opola (ok. 41,0%) oraz powiatu brzeskiego (12,1%).

W 2024 roku najwięcej osób bezrobotnych konkurowało o jedną ofertę pracy we wrześniu, listopadzie i grudniu, a do powiatowych urzędów pracy wpłynęło ogółem 21 993 ofert pracy i aktywizacji, (o 1 610 ofert więcej niż w 2023 roku).²³

W Polsce współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale 2024 roku wyniósł 58,5 % (tak samo jak w woj. opolskim). Zmniejszyła się również liczba osób bezrobotnych (495 tys. osób). Jest to, w porównaniu z IV kwartałem 2023 r. o 52 tys. osób mniej (tj. o 9,5%), natomiast stopa bezrobocia wynosiła 2,8% (osoby

²¹ Struktura bezrobotnych według wybranych kategorii oraz poszukujących pracy, Sprawozdanie o rynku pracy MRiPS-01 za 2024 rok.

²² Analiza sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2024 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Opole 2025: <https://wupopole.praca.gov.pl/documents/d/wojewodzki-urzad-pracy-w-opolu/analiza-roczna-2024-pdf> (z dnia 12.05.2025 r.)

²³ Analiza sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2024 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Opole 2025 : <https://wupopole.praca.gov.pl/documents/d/wojewodzki-urzad-pracy-w-opolu/analiza-roczna-2024-pdf> (z dnia 12.05.2025 r.).

bezrobotne stanowiły 2,8 % ludności aktywnej zawodowo w wieku 18-89 lat). Populacja biernych zawodowo w tej grupie wieku liczyła 12 610 tys. osób.²⁴

2. Zadania Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie pomocy i integracji społecznej w 2024 r.

W 2024 r. - w obszarze pomocy i integracji społecznej – Samorząd Województwa Opolskiego kontynuował realizację zadań polegających na promowaniu i wdrażaniu celowych programów poprawiających skuteczność pomocy społecznej, a także inspirowaniu i wsparciu samorządu terytorialnego oraz podmiotów III sektora w rozwoju usług społecznych, w tym lokalnej infrastruktury.

W szczególności jest to realizacja programu Fundusze Europejskie dla Opolskiego na lata 2021-2027, finansowanego ze środków UE, oraz programów operacyjnych na poziomie krajowym, służących poprawie skuteczności pomocy społecznej oraz instytucji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, a także sektora ekonomii społecznej.

2.1. Projekty realizowane w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu, w tym efekty działań do końca 2024 r.

❖ Projekt Bliżej rodziny i dziecka – wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej (projekt partnerski).

Głównym celem projektu jest wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz pieczy zastępczej, poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, umożliwiających eliminację deficytów i dysfunkcji tych grup społecznych oraz przeciwdziałanie ich marginalizacji.

- Okres realizacji projektu: od 1.03.2024 r. do 31.12.2026 r.
- Liczba partnerów projektu w woj. opolskim - 28 (23 JST i 5 NGO)
- Najważniejsze zadania:
 - Zakupiono dom w Strzelcach Op. na potrzeby utworzenia Rodzinnego domu dziecka w powiecie strzeleckim (1,2 mln zł);
 - Utworzono dwie placówki wsparcia dziennego (w Gogolinie i Głubczycach) oraz rozszerzono ofertę zajęć w już istniejących placówkach w Lewinie Brzeskim, Łosiu i Skorogoszczy – łącznie dla 92 dzieci (123 tys. zł);
 - Uruchomiono 2 Punkty Pomocy Kryzysowej w Dobrzeniu Wlk. i Kędzierzynie-Koźlu;

²⁴ Biuletyn statystyczny województwa opolskiego, GUS, <https://opole.stat.gov.pl/opracowania-biezace/komunikaty-i-biuletyny/inne-opracowania/biuletyn-statystyczny-wojewodztwa-opolskiego-4-kwartal-2024,2,57.html> (z dnia 12.05.2025 r.).

- Zorganizowano Opolski Dzień Rodziny w Gorzowie Śl. – udział wzięło ok. 2 000 osób;
- W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego przeprowadzono m. in. 5 spotkań integracyjno-edukacyjnych dla rodzin z dziećmi pn. Piaskownica (Żyrowa, Łączany, Borycza, Staniszcze Wlk. i Jasienie) oraz coroczny (od 2016 r.) Piknik na Rzecz Rodzicielstwa Zastępczego (8 czerwca 2024 r. w Kup.);
- Wsparto wychowanków instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej (z placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka), poprzez m. in. organizację wypoczynku letniego i obozów edukacyjnych (160 tys. zł) oraz usługi kompleksowej diagnozy i terapii (147 tys. zł) - ok. 100 dzieci;
- Realizowano wsparcie psychologiczne i asystenturę rodzinną dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w gminach Murów, Namysłów, Turawa oraz poprzez organizację szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego (100 tys. zł) ;

Razem koszt wszystkich zadań w ramach tego projektu w 2024 r. wyniósł 2 088 900,32 zł (całkowity koszt projektu – 39 857 259,88 zł, w tym z UE 33 878 670,89 zł).

❖ **Projekt Nie Sami-Dzielni – rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne (projekt partnerski)**

Głównym celem realizacji projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdeinstytucjonalizowanej opieki długoterminowej świadczonych w województwie opolskim na rzecz osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu co pozwoli przeciwdziałać ich marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

- Termin realizacji projektów: od 01.01.2024 r. do 30.06.2025 r.
- Liczba partnerów projektu w woj. opolskim – 36 (29 JST i 7 NGO)
- Najważniejsze zadania:
 - Marszałkowski kurier społeczny (MKS) dla osób niesamodzielnych, starszych i osób z niepełnosprawnością – usługa powstała w związku z pandemią COVID-19. Skierowana do osób potrzebujących, które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niesamodzielność, wymagających wsparcia. W 2024 r. uruchomiono piątą edycję MKS w 13 gminach, realizowaną przez 16 zatrudnionych kurierów społecznych dla 178 osób (374 tys. zł). W ramach wszystkich pięciu edycji MKS (kwiecień 2020 – styczeń 2023 oraz w 2024 r.) objęto wsparciem ok. 4 000 osób, zrealizowano 220 tys. godzin usług, zatrudniono 243 kurierów w 58 gminach. Koszt wsparcia wyniósł ok. 14 mln zł;
 - Usługi opiekuńcze i sąsiedzkie w miejscu zamieszkania osoby niesamodzielnej. W 2024 r. usługi opiekuńcze realizowano w 9 gminach dla 91 osób (zatrudniono 14 opiekunów) oraz dodatkowo zakupiono samochód do ich

realizacji dla Gminy Głubczyce (razem 400 tys. zł). Natomiast usługi sąsiedzkie świadczyły osoby blisko mieszkające osób niesamodzielnych w 30 miejscach na terenie woj. opolskiego (194 tys. zł);

- Transport indywidualny typu door-to-door dla osób wymagających wsparcia w zakresie mobilności (głównie starszych i z niepełnosprawnościami). W 2024 r. usługę świadczone w 5 gminach (Głubczyce, Biała, Dobrzeń Wielki, Turawa i Gogolin) dla 187 osób. Zakupiono także dla Gminy Biała bus dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (razem koszt tego zadania w 2024 r. wyniósł 472 tys. zł);
- Aktywizacja społeczno-kulturalna seniorów (warsztaty tematyczne, w tym psychologiczne, spektakle teatralne, wycieczki turystyczno-krajoznawcze, motywacyjny coaching senioralny, Regionalny Dzień Seniora 27 listopada 2024 r. w CWK w Opolu, utworzenie i prowadzenie Klubu Seniora w gminie Reńska Wieś, kontynuowanie wydawania kwartalnika Empowerment Senior – nakład 500 szt.) – skorzystało ok. 2 000 osób starszych;
- Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów (warsztaty usprawniające, spotkania i wyjazdy integracyjno-aktywizujące, animaloterapia, studia podyplomowe z psychogerontologii). Ich celem jest integracja i wsparcie środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. W 2024 r. uczestniczyło w nich ok. 1 000 osób (Pokrzywna, Krapkowice, Murów, Radłów, Strzelce Op., Cisek, Turawa, Opole, Dobrzeń Wlk. i in.);

Razem koszt wszystkich zadań w ramach tego projektu w 2024 r. wyniósł 3 383 842,61 zł (całkowity koszt projektu – 22 389 125,19 zł, w tym z UE 19 030 756,41 zł).

❖ Projekt „Opolskie Spójne i Aktywne Społecznie”

realizowany w ramach programu FERS 2021-2027, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego, typ projektów pn. Działania ROPS w zakresie usług społecznych, pomocy społecznej, ES i aktywnej integracji, służące włączeniu społecznemu, realizowane na poziomie wojewódzkim.

Cel główny projektu: uspołnienie działań w obszarze polityki włączenia społecznego w województwie opolskim oraz wypracowanie mechanizmów jej sprawniejszej koordynacji i lepszego przepływu informacji pomiędzy różnymi podmiotami wewnątrz województwa do 2028 roku.

- Czas trwania projektu: 01.10.2023 r. – 31.12.2028 r.
- Najważniejsze zadania:
 - zorganizowano i przeprowadzono 12 spotkań w siedzibach wszystkich powiatów, w których udział wzięło około 500 przedstawicieli JST i NGO;
 - zorganizowano 2 spotkania Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej;

- zorganizowano 9 spotkań sieciujących dla JST, PUP i Podmiotów Ekonomii Społecznej
- zorganizowano „VIII Opolskie Targi Ekonomii Społecznej” w powiecie strzeleckim;
- zorganizowano Opolskie Forum Ekonomii Społecznej w Opolu;
- zorganizowano szkolenia specjalistyczne z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych, które ukończyły 22 osoby oraz rozpoczęto szkolenie z zakresu koordynacji indywidualnych planów usług społecznych;
- zorganizowano spotkania sieciujące z istniejącym OWES oraz z podmiotami, starającymi się o utworzenie nowego OWES-u;
- zorganizowano Akademię Przedsiębiorczości społecznej dla blisko 800 uczniów z 10 szkół ponadpodstawowych.

W 2024 r. koszt realizacji projektu wyniósł 1 283 238 zł (koszt całego projektu 10 032 520,40 zł).

2.2. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami ze środków PFRON

W 2024 r. w ramach środków PFRON zostały dofinansowane koszty tworzenia i działania 5 zakładów aktywności zawodowej w wysokości 12 235 475 zł, tj. dla:

- Zakładu Aktywności Zawodowej w Opolu (prowadzonego przez Fundację „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym” w Opolu) – zatrudnienie 60 osób z niepełnosprawnościami,
- Zakładu Aktywności Zawodowej w Lewicach (prowadzonego przez Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Głubczycach) – zatrudnienie 58 osób z niepełnosprawnościami,
- Zakładu Aktywności Zawodowej w Kędzierzynie-Koźlu (prowadzonego przez Fundację „Różnosprawni” w Kędzierzynie-Koźlu) – zatrudnienie 96 osób z niepełnosprawnościami,
- Zakładu Aktywności Zawodowej w Kluczborku (prowadzonego przez Stowarzyszenie Rodzin i Osób z zaburzeniami Psychicznymi „Nadzieja” w Kluczborku) - zatrudnienie 56 osób z niepełnosprawnościami,
- Zakładu Aktywności Zawodowej w Nysa (prowadzonego przez InfirmiCare non profit spółka z o. o. w Nysie) – zatrudnienie 70 osób z niepełnosprawnością.

Zlecanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom i organizacjom pozarządowym w wysokości 3 773 487 zł.

Razem udzielono 82 dotacje (zgodnie z art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie). Dotacje przeznaczono na:

- organizowanie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla samych osób z niepełnosprawnościami, a także ich opiekunów, kadry i wolontariuszy;
- prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielania informacji na temat przysługujących uprawnień;
- prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć;
- organizowanie regionalnych i lokalnych imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych;
- promocję aktywności osób z niepełnosprawnościami.

Dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób z niepełnosprawnościami, w wysokości 1 669 460 zł.

2.3. Realizacja zadań wynikających z Programu Współpracy Samorządu Województwa Opolskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego

W 2024 r. w ROPS w Opolu w obszarach pomocy społecznej oraz przeciwdziałania uzależnieniom i dysfunkcjom społecznym, zlecono zadania z zakresu pomocy i integracji społecznej 4 organizacjom pozarządowym:

- Bankowi Żywności w Opolu przyznano 50 000 zł na zadanie „Nie marnuj żywności”;
- Stowarzyszeniu Pomocy Wzajemnej „BARKA” w Strzelcach Op., na organizację Wigilii Świąt Bożego Narodzenia otrzymało 35 000 zł;
- Fundacji Piastun w Opolu otrzymała 45 000 zł na organizację wypoczynku oraz warsztatów edukacyjnych dla dzieci Polaków zamieszkałych w Ukrainie.

2.4. Realizacja zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (adopcja)

W 2024 r. koszt realizacji zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, tj. bieżącego utrzymania 2 ośrodków adopcyjnych (jednego prowadzonego przez Samorząd Województwa Opolskiego w ROPS w Opolu, drugiego na zlecenie SWO tj. Katolickiego Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego Diecezjalnej Fundacji Ochrony Życia w Opolu) oraz prowadzenia Wojewódzkiego Banku Danych, wyniósł 1 616 277 zł.

W 2024 r. w dwóch ośrodkach adopcyjnych działających w woj. opolskim prowadzono procedury adopcyjne, w wyniku których do adopcji skierowano łącznie 50 dzieci, w tym 38 z OA w ROPS w Opolu.

Jednocześnie działalność Ośrodka obejmowała również:

- udzielenie 2190 porad dla rodzin przysposabiających, 60 porad dla naturalnych, 600 porad w zakresie wsparcia postadopcyjnego, 2015 konsultacji z pieczę zastępczą, organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi i innymi instytucjami w sprawach dzieci,
- przeprowadzenie szkoleń dla 13 kandydatów zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka,
- przeprowadzenie szkoleń dla 52 kandydatów do stanowienia różnych form pieczy zastępczej, w tym dla 17 do roli zawodowej,
- wydanie 53 opinii kwalifikacyjnych dla kandydatów na rodziny adopcyjne
- w ramach 602 spotkań konsultacyjnych dot. zespołów ds. oceny okresowej dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej przeanalizowano sprawy 897 dzieci,
- W ramach zadań Wojewódzkiego Banku Danych przeprowadzono adopcję międzynarodową (łączenie rodzeństwa), a także dokonano analizy sytuacji 943 dzieci do przysposobienia z kraju. Dla 33 dzieci z woj. opolskiego wszczęto poszukiwania rodzin w innych Wojewódzkich Bankach Danych w Polsce, a 28 dzieci (po upływie ustawowego terminu poszukiwania rodzin na terenie kraju) zgłoszono do Ośrodka Adopcyjnego w Warszawie, prowadzącego Centralny Bank Danych z prośbą o zakwalifikowanie do adopcji zagranicznej,
- kontynuowano współpracę z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (w tym wydziałami sądów rodzinnymi i nieletnich) w zakresie przekazywania informacji o dzieciach do przysposobienia, gromadzenia informacji o dziecku, które może być przysposobione, przygotowania dziecka do adopcji, organizowania kontaktów z dzieckiem i inne,
- promowano ideę adopcji i prowadzono poradnictwo, w tym w ramach projektu pn. „Bliżej rodziny i dziecka”, tj. zorganizowano Piknik na rzecz Rodziny i Rodzicielstwa Zastępczego w Kup, poradnictwo w czasie cyklu spotkań integracyjno-edukacyjnych dla rodzin pn. „Piaskownica”, a także podczas spotkania Opolski Dzień Rodziny. Licznie przybyłe rodziny z dziećmi miały możliwość odwiedzenia stoisk Ośrodka Adopcyjnego i skorzystania z poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego,
- opracowano „Standardy ochrony małoletnich w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu”,
- OA w ROPS w Opolu prowadził na bieżąco działania upowszechniające problematykę pomocy dziecku pozbawionemu opieki rodziny własnej, informował

o znaczeniu zachowania prawidłowości procedur przysposobienia dla dobra przyszłej adopcji, w tym o roli Wojewódzkiego Banku Danych, z uwzględnieniem zasady zgłaszania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodków adopcyjnych.

Pozytywna realizacja zadań współpracy Ośrodka z instytucjami oraz szerokie upowszechnianie działalności, w tym promowanie idei adopcji i poszukiwania kandydatów do adopcji dziecka, skutkowały pozytywnymi efektami pracy, tj. zgłaszaniem się do ośrodka rodzin naturalnych w trudnej sytuacji życiowej, osób zainteresowanych pełnieniem roli rodzin adopcyjnych, oraz pozyskiwaniem informacji o dzieciach do przysposobienia.

Tabela 5. Dzieci przysposobione w woj. opolskim w latach 2023-2024

Wyszczególnienie	Działalność ośrodków adopcyjnych w woj. opolskim		
	2023 r.	2024 r.	Wzrost spadek w 2024 r. 2023 r.=100%
Dzieci przysposobione - ogółem, w tym w wieku:	51	50	-2
poniżej 1 roku	7	2	-250
od 1 do 4 lat	22	24	9
od 5 do 9 lat	12	12	0
10 i więcej lat	10	12	20
Dziewczęta	32	31	-3
Chłopcy	19	21	-10,5
dzieci przysposobione z orzeczeniem o niepełnosprawności	2	4	100
Dzieci wg miejsca pobytu przed przysposobieniem, w tym:	51	50	-2
w pieczy instytucjonalnej	2	0	-100
w rodzinnej pieczy zastępczej	38	32	-16
w rodzinie biologicznej	11	18	64

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za I oraz II półrocze w 2023 r i 2024 r.

W 2024 r. – w porównaniu do roku poprzedniego, w strukturze wieku dzieci przysposobionych w woj. opolskim:

- poniżej 1 roku życia przysposobiono 2 dzieci, tj. o 5 dzieci mniej niż w 2023r.;
- przysposobiono więcej dziewczynek niż chłopców (o 10).

Natomiast w latach 2023-2024 miejsce pobytu dzieci adoptowanych przed adopcją były podobne, w tym najwięcej dzieci przed adopcją przebywało w rodzinnej pieczy zastępczej (64%). Nie zostało przysposobione żadne dziecko z instytucjonalnej pieczy zastępczej.

2.5. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Celem działania jest zwiększenie kompetencji zawodowych i umiejętności społecznych kadr zajmujących się lub mających styczność z problematyką przemocy domowej, w tym wobec dzieci. Zorganizowano dwanaście 3-dniowych szkoleń w temacie "Współpraca w Zespołach Interdyscyplinarnych i Grupach Diagnostyczno – Pomocowych", w których uczestniczyło łącznie 240 osób. W 2024 r. środki na zadania Samorząd otrzymał z budżetu państwa w kwocie 130 000 zł oraz dodatkowo dołożył w ramach wkładu własnego środki w kwocie 88 281 zł. Dodatkowo ze środków własnych zorganizowano i przeprowadzono konferencję pt.: "Ochrona dzieci przed przemocą - nowe regulacje prawne, w tym Standardy Ochrony Małoletnich" w Teatrze im. Jana Kochanowskiego w której udział wzięło 430 osób.

Łącznie na realizację zadań pomocy społecznej oraz niektórych zadań z zakresu polityki społecznej Samorząd Województwa Opolskiego w 2024 r. wydatkował 42 485 tys. zł

W 2024 roku koszt realizacji tych zadań wzrósł o 53,5 % (względem 2023 r.), jednocześnie:

- o ponad 53% zwiększyły się wydatki na realizację projektów finansowanych ze środków europejskich w ROPS w Opolu, z uwagi na rozpoczęcie realizacji nowych projektów, współfinansowanych z Funduszy Europejskich na lata 2021-2027;
- wzrosły wydatki przeznaczone na rehabilitację społeczną i zawodową finansowaną przez PFRON o 27%;
- o 120% wzrosły wydatki na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (z 96 do 211 tys. zł);
- o około 18,2% wzrosły wydatki przeznaczone na utrzymanie ośrodków adopcyjnych oraz prowadzenie Wojewódzkiego Banku Danych o sytuacji dzieci oczekujących na przysposobienie;
- prawie o 32% wzrosły środki przeznaczone na utrzymanie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu.

Tabela 6. Wydatki Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie zadań pomocy społecznej i niektórych zadań z zakresu polityki społecznej w latach 2022-2024

Lp.	Rodzaj zadania	Zadania samorządu województwa w zakresie pomocy społecznej oraz niektórych zadań z zakresu polityki społecznej			
		2022 r.	2023 r.	2024 r.	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2023 r.=100%
		w tys. zł			
1	Rehabilitacja społeczna i zawodowa ze środków PFRON (dofinansowanie kosztów tworzenia i działania ZAZ, zlecanie zadań organizacjom pozarządowym, dofinansowanie robót budowlanych)	10 201	13 916	17 678	27
2	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	93	96	211	120
3	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	230	145	130	-10
6	Ośrodki adopcyjne i WBD*	1 194	1 367	1 616	18,2
7	Projekty współfinansowane ze środków UE - realizowane w ROPS w Opolu	18 188	8 336	17 774	113,2
8	Utrzymanie ROPS w Opolu**	2 742	3 825	5 076	32,7
Razem		24 467	27 685	42 485	53,5

*Razem z kosztem utrzymania Katolickiego Ośrodka Opiekuńczo-Adopcyjnego w Opolu – prowadzone na zlecenie SWO.

**Wynagrodzenia i składki oraz zadania inwestycyjne

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu.

3. Pomoc społeczna i inne zadania z zakresu polityki społecznej w woj. opolskim

3.1. Liczba osób i rodzin objętych pomocą i wsparciem²⁵

W 2024 r. z różnych form pomocy i wsparcia w woj. opolskim korzystało 49 301 osób i rodzin, z tego:

- 19 812 osób objęto środowiskową pomocą społeczną (w ośrodkach pomocy społecznej);
- 13 332 osób wsparły powiatowe centra pomocy rodzinie lub inne instytucje powiatowe (osoby z niepełnosprawnościami otrzymujące wsparcie ze środków PFRON, dzieci i młodzież umieszczona w pieczy zastępczej oraz osoby i rodziny objęte poradnictwem specjalistycznym, wsparciem w sytuacjach kryzysowych);
- 3 048 osoby to mieszkańcy domów pomocy społecznej;
- 1 512 to miejsca dla seniorów w dziennych domach pomocy;
- 813 osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało z usług w środowiskowych domach samopomocy;
- 456 dzieci i młodzieży przebywało w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 10 328 osób korzystało z innych instytucji i ośrodków wsparcia (noclegowni, schronisk dla bezdomnych, mieszkań chronionych, klubów samopomocy, KIS-ów, CIS-ów, WTZ-ów i innych).

Ponadto – w sektorze komercyjnym funkcjonują „placówki całodobowej opieki dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i w podeszłym wieku”, których liczba od kilku lat systematycznie wzrasta. W 2024 r. były 33 placówki na 1 310 miejsc, tj. o 45 miejsc więcej niż w 2023 r. (wzrost o 3,6%).

Tabela 7. Liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia w woj. opolskim w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	Liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia w woj. opolskim					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	Wzrost/spadek w 2024 r. 2023 r.=100%
Ogółem*, w tym	52 481	46 267	45 378	48 019	49 301	102,7
ośrodkach pomocy społecznej	24 247	21 823	20 246	20 120	19 812	98,5

²⁵ Bez rodzin objętych systemem świadczeń rodzinnych i świadczeń wychowawczych.

Wyszczególnienie	Liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia w woj. opolskim					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	Wzrost/spadek w 2024 r. 2023 r.=100%
powiatowych centrach pomocy rodzinie	15 374	11 724	11 639	11 375	13 332	117,2
domach pomocy społecznej	3 082	3 082	3 082	3 082	3 048	98,9
placówkach opiekuńczo-wychowawczych	479	463	458	444	456	102,7
dziennych domach pomocy	1 584	1 620	1 638	1 603	1 512	94,3
środowiskowych domach samopomocy	740	812	799	810	813	100,4
innych ośrodkach wsparcia (schroniska, noclegownie, kluby samopomocy, KIS, CIS, WTZ, ZAZ i inne)	6 975	6 743	7 516	10 585	10 328	97,6

* W odniesieniu do DPS, DDP, ŚDS podano miejsca.

Źródło: gminne i powiatowe oceny zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2020-2024, sprawozdanie MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych, w naturze i usługach za 2020-2024 oraz materiały własne ROPS w Opolu.

W 2024 r. liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia wzrosła o 2,7% w porównaniu do 2023 r. Wpływ na to ma przede wszystkim znaczny wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia w powiatowych centrach pomocy rodzinie.

3.2. Klienci ośrodków pomocy społecznej

W 2024 r. pomocą społeczną w gminach województwa opolskiego objęto 19 812 osób i rodzin, co stanowiło 2,1% mieszkańców województwa. W porównaniu do 2023 r. liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej spadła o 0,1%.

W stosunku do 2018 r. spadek liczby korzystających z pomocy społecznej wyniósł 8 878 osób (ponad 30,9%).

Spadek liczby klientów pomocy społecznej w 2024 r. - i we wcześniejszych latach, był efektem wielu czynników, w tym:

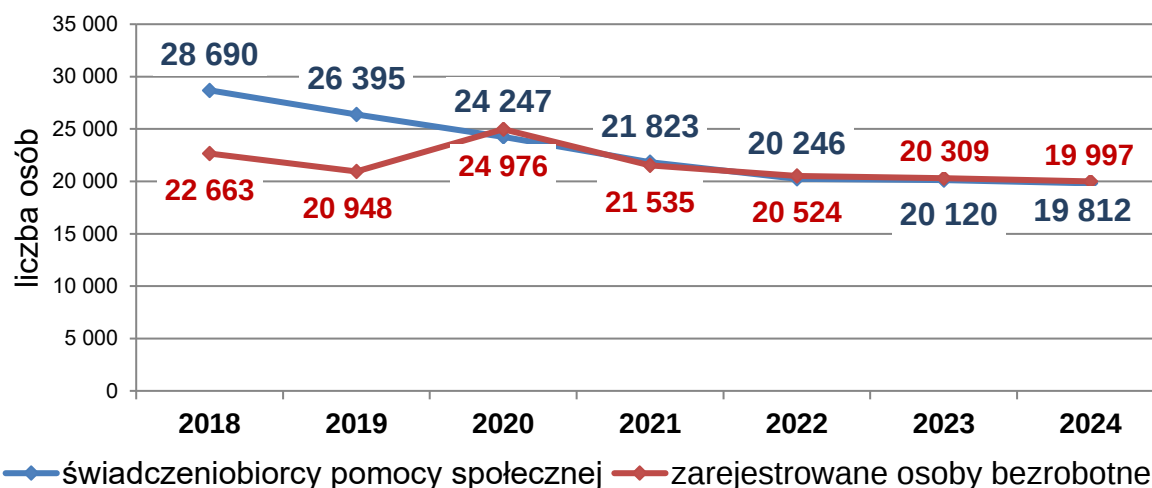
- sytuacją dochodową ludności, tj. uzyskiwaniem i posiadaniem na tyle wysokich dochodów, które uniemożliwiały otrzymanie świadczeń z pomocy społecznej;
- wzrostem dochodów ludności większych niż podnoszone co 3 lata kwoty kryteriów dochodowych, uprawniających do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej (od 1 stycznia 2025 r. obowiązują kryteria dochodowe ustalone rozporządzeniem Rady Ministrów z 12 lipca 2024 r. - 1010 zł dla

osoby samotnie gospodarującej oraz 823 zł dla osoby w rodzinie.²⁶

Ich wysokość wpływa na kwoty części świadczeń pieniężnych wypłacanych z pomocy społecznej, np. zasiłku stałego i zasiłku okresowego);

- utrzymującą się, korzystną sytuacją na opolskim rynku pracy w latach 2018-2024 (z wyjątkiem 2020 r., w którym po raz pierwszy od 2012 r. liczba bezrobotnych w woj. opolskim wzrosła nagle o 19,2% - 4 028 osób, co było spowodowane skutkami ograniczeń epidemicznych, wynikających z ogólnoświatowej pandemii COVID-19, utrudniającej lub uniemożliwiającej prowadzenie m. in. działalności gospodarczej poprzez nakazy prawne. Jednak ten jednorazowy wzrost bezrobocia miał wyjątkowo znikomy wpływ na liczbę korzystających z pomocy społecznej, z uwagi m. in. na wsparcie, w tym finansowe, udzielane przez rząd i samorząd terytorialny pracownikom i pracodawcom w 2020 r., co ograniczało otrzymanie wsparcia z pomocy społecznej). W 2024 r. po raz kolejny odnotowano spadek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych o 1,5% (z 20 309 do 19 997);
- innymi działaniami wspierającymi osoby i rodziny w kraju i woj. opolskim w ostatnich latach, zmniejszającymi liczbę klientów bezpośrednio korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej poprzez realizowane ogólnokrajowe i lokalne programy socjalne (np. 800+, Dobry start, programy własne samorządu terytorialnego), które zwiększają dochody ludności oraz rozwijają lokalne usługi społeczne.

Wykres 15. Beneficjenci pomocy społecznej (ośrodków pomocy społecznej) oraz zarejestrowani bezrobotni w woj. opolskim w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2018-2024 oraz danych WUP w Opolu za lata 2018-2024.

²⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie weryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. 2024 poz. 1044).

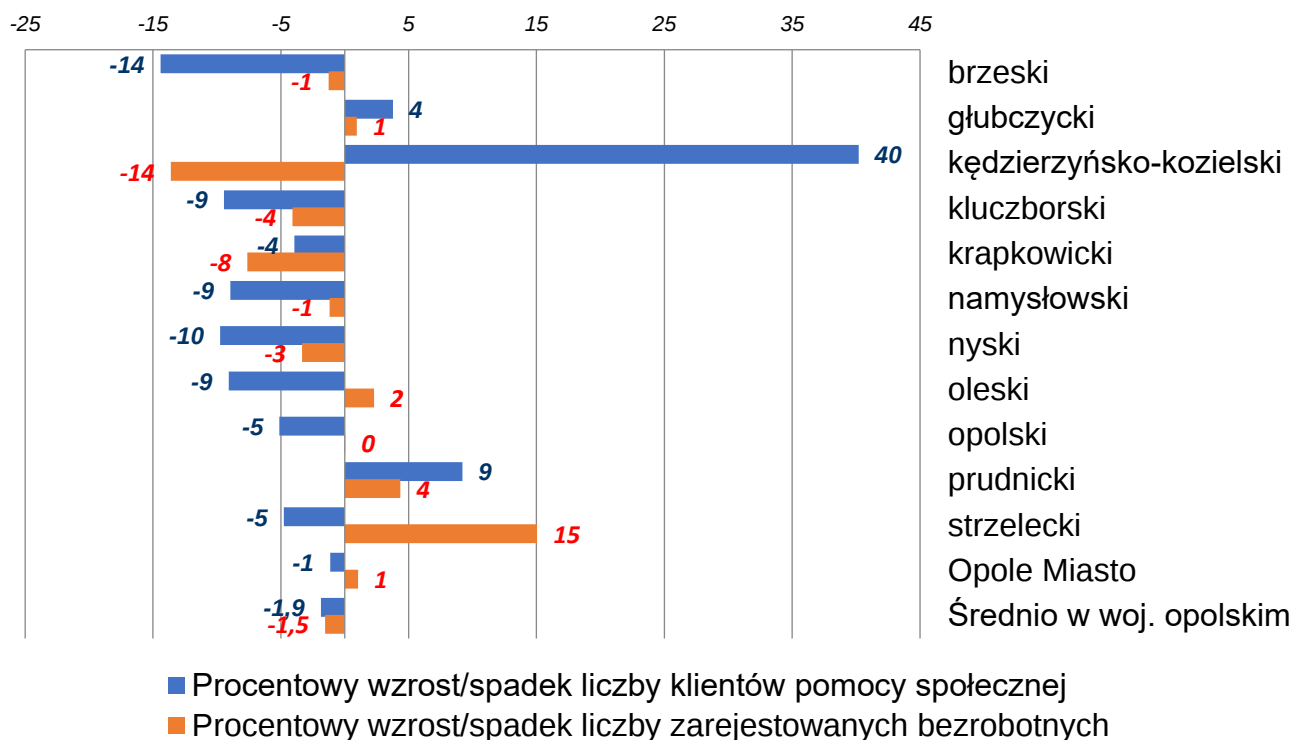
Od lat spadek liczby klientów pomocy społecznej powiązany jest ze spadkiem bezrobocia. W latach 2018-2024 liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej systematycznie zmniejszała się (łącznie spadła o 30,9%), głównie z powodu poprawiającej się sytuacji na rynku pracy i spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych (o 38,3%). Do jedyne go zakłócenia w tej tendencji doszło w 2020 r., w którym liczba bezrobotnych była większa niż świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej, jednak wzrost zarejestrowanych bezrobotnych nie przełożył się na zwiększone wsparcie udzielane z pomocy.

W okresie grudzień 2023 r. - grudzień 2024 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się w woj. opolskim z 20 309 do 19 997 osób (o 1,5% - 312 osób), w tym najwięcej w: w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim (o 14%), krapkowickim (o 8%), kluczborskim (o 4%) oraz nyskim (o 3%). W jednym powiecie woj. opolskiego liczba zarejestrowanych bezrobotnych pozostała na tym samym poziomie (w opolskim), a w 5 powiatach zanotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych (w powiatach: strzeleckim o 15%, prudnickim o 4%, oleskim o 2%, głubczyckim i Mieście Opolu (po 1%).

W przypadku klientów ośrodków pomocy społecznej ich liczba corocznie zmniejsza się (od 2013r.) w woj. opolskim, a tendencja ta utrzymała się także w latach 2020-2021 r., tj. także w czasie pandemii COVID-19 w Polsce (w przeciwieństwie do innych województw w kraju).

Spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej był największy w powiatach: brzeskim (o 14%), nyskim (o 10%) i oleskim, namysłowskim i kluczborskim (po 9%). Natomiast w 3 powiatach woj. opolskiego zanotowano wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej, tj. w kędzierzyńsko-kozielskim (o 40%), prudnickim (o 9%), głubczyckim (o 4%).

Wykres 16. Zmiana liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz klientów ośrodków pomocy społecznej w powiatach woj. opolskiego w latach 2023-2024 (w %)

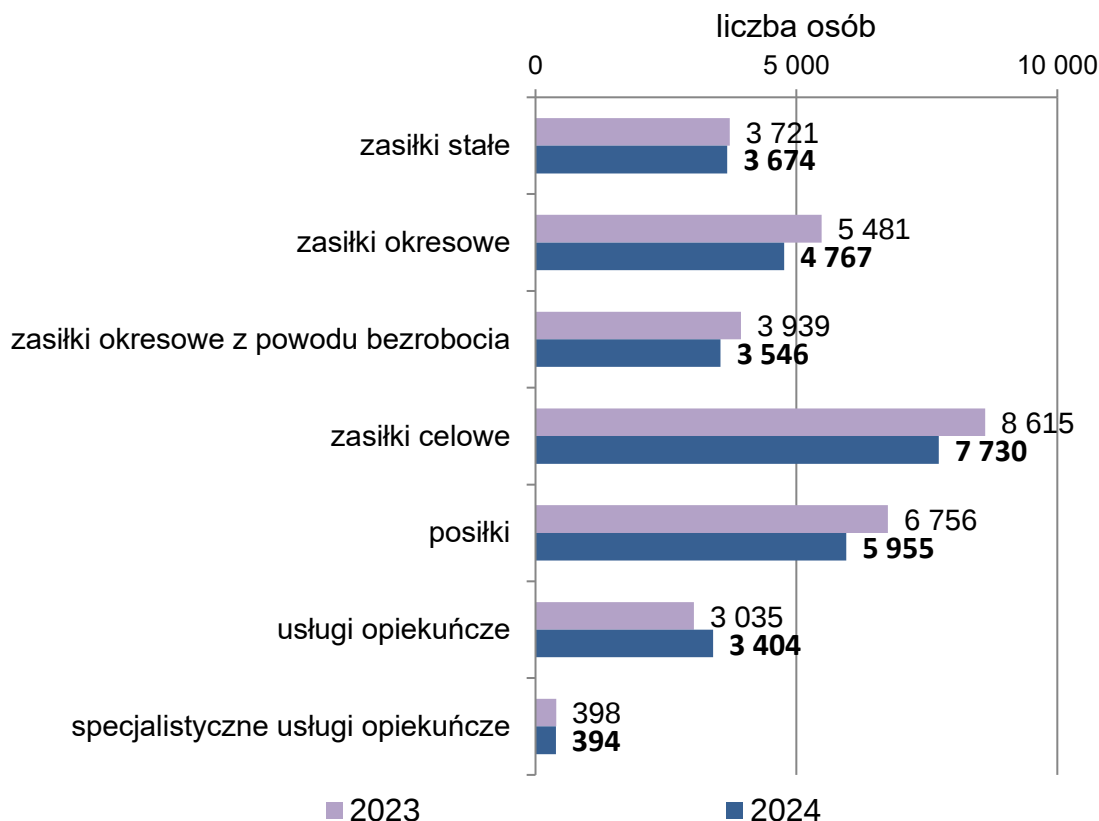

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach za lata 2023-2024 oraz danych WUP w Opolu za lata 2023-2024.

W latach 2023-2024 – podobnie jak w latach wcześniejszych - w strukturze świadczeniobiorców pomocy społecznej odnotowano zmniejszenie się udzielanych świadczeń, tj. nastąpił kolejny:

- spadek liczby osób korzystających z zasiłków celowych (o ponad 10,3%, tj. o 885 osób);
- spadek liczby osób otrzymujących zasiłki okresowe o 13% (z 5 481 w 2023 r. do 4 767 w 2024 r.), w tym zasiłków okresowych przyznanych z powodu bezrobocia o 10% (z 3 939 do 3 546 osób);
- spadek liczby osób, którym przyznano zasiłek stały (z tytułu niezdolności do pracy) o 1,3%, tj. o 47 osób;
- spadek liczby osób, którym przyznano pomoc w formie posiłków o 11,9% (z 6 756 do 5 955 osób).

Wykres 17. Struktura świadczeniobiorców pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2023-2024

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach w 2023 r. i 2024 r.

W 2024 r. najwyższy wskaźnik udziału korzystających z pomocy społecznej do liczby mieszkańców występował w powiatach: głubczyckim (3,3%), prudnickim (3,2%) i kędzierzyńsko-kozielskim (3%). Natomiast najmniej świadczeniobiorców do liczby ludności miały: Miasto Opole (1,3%), powiat opolski (1,4%) oraz powiaty: strzelecki (1,6%) i oleski (1,7%).

Tabela 8. Liczba osób i rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej

Powiaty	Klienci ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024				
	2023 r.	Wskaźnik do liczby ludności w 2023 r. %	2024 r.	Wskaźnik do liczby ludności w 2024r. %	Procentowy wzrost/spadek 2024 r.
Razem woj.	20 120	2,1	19 812	2,1	-1,5
brzeski	1 998	2,3	1 710	2,0	-14
głubczycki	1 325	3,4	1 375	3,3	4

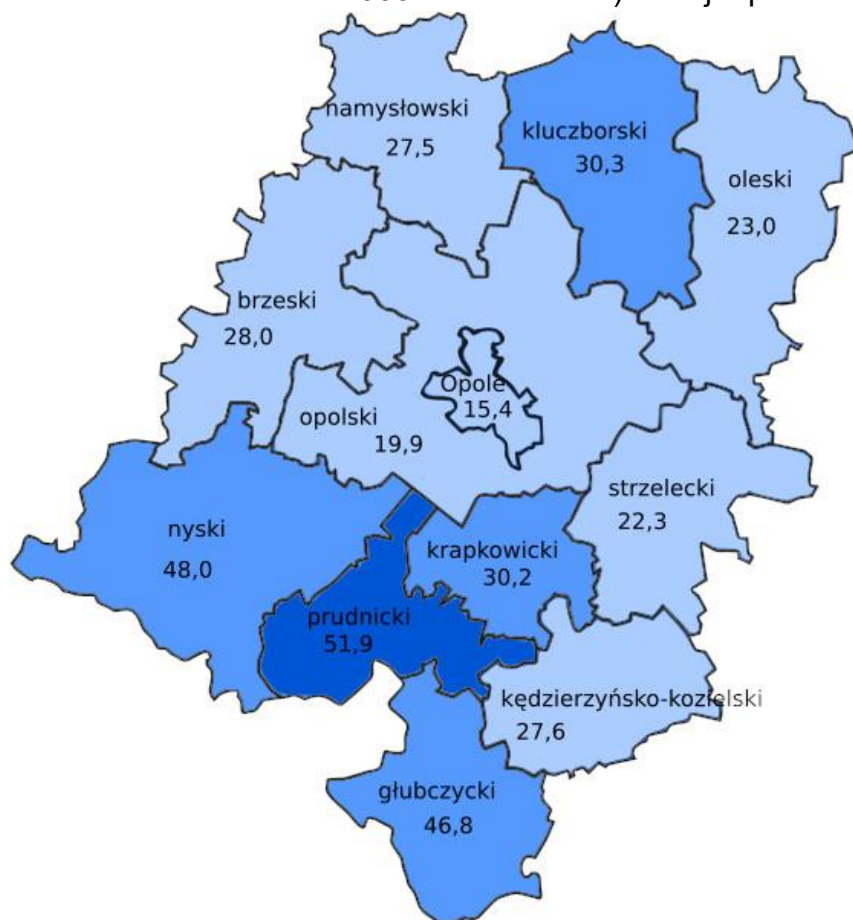
Powiaty	Klienci ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024				
	2023 r.	Wskaźnik do liczby ludności w 2023 r. %	2024 r.	Wskaźnik do liczby ludności w 2024r. %	Procentowy wzrost/spadek 2024 r.
kędzierzyńsko-kozielski	1 808	1,9	2 535	3,0	40
kluczborski	1 462	2,4	1 324	2,2	-9
krapkowicki	1 323	2,2	1 271	2,1	-4
namysłowski	893	2,1	813	1,9	-9
nyski	4 028	3,2	3 635	2,9	-10
oleski	1 123	1,7	1 021	1,7	-9
opolski	1 801	1,5	1 709	1,4	-5
prudnicki	1 490	2,9	1 627	3,2	9
strzelecki	1 216	1,7	1 158	1,6	-5
Opole Miasto	1 653	1,4	1 634	1,3	-1

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2023-2024

Wskaźnik deprywacji lokalnej

W rodzinach świadczeniobiorców pomocy społecznej woj. opolskiego w 2024 r. było 27 535 osób (o 1 115 mniej niż w 2023 r.), a wskaźnik deprywacji lokalnej (liczby osób w rodzinach świadczeniobiorców na 1 000 mieszkańców województwa) wyniósł 29,6 (w 2023 r. – 30,6) i wahał się od najniższego (15,4) w Mieście Opolu, do najwyższego (51,9) w powiecie nyskim.

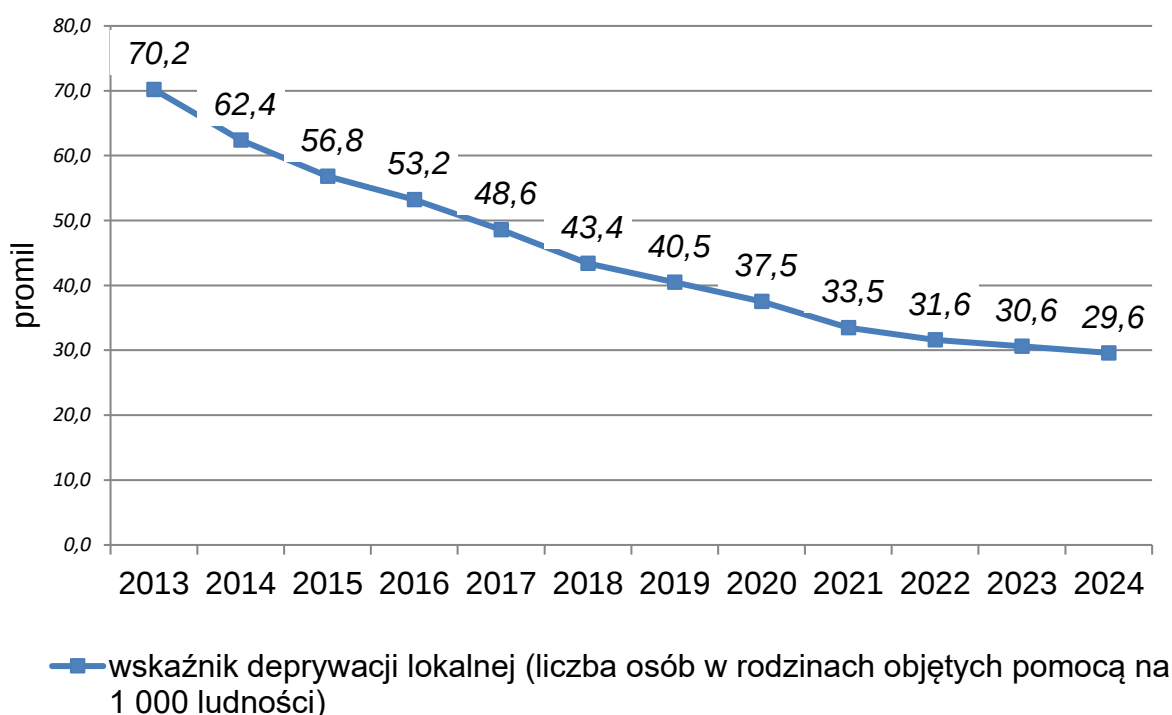
Mapa 1. Wskaźnik deprywacji lokalnej (liczba osób w rodzinach, w których przyznano świadczenie na każde 1 000 mieszkańców) w woj. opolskim w 2024 r. – wg powiatów

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych ocen zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w 2024 r.

W latach 2013-2024 wskaźnik deprywacji lokalnej (liczba osób w rodzinach klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców) zmniejszył się z 70,2 w 2013 r. do 29,6 w 2024 r., tj. o 40,6 pkt promilowych (‰).

Wykres 18. Wskaźnik deprywacji lokalnej w woj. opolskim w latach 2013-2024

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w 2024 r.

3.3. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej według powiatów woj. opolskiego

W 2024 r. na 100 mieszkańców województwa opolskiego przypadają nieco ponad 2 osoby (średnio 2,1), którym przyznano świadczenie pomocy społecznej.

Wskaźnik ten wahał się od najwyższego (3,3%) w powiecie głubczyckim do najniższego (1,3%) w mieście Opolu.

W 2024 r. wskaźnik liczby osób objętych pomocą do liczby ludności obniżył się lub został na tym samym poziomie we wszystkich powiatach województwa, z wyjątkiem 4 powiatów, w których wzrósł (w kędzierzyńsko-kozielskim, głubczyckim, opolskim i prudnickim).

W latach 2018-2024 udział osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej do liczby mieszkańców, zmniejszył się z niemal 3 osób do 2 osób na 100 mieszkańców (z 2,7% do 2,1%), przyjmując najniższy wskaźnik od ponad 10 lat (w 2008 r. wyniósł ponad 7 osób na 100 mieszkańców).

Tabela 9. Wskaźnik klientów ośrodków pomocy społecznej do liczby ludności w woj. opolskim w latach 2022-2024 - wg powiatów

Powiat	Klienci ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim						
	2022 r.	Wskaźnik liczby ludności w 2022 r. %	2023 r.	Wskaźnik liczby ludności w 2023 r. %	2024 r.	Wskaźnik liczby ludności w 2024 r. %	Wzrost/ spadek w 2024 r. do 2023 r.
brzeski	1 998	2,3	1 998	2,3	1 710	2,0	-0,3
głubczycki	1 458	3,4	1 325	3,1	1 375	3,3	0,2
kędzierzyńsko-kozielski	1 694	1,9	1 808	2,1	2 535	3,0	0,9
kluczborski	1 508	2,4	1 462	2,4	1 324	2,2	-0,3
krapkowicki	1 301	2,2	1 323	2,2	1 271	2,1	0,0
namysłowski	899	2,1	893	2,1	813	1,9	-0,2
nyski	4 175	3,2	4 028	3,1	3 635	2,9	-0,2
oleski	1 024	1,7	1 123	1,8	1 021	1,7	-0,1
Opole Miasto	1 717	1,4	1 801	1,4	1 634	1,3	-0,1
opolski	1 778	1,5	1 490	1,2	1 709	1,4	0,2
prudnicki	1 480	2,9	1 216	2,3	1 627	3,2	0,9
strzelecki	1 214	1,7	1 653	2,3	1 158	1,6	-0,7
Razem	21 823	2,1	20 120	2,1	19 812	2,1	0,0

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych ocen zasobów pomocy społecznej w latach 2022-2024 r.

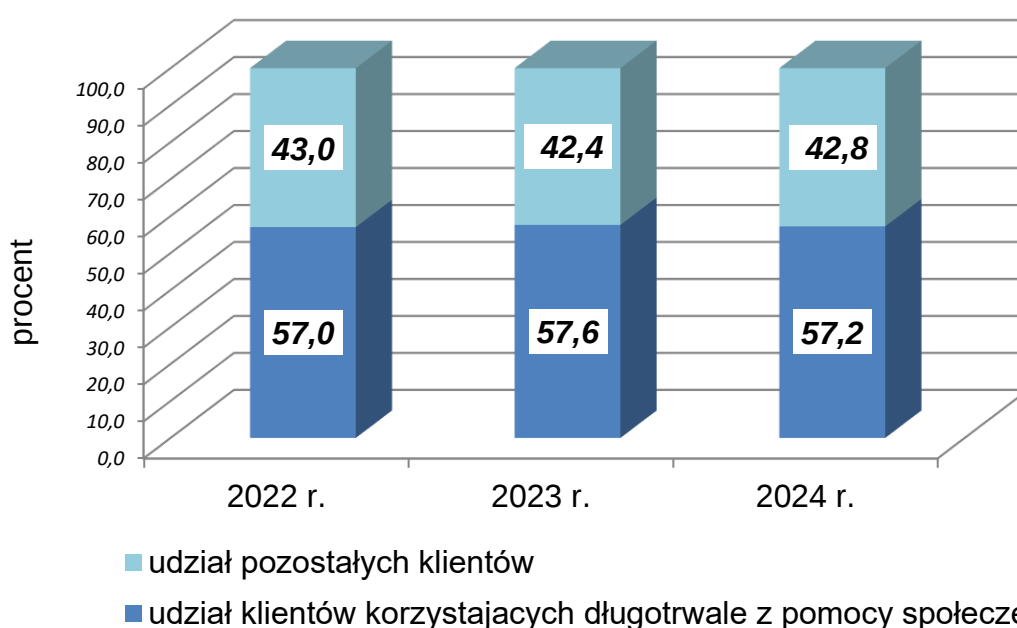
3.4. Klienci długotrwale korzystający z pomocy społecznej w 2024 r.

W 2024 r. – podobnie jak w latach ubiegłych zanotowano spadek liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej (w ciągu 36 miesięcy były zarejestrowane w systemie pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy). Ich liczba spadła z 11 588 do 11 338 świadczeniobiorców, tj. o 2,2% (jedynie w 2023 r. był minimalny wzrost o 0,5%, natomiast wcześniej były spadki: w 2022 r. o 5,9%, w 2021 r. o 5,9%, w 2020 r. o 14,3%, a w 2019 r. o 7,9%).

Mimo, tego spadku liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej jest nadal wysoka, stanowiąc ponad połowę wśród wszystkich klientów ośrodków pomocy społecznej (57,2% w 2024 r.).

W konsekwencji na 19 812 świadczeniobiorców pomocy społecznej w 2024 r. większość (11 338 osób) korzysta ze świadczeń ośrodków pomocy społecznej długotrwale (są stałymi klientami pomocy społecznej, otrzymującymi różnorodną pomoc z systemu pomocy społecznej).

Wykres 19. Udział klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej wśród wszystkich osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych ocen zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2022-2024

3.5. Koszt pomocy środowiskowej w latach 2023-2024

Całkowity koszt świadczeń udzielonych przez ośrodki pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024 uwzględnia:

- świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, zasiłki okresowe i zasiłki celowe);
- świadczenia niepieniężne (posiłki, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, udzielenie schronienia, ubrania, sprawienie pogrzebu oraz inne świadczenia rzeczowe, w tym pomoc na usamodzielnienie wychowanków ośrodków wsparcia wskazanych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej oraz pomoc dla uchodźców).

W 2024 r. koszt świadczeń pomocy społecznej w woj. opolskim, udzielonych przez gminy, wyniósł ponad 111 871 444 zł, tj. o 6,9% więcej niż w 2023 r.

W 2024 r. – w porównaniu do 2023 r., wzrost kosztów zanotowano w przypadku zasiłków stałych (o 40,9%), innych świadczeń, w tym zapewnienia schronienia, posiłków, ubrania oraz sprawienia pogrzebu (o 9,6%) oraz usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (o 3,7%). Natomiast o 13,7% spadła kwota udzielanych zasiłków okresowych oraz zasiłków celowych o 2,2%.

Tabela 10. Koszt świadczeń udzielanych przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2023-2024

Lp.	Wyszczególnienie	Koszt środowiskowej pomocy społecznej w zł w latach 2023-2024		
		2023 r.	2024 r.	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2023 r.=100%
1.	Koszt pomocy środowiskowej – ogółem*, w tym:	104 679 744	111 871 444	106,9
2.	zasiłki stałe	22 437 743	31 614 041	140,9
3.	zasiłki okresowe, z tego:	15 494 290	13 377 243	86,3
4.	dotacja budżetu państwa	15 458 103	13 333 374	86,3
5.	środki własne gminy	36 187	43 869	121,2
6.	zasiłki celowe	10 990 874	10 753 835	97,8
7.	usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psych.	23 316 574	24 171 751	103,7
8.	pozostałe świadczenia (schronienie, posiłki, sprawienie pogrzebu, ubranie, usamodzielnienie, inne)	16 945 973	18 577 331	109,6
9.	Liczba świadczeniobiorców	20 120	19 812	98,5
10.	Liczba mieszkańców**	936 725	930 296	99,3
11.	Średnia - roczna wartość pomocy ogółem dla beneficjenta w zł (wiersz 1 / wiersz 9)	5 203	5 647	108,5
12.	Średnia - roczna wartość zasiłków pieniężnych w zł (w. 2+3+6 / w. 9)	2 432	2 814	115,7
13.	Średnia roczna wartość pomocy w zł na 1 mieszkańca (w. 1 / w. 10)	112	120	107,6

* wartość pomocy uwzględnia zadania powiatu (pomoc na usamodzielnienie dla wychowanków instytucji wymienionych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej oraz pomoc dla uchodźców).

** stan na 31.12.2024 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach w 2023 r. i 2024 r.

Średnia, roczna wartość pomocy przypadająca w 2024 r. na jednego świadczeniobiorcę wyniosła 5 647 zł (o 8,5% więcej niż w 2023 r.), co wynikało głównie ze zwiększonych kosztów zasiłków stałych, innych świadczeń m.in. schronienia, posiłków, sprawienia pogrzebu, usamodzielnienia, mimo spadku liczby uprawnionych do świadczeń pomocy społecznej o 1,5%.

Przeciętna, miesięczna wartość:

- zasiłku stałego wzrosła (o 41,1%) z 603 zł w 2023 r. do 851 zł w 2024 r.;
- zasiłku okresowego wzrosła (o 1,0%) z 420 zł do 424 zł.

Natomiast w przypadku zasiłku celowego można ustalić jedynie wartość rocznej pomocy, która spadła z 1 276 zł w 2023 r. do 706 zł w 2024 r. tj. o 44,7%. Jest to wynikiem znacznego wzrostu świadczeniobiorców zasiłku celowego na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową (z 8 615 do 15 235 osób) spowodowanego powodzią, która dotknęła województwo opolskie we wrześniu 2024 r.

Tabela 11. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024

FORMY POMOCY PIENIENIĘŻNEJ	2023 r.	2024 r.	Wzrost / spadek w 2024 r. 2023 r.=100%
ZASIŁKI STAŁE			
liczba świadczeniobiorców	3 721	3 674	98,7
liczba świadczeń	37 189	37 163	99,9
koszt świadczeń w zł	22 437 743	31 614 041	140,9
średnia wartość 1 zasiłku	603	851	141,1
ZASIŁKI OKRESOWE			
liczba świadczeniobiorców	5 481	4 767	87,0
liczba świadczeń	36 879	31 513	85,4
koszt świadczeń w zł	15 494 290	13 377 243	86,3
średnia wartość 1 zasiłku	420	424	101,0
ZASIŁKI CELOWE			
liczba świadczeniobiorców	8 615	15 235	176,8
koszt świadczeń w zł	10 990 874	10 753 835	97,8
średnia-roczna wartość 1 zasiłku	1276	706	55,3

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdań MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za 2023 r. i 2024 r.

W 2024 r. – w porównaniu do 2023 r., wartość pomocy przypadającej na jednego mieszkańca województwa wzrosła z 112 zł do 120 zł (w 2022 r. było to 92 zł), na co wpływ miał wzrost ogólnego kosztu świadczeń pomocy społecznej i spadek liczby mieszkańców województwa.

3.6. Powody udzielania pomocy (ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie)

Tabela 12. Powody udzielenia świadczeń z pomocy społecznej w latach 2023-2024

Lp.	Powody udzielonych świadczeń	Liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców pomocy społecznej		
		2023 r.	2024 r.	Wzrost / spadek w 2024 r. (w %)
1	ubóstwo	12 656	11 269	-11,0
2	bezrobocie	12 288	10 833	-11,8
3	długotrwała choroba	12 239	11 737	-4,1
4	niepełnosprawność	9 389	9 459	0,7
5	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	6 001	5 290	-11,8
6	w tym: rodziny niepełne	2 848	2 388	-16,2
7	rodziny wielodzietne	1 633	1 454	-11,0
8	przemoc domowa	785	820	4,5
9	potrzeba ochrony macierzyństwa	4 331	3 881	-10,4
10	w tym wielodzietność	3 350	2 989	-10,8
11	alkoholizm	1 665	1 402	-15,8
12	narkomani	141	143	1,4
13	bezdomność	1 058	1 106	4,5
14	trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego	310	290	-6,5
15	zdarzenie losowe	244	528	116,4
16	klęska żywiołowa i ekologiczna	0	12 056	-
17	sieroctwo	19	15	-21,1
18	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	8	8	0,0

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie *Sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach w 2023 r. i 2024 r.*

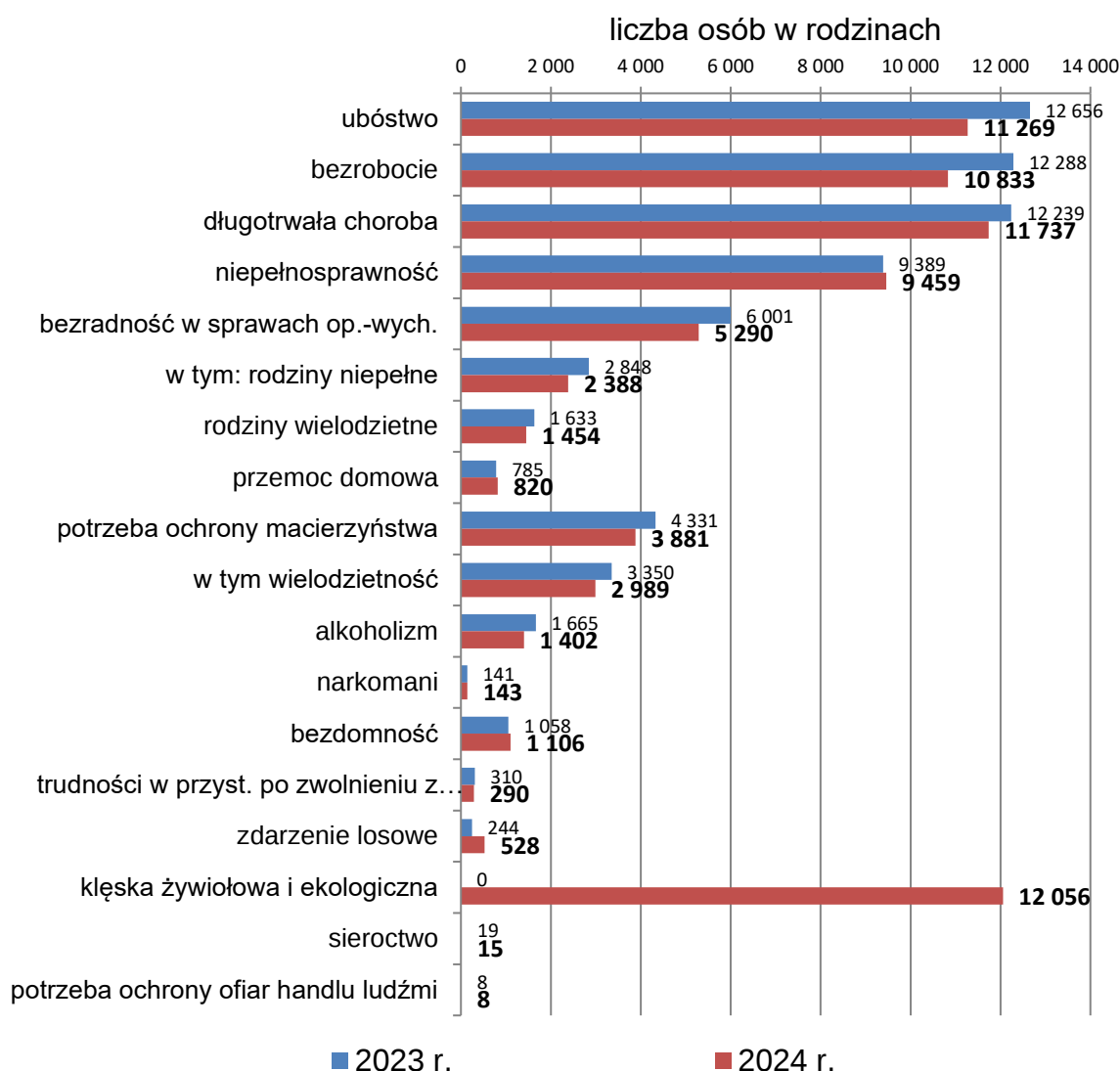
W 2024 r. – podobnie jak rok wcześniej, spadek liczby ludności województwa, w tym objętych pomocą społeczną, zdecydował o zmniejszeniu poszczególnych grup klientów, wyróżnionych ze względu na główny powód jej udzielania.

Nadal – najczęściej występującym powodem udzielania wsparcia była: długotrwała lub ciężka choroba (11,7 tys. osób w rodzinach) ubóstwo (11,2 tys.) i bezrobocie (10,8 tys.) pomimo, że liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców z tych wymienionych powodów była mniejsza niż w 2023 r. o odpowiednio 4,1%, 11%

i 11,8%. Istotnie też spadła liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców pomocy społecznej z powodu sieroctwa (o 21,1% - do 15 osób.), alkoholizmu (o 15,8%) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (o 11,8%).

Odstępstwem od występujących od lat głównych powodów udzielenia pomocy w 2024 r. jest liczba świadczeniobiorców (12 056 osób), którym przyznano świadczenie z powodu klęski żywiołowej i ekologicznej, na co wpływ miała wrześniowa powódź w województwie opolskim.

Wykres 20. Powody udzielenia pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej w 2023 r. i 2024 r.

3.7. Realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

3.7.1. Asystenci rodziny

W 2024 r. liczba zatrudnionych asystentów rodziny wyniosła 95 (o 4 więcej niż w 2023 r.). Asystenci zatrudnieni byli w 68 gminach woj. opolskiego, tj. bez zmian w stosunku do 2023 r.

Na 95 asystentów rodziny 21 zatrudniono w latach 2016-2023 w ramach RPO WO 2014-2020 (projekt ROPS w Opolu „Bliżej rodziny i dziecka...”).

W porównaniu do 2012 r., tj. początku działania systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej - liczba asystentów rodziny wzrosła z 33 do 95, tj. prawie 3-krotnie (ich liczba w ostatnich 4 latach waha się w granicach 89-95).

Asystenci rodziny mieli pod opieką 1 171 rodzin (o prawie 3% więcej niż w 2023 r.). Na 1 asystenta przypadało średnio 12 rodzin.

Jednocześnie od 2012 r. liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodziny wzrosła prawie 4-krotnie (z 306 w 2012 r. do 1 171 w 2024 r.).

Podobnie jak w poprzednich latach najwięcej rodzin objętych w 2024 r. pracą asystenta rodziny występuje w gminach miejskich i miejsko-wiejskich (w Kędzierzynie-Koźlu – 68, Nysie – 68, Opolu – 58, Prudniku – 53, Kluczborku 53, Grodkowie – 39, Głubczycach – 38, w Namysławie – 37, Brzegu –33, Paczkowie i Zawadzkiem po 32, a w Strzelcach Opolskich – 31.

W 2024 r. podobnie jak w 2023r. w 3 gminach woj. opolskiego –Lubrzy, Leśnicy i Strzelcach, brak było zatrudnionych asystentów rodziny.

3.7.2. Placówki wsparcia dziennego

W 2024 r. liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze wyniosła 35 (o 1 mniej niż w 2023 r.).

Istotny udział we wspieraniu działalności tego typu placówek w gminach ma Samorząd Województwa Opolskiego, który w wyniku realizowanego przez ROPS w Opolu projektu Bliżej rodziny i dziecka, utworzył 16 placówek wsparcia dziennego (w latach 2016-2023) na łączną liczbę 282 miejsc (większość w formie pracy podwórkowej prowadzonej przez wychowawców w różnych miejscowościach gminy).

Wśród 35 placówek wsparcia dziennego w woj. opolskim (na ogółem 830 miejsc) było:

- 12 placówek opiekuńczych;
- 6 specjalistycznych (w tym opiekuńczo-specjalistycznych);
- 17 w formie pracy podwórkowej.

W 2024 r. z placówek wsparcia dziennego przeciętnie korzystało 692 dzieci (w 2023 r. 847 dzieci).

Tabela 13. Placówki wsparcia dziennego w woj. opolskim w 2024 r.

Lp.	Powiat	Gmina	Liczba jednostek	Liczba miejsc w placówce wsparcia dziennego	Przeciętna liczba korzystających dzieci w 2024 r.
1.	głubczycki	Branice	1	30	30
2.	brzeski	Brzeg	1	15	15
		Lewin Brzeski z filami: w Łosiu i Skorogoszczy	1	90	90
3.	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	3	110	100
4.	kluczborski	Kluczbork	1	60	60
5.	krapkowicki	Zdzieszowice	1	15	17
6.	namysłowski	Pokój	7	105	30
7.	nyski	Głucholazy	1	30	27
8.		Nysa	1	30	20
9.		Paczków	1	15	15
10.	opolski	Turawa	1	30	30
11.		Popielów	1	20	5
12.	prudnicki	Prudnik	2	30	29
13.	Miasto Opole	Opole	13	250	224
Razem			35	830	692

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych ocen zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w 2024 r.

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w opiece i wychowaniu przez SWO, w ramach realizacji od 2016 r. projektu „Bliżej rodziny i dziecka...”, obejmuje także inne działania, w tym w latach 2016-2024 zwiększono zakres usług społecznych dla rodzin problemowych w formie specjalistycznego poradnictwa, usług wspierających, edukacyjnych, rekreacyjnych, integracyjnych w placówkach wsparcia dziennego, tj.:

- zatrudniono 6 koordynatorów pieczy zastępczej oraz 10 innych specjalistów pracy z dziećmi (w tym wychowawców podwórkowych, psychologów, pracowników socjalnych);
- sfinansowano specjalistyczne działania projektowe (w tym psychologów, prawników, terapeutów, logopedów);
- usługami i różnymi formami wsparcia rodziny objęto łącznie 2 969 osób (kolonie letnie i zimowe, obozy językowe, szkolenia dla rodziców i kadry

ośrodków wsparcia, imprezy integrujące, kampanie informacyjno-świadomościowe);

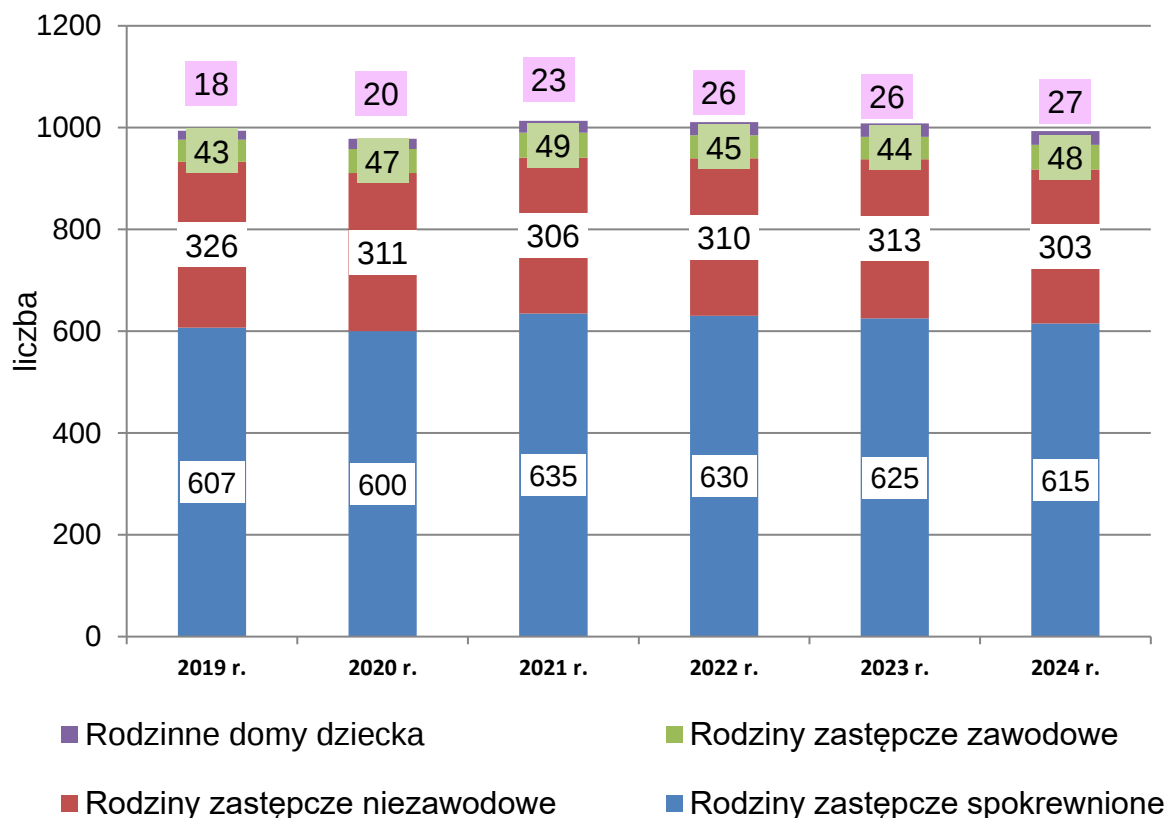
- promowano wsparcie pieczy zastępczej i działań na rzecz rodziny i dziecka poprzez organizację regionalnych imprez tematycznych (pikniki dla rodzin z dziećmi, Opolskie Dni Rodziny, w których uczestniczyło łącznie ok. 12 000 osób).

3.7.3. Rodzinna piecza zastępcza

W 2024 r. liczba podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej obejmowała 993 podmioty (o 15 mniej niż w 2023 r.), z tego:

- 615 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem (o 10 mniej niż w 2023 r.);
- 303 rodzin niezawodowych (o 10 mniej niż w 2023 r.);
- 48 rodzin zastępczych zawodowych (o 4 więcej niż w 2023 r.), z tego:
 - 37 „zwykłych” zawodowych rodzin zastępczych;
 - 8 rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego;
 - 3 rodziny specjalistyczne (wychowujące dzieci z niepełnosprawnością);
- 27 rodzinnych domów dziecka (o 1 więcej niż w 2023 r.).

Wykres 21. Struktura podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 113a tej ustawy, za lata 2019-2024, zamieszczonego w Centralnej Aplikacji Statystycznej - rządowej platformie do sporządzenia m.in. sprawozdań z realizacji zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej – aplikacja Sprawozdania resortowe.

W 2024 r. – w porównywaniu do 2023 r., w strukturze rodzinnych form pieczy zastępczej spadek nastąpił wśród rodzin spokrewnionych (o 10 rodzin) oraz rodzin niezawodowych (o 10 rodzin), a także rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (o 1 rodzinę). O 1 zmniejszyła się liczba specjalistycznych rodzin zastępczych. Natomiast wzrosła liczba rodzin zawodowych „zwykłych” (o 5) oraz liczba rodzinnych domów dziecka (o 1). Bez zmian pozostała liczba rodzin zastępczych specjalistycznych.

Tabela 14. Podmioty pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2015-2024

Lp.	Podmioty pieczy zastępczej	Podmioty rodzinnej pieczy zastępczej w woj. opolskim w:											
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2023 r. =100%	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2015 r. =100%
1.	Razem (w.2+3+4+8)	1 019	1 019	1 028	995	994	978	1 013	1 011	1 008	993	-1,5	-2,6
2.	Rodziny zastępcze spokrewnione	638	656	639	609	607	600	635	630	625	615	-1,6	-3,6
3.	Rodziny zastępcze niezawodowe	324	318	323	322	326	311	306	310	313	303	-3,2	-6,5
4.	Rodziny zastępcze zawodowe ogółem z tego:	38	26	46	43	43	47	49	45	44	48	9,1	26,3
5.	rodziny zastępcze zawodowe „zwykłe”	25	13	33	33	29	36	37	30	32	37	15,6	48,0
6.	rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	9	9	9	9	10	8	8	11	9	8	-11,1	-11,1

Lp.	Podmioty pieczy zastępczej	Podmioty rodzinnej pieczy zastępczej w woj. opolskim w:											
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2023 r. =100%	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2015 r. =100%
7.	rodziny zastępcze specjalistyczne	4	4	4	4	4	3	4	4	3	3	0,0	-25,0
8.	Rodzinne domy dziecka	19	19	20	21	18	20	23	26	26	27	3,8	42,1

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania przez powiat w latach 2015-2024.

Jednocześnie analiza danych w latach 2015-2024 (podobnie jak w latach poprzednich), wskazuje na minimalny spadek ogólnej liczby podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej – o 2,6%, w tym:

- po 1 zmniejszyła się liczba rodzin: zastępczych specjalistycznych (z 4 do 3) i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (z 9 do 8);
- o 48% wzrosła liczba zastępczych rodzin zawodowych „zwykłych” (z 25 do 37),
- o ponad 42,1% wzrosła liczba Rodzinnych domów dziecka (z 19 do 27).

W 2024 r. – w porównaniu do 2015 roku, liczba podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej wzrosła w 4 powiatach woj. opolskiego tj. brzeskim i nyskim (po 18%), prudnickim (o 11%) i krapkowickim (o 5%). W Mieście Opolu pozostał bez zmian. Natomiast największy spadek liczby podmiotów zanotowano w powiatach: kluczborskim (o 24%), opolskim (o 21%), namysłowskim i głubczyckim (po 20%) oraz strzeleckim (o 12%).

Średni spadek liczby podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej wyniósł w woj. opolskim 3%.

Tabela 15. Podmioty rodzinnej pieczy zastępczej w powiatach woj. opolskiego w latach 2015- 2024

Lp.	Powiat	Podmioty rodzinnej pieczy zastępczej w woj. opolskim w roku:										
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Wzrost / spadek w 2024 r. 2015 r. =100%
1	brzeski	99	107	108	95	101	92	94	98	118	117	18
2	głubczycki	56	57	60	66	49	45	45	42	40	45	-20
3	kędzierzyński o-kozielski	115	137	136	119	113	116	109	109	106	109	-5

Lp.	Powiat	Podmioty rodzinnej pieczy zastępczej w woj. opolskim w roku:										
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Wzrost / spadek w 2024 r. 2015 r. =100%
4	kluczborski	80	76	76	84	80	80	74	83	78	61	-24
5	krakowicki	73	69	69	68	76	76	78	77	79	77	5
6	namysłowski	46	43	43	33	35	37	38	37	34	37	-20
7	nyski	122	104	105	119	118	131	139	139	133	144	18
8	oleski	39	34	35	37	42	39	37	33	34	36	-8
9	Opole Miasto	119	119	119	121	119	116	118	116	123	119	0
10	opolski ziemski	114	105	105	107	114	101	110	103	101	90	-21
11	prudnicki	88	102	102	87	86	82	88	84	98	98	11
12	strzelecki	68	66	66	59	61	63	68	90	64	60	-12
Razem woj.		1 019	1 019	1 019	1 019	994	978	998	1 011	1 008	993	-2,6

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 113a tej ustawy, za lata od 2015-2024, zamieszczonego w Centralnej Aplikacji Statystycznej - rządowej platformie do sporządzenia m.in. sprawozdań z realizacji zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej – aplikacja Sprawozdania resortowe.

Samorząd Województwa Opolskiego wspiera rozwój rodzinnych formy pieczy zastępczej w woj. opolskim. W latach 2018-2024 - w ramach m.in. realizacji projektu *Bliżej rodziny i dziecka*, przeprowadzono różnorodne działania wzmacniające system pieczy zastępczej, w tym:

- przeszkolono 85 kandydatów na rodziny zastępcze;
- powstało 8 mieszkań dla osób usamodzielniających się łącznie dla 23 osób, w tym 2 samotnych matek z 2 dzieci, nieposiadających czasowo innych możliwości zamieszkania i znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz 1 mieszkanie wspomagane/treningowe dla 2 osób.
- utworzono Rodzinny dom dziecka w powiecie krakowickim w Gogolinie;

- uruchomiono 3 miejsca do przyjaznej i profesjonalnej diagnostyki, tj. 1) dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej w siedzibie Ośrodka Adopcyjnego ROPS w Opolu;
- 2) do pracy z dzieckiem i rodziną w PCPR w Strzelcach Op.;
- 3) do pracy z rodzinami zastępczymi w PCPR w Namysłowie;
- utworzono poradnię i infolinię prawno-mediacyjną dla rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze (w poradni wsparcie udziela 3 adwokatów, a na infolinii dyżuruje prawnik/mediator);
- ustanowiono 2 rodziny wspierającą w Gminie Zawadzkie i Gminie Nysa (po 1) udzielające bezpośredniego wsparcia rodzinie, mającej trudności opiekuńczo-wychowawcze, a indywidualne doradztwo zawodowe zapewniono 140 osobom w pieczy zastępczej pow. 15 lat;
- przeprowadzono specjalistyczne wsparcie dla 40 asystentów rodzin, pracowników socjalnych i koordynatorów pieczy zastępczej (superwizja);
- przeprowadzono szkolenie dla osób prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Jednocześnie nadal kontynuowane są działania wspierające pracowników pieczy zastępczej i promujące rodzicielstwo zastępcze, tj.:

- sukcesywnie prowadzona jest kampania świadomościowa „rodziny i rodzicielstwa zastępczego” poprzez organizację: pikników o zasięgu regionalnym dla ok. 450 osób, mających na celu integrację środowiska lokalnego, promocję aktywnego i twórczego wypoczynku poprzez ukazanie alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego; regionalnych przedsięwzięć pn. Opolski Dzień Rodziny dla każdorazowo ok. 2 tys. osób (występy artystyczne, stoiska specjalistyczne – psychologiczne, prawne, terapeutyczne, socjalne, mediacyjne – zabawy i animacje rodzinne oraz wykłady specjalistów m.in. o prawach i obowiązkach rodzin); spotkań w wybranych miejscach na terenie woj. opolskiego dot. ważności rodzin pn. „Piaskownica” (dotychczas przeprowadzono 26 takich spotkań).

3.7.4. Instytucjonalna piecza zastępcza

Według stanu na dzień 31 marca 2025 r. w woj. opolskim było 31 placówek opiekuńczo-wychowawczych (tyle samo co w 2023 r.). Liczba miejsc w tych placówkach pozostała bez zmian i wyniosła 442 (w 2023r. – 442, w 2022 r. – 458, w 2021 r. – 463, w 2020 r. – 479, w 2019 r. – 510, a w 2018 r. – 521).

Średnio na 10 tys. dzieci i młodzieży w wieku do 17 lat przypadało w województwie 29,2 miejsca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, przy czym:

- najwięcej w powiatach: brzeskim (68,9) i głubczyckim (66,2);
- najmniej w powiatach: oleskim (13,8) i kędzierzyńsko-kozielskim (18,3);

— brak jest domów dziecka w dwóch powiatach: krapkowickim i strzeleckim.

Wykres 22. Wskaźnik liczby miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na 10 tys. ludności w wieku przedprodukcyjnym wg powiatów woj. opolskiego – stan na dzień 31.03.2025 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Rejestru wolnych miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych województwa opolskiego – stan na 31.03.2025 Wojewody Opolskiego <https://www.gov.pl/web/uw-opolski/rejestr-wolnych-miejsc-w-placowkach-opiekunczo-wychowawczych-stan-na-30112020-r> (02.04.2025 r.) oraz danych GUS za rok 2024 r. (liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w powiatach w woj. opolskim wg stanu na 31.12.2024 r.).

Wskaźnik liczby miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzieży do 17 lat) od lat sukcesywnie się zmniejsza (w 2016 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało średnio 34,3 miejsca, a w 2024 r. 29,2, tj. o ponad pięć miejsc mniej). Wpływ na to ma systematyczny spadek liczby ludności woj. opolskiego, w tym w wieku do 17 lat, oraz tzw. deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej, ustawowo zobowiązująca samorządy, prowadzące placówki opiekuńczo-wychowawcze, do ograniczania w nich liczby miejsc (do 14) i rozwoju rodzinnych form opieki.

3.7.5. Dzieci w pieczy zastępczej

Tabela 16. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2015-2024

Wyszczególnienie	Dzieci w pieczy zastępczej w roku:											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2023 r. =100%	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2015 r.=100%
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	801	818	792	760	775	748	798	770	788	805	2,2	0,5
w rodzinach zastępczych niezawodowych	434	423	422	447	446	422	405	392	405	418	3,2	-3,7
w rodzinach zastępczych zawodowych	139	125	142	145	189	191	204	218	191	193	1,0	38,8
w rodzinnych domach dziecka	127	127	118	123	130	133	152	188	212	200	-5,7	57,5
w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (miejsca)	528	542	532	521	510	479	417	416	444	456	2,7	-13,6
Razem	2 029	2 035	2 006	2 006	2 050	1 973	1 976	1 984	2 040	2 072	1,6	2,1

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 113a tej ustawy, za lata 2015-2024, zamieszczonych w Centralnej Aplikacji Statystycznej - rządowej platformie do sporządzenia m.in. sprawozdań z realizacji zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej – aplikacja Sprawozdania resortowe, a także powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2015-2024.

W 2024 r. w systemie pieczy zastępczej umieszczonych było 2 072 (o 32 dzieci więcej niż w 2023 r. – 1,6%).

Od początku funkcjonowania systemu pieczy zastępczej, tj. od 2012 r., liczba umieszczonych w nim dzieci sukcesywnie maleje (mimo okresowych wzrostów liczby dzieci w całym systemie pieczy zastępczej, w tym w 2024 r). Przy czym wzrost

w 2024 r. o 32 dzieci umieszczone w pieczy zastępczej wynika głównie z większej liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych, w rodzinach zastępczych niezawodowych i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (do 14 miejsc).

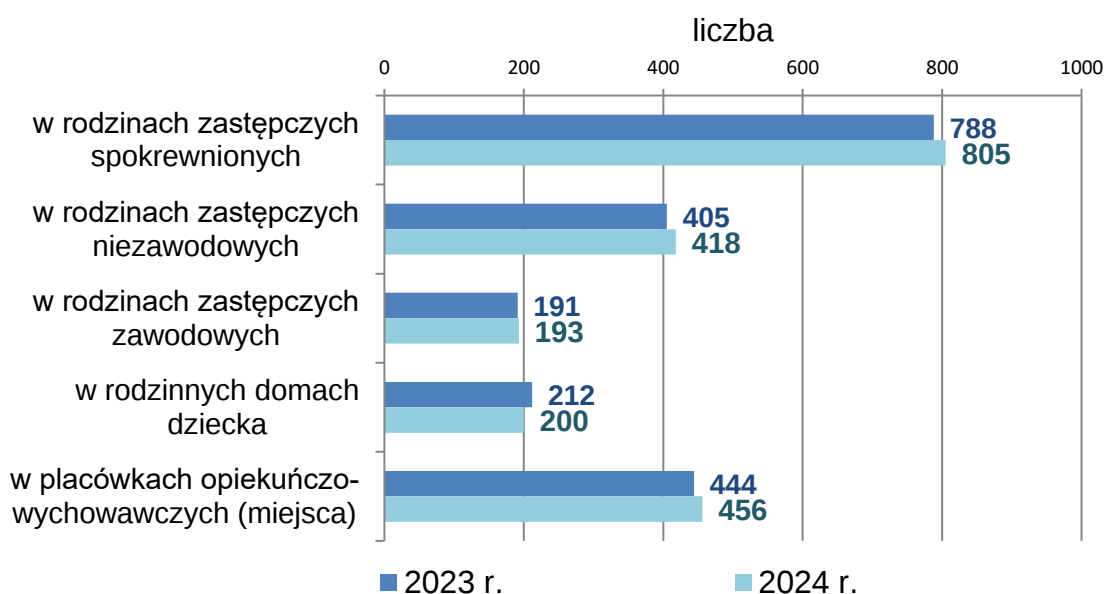
W latach 2015-2024 liczba dzieci umieszczonych w systemie nieznacznie wzrosła o 2,1% (43 osoby), w tym:

- w rodzinnych domach dziecka – o 57,5%,
- w rodzinach zawodowych – o 38,8%,

Natomiast o 13,6% (z 528 do 456) spadła liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Pomimo systematycznego, w ostatnich latach, wzrostu liczby dzieci umieszczanych w rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych zawodowych (razem jest ich 393), nadal liczba dzieci w tych formach pieczy jest 2-krotnie mniejsza niż w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem (805).

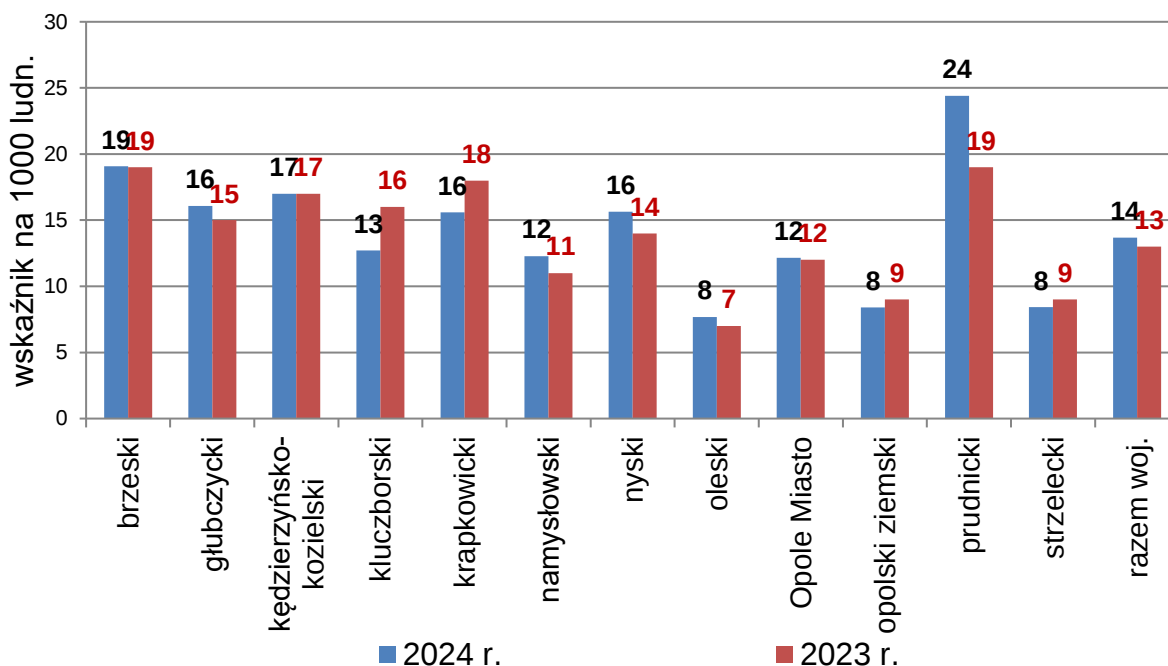
Wykres 23. Dzieci w podmiotach pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2023-2024

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych w 2023 r. i 2024 r.

W 2024 r. - podobnie jak w latach 2017-2023, średnio na 1 000 mieszkańców woj. opolskiego w wieku do 17 lat przypadało 14 dzieci i młodzieży umieszczonej w pieczy zastępczej. Wartość tego wskaźnika wahała się od 24 (w powiecie prudnickim) do 8 (w powiatach oleskim, opolskim i strzeleckim), a w pozostałych powiatach wskaźniki ten wyniósł 12 i więcej.

Wykres 24. Liczba dzieci w pieczy zastępczej na 1000 ludności w wieku przedprodukcyjnym

*liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym do 17 lat wg stanu na 31.12.2023 r. oraz 31.12.2024 r. (BDL)

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych GUS oraz Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 113a tej ustawy, za okres od 2023-07-01 do 2023-12-31 oraz od 2024-07-01 do 2024-12-31, zamieszczonego w Centralnej Aplikacji Statystycznej - rządowej platformie do sporządzenia mi.in. sprawozdań z realizacji zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej – aplikacja Sprawozdania resortowe

W latach 2015-2024, w systemie wspierania rodziny i pieczy zastępczej:

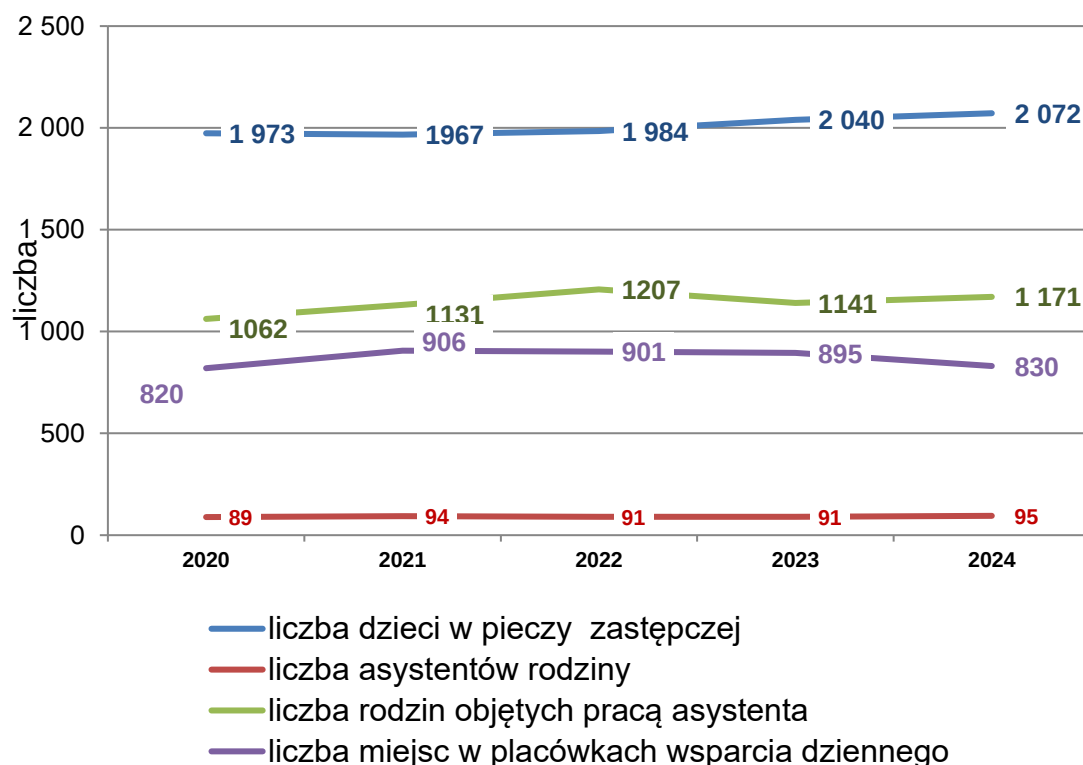
- liczba podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej spadła o 2,6%, w tym najbardziej liczba rodzin zastępczych niezawodowych (o 6,5%);
- wzrosła liczba rodzin zawodowych (o 26,3%), a liczba rodzinnych domów dziecka zwiększyła się o 42,1%;
- o 9,2% wzrosła liczba asystentów rodziny i o 21,6% liczba rodzin korzystających z ich pomocy;
- wzrosła również liczba placówek wsparcia dziennego, a liczba miejsc zwiększyła się o 23,5%.

Tabela 17. System wspierania rodziny i pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2015-2024

Wyszczególnienie	Piecza zastępcza w latach 2015-2024										
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Wzrost / spadek w 2024 r. do 2015 r.
Liczba podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej, z tego:	1 019	1 019	1 028	995	994	978	1013	1 011	1 008	993	-2,55%
liczba rodzin zastępczych spokrewnionych	638	656	639	609	607	600	635	630	625	615	-3,61%
liczba rodzin zastępczych niezawodowych	324	318	323	322	326	311	306	310	313	303	-6,48%
liczba rodzin zastępczych zawodowych	38	26	46	43	43	47	49	45	44	48	26,32%
liczba rodzinnych domów dziecka	19	19	20	21	18	20	23	26	26	27	42,11%
Liczba miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	526	542	532	521	510	479	463	416	442	442	-15,97%
Liczba dzieci w pieczy zastępczej	2 029	2 035	2 006	1 996	2 050	1 973	1 967	1 984	2 040	2 072	2,12%
Liczba asystentów rodziny	87	97	97	98	95	89	94	91	91	95	9,20%
Liczba rodzin objętych pracą asystenta	963	1182	1239	1169	1 129	1 062	1 131	1 207	1 141	1 171	21,60%
Liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego	672	841	841	934	805	820	906	901	895	830	23,51%

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe (z lat 2015- 2024).

Wykres 25. System wspierania rodziny i pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych w latach 2020- 2024.

3.7.6. Organizatorzy i koordynatorzy pieczy zastępczej

W województwie opolskim funkcję organizatorów pieczy zastępczej w każdym powiecie pełnią powiatowe centra pomocy rodzinie, w których zatrudnieni są koordynatorzy pieczy zastępczej.

W 2024 r. PCPR-y zatrudniały 49 koordynatorów pieczy zastępczej (w 2023 r. – 47, w 2022r. – 43, w 2021r. – 46, w 2020 r. – 43, w 2019 r. – 42, a w 2018 r. – 39), w tym 3 koordynatorów zatrudniono w ramach projektu „Blżej rodziny i dziecka...”. Łącznie koordynatorzy pracowali z 650 rodzinami zastępczymi i rodzinnymi domami dziecka.

Na jednego koordynatora przypadało ponad 13 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka (w 2023 r. – 12, w 2022 r. – 16, w 2021 r. – 15, w 2020 r. – 13, w 2019 r. – 18, a w 2018 r. – 19).

3.7.7. Usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej oraz innych ośrodków wsparcia, o których mowa w art. 88 ustawy o pomocy społecznej²⁷

W 2024 r. w woj. opolskim w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz innych instytucjach wsparcia, świadczenia w formie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie otrzymało 112 wychowanków²⁸, z tego:

- 73 świadczenia dla osób opuszczających rodzinne formy pieczy zastępczej (rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka);
- 32 świadczenia dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 7 świadczeń dla osób opuszczających inne ośrodki wsparcia, o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej.

Koszt pomocy na usamodzielnienie wychowanków, finansowany przez powiaty województwa opolskiego, wyniósł 1 461 376 zł, z tego koszt pomocy:

- na kontynuowanie nauki – 949 858 zł;
- pieniężnej na usamodzielnienie – 414 118 zł;
- na zagospodarowanie – 97 400 zł.

Średnia wartość pomocy przypadająca na 1 osobę usamodzielniającą się wyniosła w 2024 r. 13 048,00 zł.

3.8. Formy pomocy i wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami

3.8.1. Domy pomocy społecznej

W 2024 r. w województwie opolskim funkcjonowało 29 placówek stacjonarnych pomocy społecznej, w których były 3 048 miejsca, z tego:

- 3 domy dla osób w podeszłym wieku na 222 miejsca,

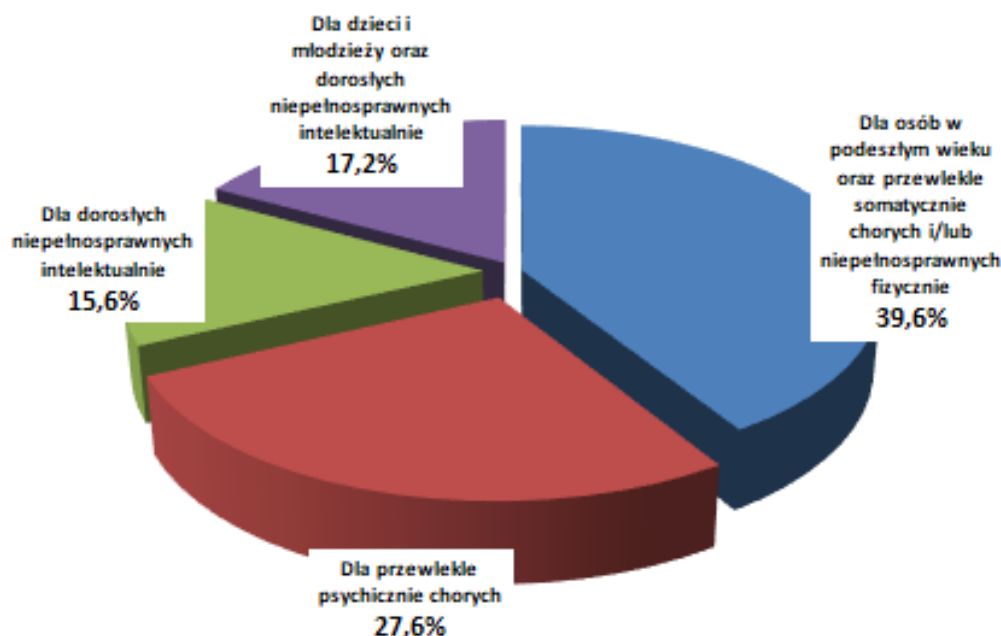
²⁷ Osoba pełnoletnia opuszczająca dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy.

²⁸ Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 113a tej ustawy, za okres od 2024-07-01 do 2024-12-31, zamieszczonego w Centralnej Aplikacji Statystycznej - rządowej platformie do sporządzenia mi.in. sprawozdań z realizacji zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej – aplikacja Sprawozdania resortowe.

- 12 domów dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych i/lub niepełnosprawnych fizycznie na 985 miejsc (z czego 10 miejsc jako usługa wsparcia krótkoterminowego całodobowego)²⁹,
- 43 domy dla przewlekle psychicznie chorych na 841 miejsc,
- 5 domów dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie na 477 miejsc,
- 6 domów dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie na 523 miejsca³⁰.

W porównaniu do 2023 r. liczba miejsc w DPS-ach zmniejszyła się o 34, co było spowodowane reorganizacją placówki w Opolu przy ul. Chmielowickiej.

Wykres 26. Domy pomocy społecznej w woj. opolskim w 2024 r. – struktura liczby miejsc wg typów

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Rejestr Domów Pomocy Społecznej Województwa Opolskiego.

²⁹ Dom Pomocy Społecznej przy ul. Chmielowickiej 2 w Opolu posiada 104 miejsca, w tym: dla osób w podeszłym wieku – 60 i dla osób przewlekle somatycznie chorych - 40, usługa wsparcia krótkoterminowego całodobowego – 4, natomiast Dom Pomocy Społecznej w Prószkowie Opolu posiada 223 miejsca, w tym: dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie – 164 i dla osób przewlekle somatycznie chorych – 53, usługa wsparcia krótkoterminowego całodobowego – 6, dla Kobiet i Mężczyzn.

³⁰ W 2024 r. na 29 placówek stacjonarnych pomocy społecznej (domów pomocy społecznej) 26 jest prowadzonych przez powiat lub na jego zlecenie oraz podmioty niepubliczne (zgromadzenia i wspólnoty zakonne Kościoła katolickiego), 2 przez osoby prawne (DPS w Jakubowicach i DPS w Borkach Wielkich), a 1 przez gminę (Gogolin).

W 2024 r. - podobnie jak w poprzednich latach, w strukturze placówek stacjonarnych pomocy społecznej wg typów brak jest istotnych zmian:

- dominującą grupą są nadal DPS-y dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych oraz niepełnosprawnych fizycznie – łącznie 39,6% miejsc;
- 27,6% miejsc przeznaczonych jest dla przewlekle psychicznie chorych;
- 17,2% stanowią domy z miejscami dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- 15,6% stanowią domy przeznaczone wyłącznie dla osób dorosłych.

Tabela 18 Liczba domów pomocy społecznej i miejsc w tych domach w woj. opolskim w 2024 r.

Powiat	Domy pomocy społecznej w woj. opolskim - powiatowe i gminne w 2024 r.														
	Razem		w tym dla osób:												
	Liczba domów	Liczba miejsc	w podeszłym wieku		przewlekle somatycznie chorych		w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych i/lub niepełnosprawnych fizycznie		przewlekle psychicznie chorych		dorosłych niepełnosprawnych intelekt.		dzieci i młodzieży oraz dorosłych niepełnosprawnych intelekt.		Usługa wsparcia krótkoterminowego
			Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba miejsc
brzeski	2	148	0	0	0	0	1	53	0	0	1	95	0	0	0
głubczycki	2	793	0	29 ^a	0	0	0	0	1	714	0	0	1	50	0
kędzierzyńsko-kozielski	3	172	0	0	0	0	1	49	0	0	1	70	1	53	0
kluczborski	2	191	0	0	1	76	0	45 ^b	0	0	1	70	0	0	0
krapkowicki	1	25	1	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
namysłowski	1	49	1	49	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nyski	4	309	0	0	0	0	2	164	1	65	0	0	1	80	0
oleski	2	112	0	0	0	0	1	42	0	0	1	70	0	0	0
Miasto Opole	3	276 ^c	0	0	0	0	2	152	0	0	0	0	1	120	4
opolski	2	278	0	0	0	53 ^d	1	55	0	0	1	164	0	0	6
prudnicki	3	190	0	72 ^e	0	0	2	56	1	62	0	0	0	0	0
strzelecki	3	458	0	0	0	0	1	238	0	0	0	0	2	220	0

Powiat	Domy pomocy społecznej w woj. opolskim - powiatowe i gminne w 2024 r.														
	Razem		w tym dla osób:												
	Liczba domów	Liczba miejsc	w podeszłym wieku		przewlekłe somatycznie chorych		w podeszłym wieku oraz przewlekłe somatycznie chorych i/lub niepełnosprawnych fizycznie		przewlekłe psychicznie chorych		dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie		dzieci i młodzieży oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie		Usługa wsparcia krótkoterminowego
			Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba miejsc
Gogolin - DPS prowadzony przez gminę (Kamionek)	1	47	1	47	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM WOJ.	29	3 048	3	222	1	129	11	854	3	841	5	469	6	523	10

^a Filia w Głubczycach (29 miejsc) DPS-u w Klisinie (743 miejsca, w tym 714 dla przewlekłe psychicznie chorych).

^b Filia dla niepełnosprawnych fizycznie (45 miejsc) DPS-u w Kluczborku (121 miejsc, w tym 76 dla przeznaczony jest dla przewlekłe somatycznie chorych).

^c Dom Pomocy Społecznej w Opolu przy ul. Chmielowskiej 2, w wyniku reorganizacji statutowej (wcześniej funkcjonował jako Dom Pomocy Społecznej dla Kombatanów) i zmiany miejsca prowadzenia działalności - od IV.2024 r. został przeniesiony do nowego obiektu – dysponuje 104 miejscami dla osób w podeszłym wieku oraz dla osób przewlekłe somatycznie chorych i/lub niepełnosprawnych fizycznie, w tym miejscami w ramach usługi wsparcia krótkoterminowego całodobowego – (6 miejsc).

^d DPS w Prószkowie dysponuje miejscami dla osób przewlekłe somatycznie chorych (53 miejsc) i osób niepełnosprawnych intelektualnie (164 miejsca) oraz miejscami dla osób w ramach usługi wsparcia krótkoterminowego (6 miejsc).

^e w DPS w Prudniku wskazano 72 miejsca dla osób w podeszłym wieku (na 78 miejsc).

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Rejestru domów pomocy społecznej Wojewody Opolskiego z 2024 r., gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w 2024 r., a także MRPiPS-05 Sprawozdania o placówkach zapewniających całodobową opiekę i wsparcie za I-XII 2024 r.

Województwo opolskie - podobnie jak w latach poprzednich, utrzymuje pierwszą pozycję w Polsce pod względem liczby miejsc w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej (w tym głównie w domach pomocy społecznej) w porównaniu do liczby mieszkańców.

W 2024 r. - według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - najwyższy wskaźnik liczby miejsc w gminnych i ponadgminnych domach pomocy społecznej do liczby mieszkańców (na 10 tys. ludności) występuje w woj. opolskim (32,76), a następnie w województwach: świętokrzyskim (28,80), warmińsko-mazurskim (27,09) i łódzkim (26,14). Średnia wartość tego wskaźnika w kraju wynosi 21,38.

Tabela 19. Wskaźnik liczby miejsc w domach pomocy społecznej w Polsce w 2024 r. – wg województw.

Lp.	Województwo	Liczba miejsc w domach pomocy społecznej - ogółem	Liczba ludności (wg stanu na 31.12.2024 r.)	Wskaźnik liczby miejsc (na 10 tys. ludności)	Pozycja w kraju
1	Dolnośląskie	5 834	2 868 242	20,33	10
2	Kujawsko-pomorskie	3 982	1 984 479	20,06	11
3	Lubelskie	4 525	1 996 440	22,66	9
4	Lubuskie	2 236	969 819	23,05	8
5	Łódzkie	6 134	2 345 924	26,14	4
6	Małopolskie	8 114	3 429 084	23,66	6
7	Mazowieckie	9 340	5 508 322	16,95	16
8	Opolskie	3 048	930 296	32,76	1
9	Podkarpackie	4 881	2 062 997	23,65	7
10	Podlaskie	2 177	1 132 641	19,22	13
11	Pomorskie	4 045	2 359 493	17,14	15
12	Śląskie	8 573	4 291 441	19,97	12
13	Świętokrzyskie	3 336	1 157 991	28,80	2
14	Warmińsko-mazurskie	3 656	1 349 172	27,09	3
15	Wielkopolskie	6 382	3 479 986	18,33	14
16	Zachodniopomorskie	3 870	1 622 760	23,84	5
Polska razem		80 167	37 489 087	21,38	x

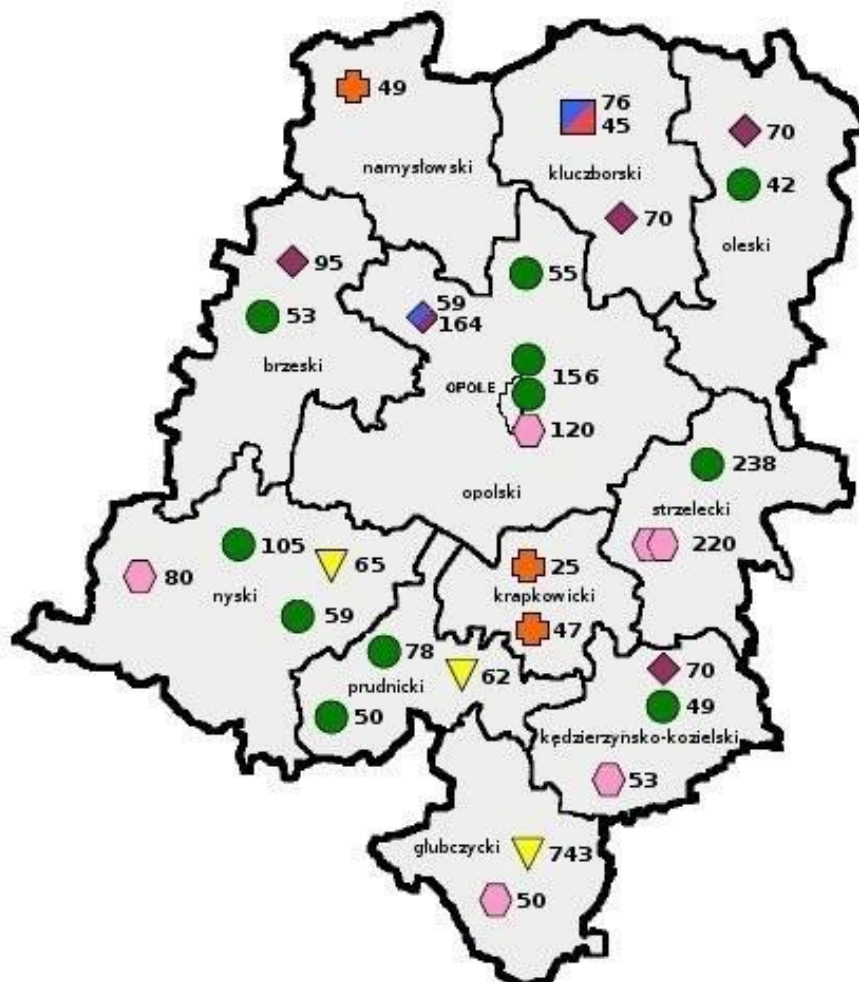
Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie MRiPS-05 Sprawozdanie o placówkach zapewniających całodobową opiekę i wsparcie za I-XII 2024 r., zamieszczonego w Centralnej Aplikacji Statystycznej - aplikacja Sprawozdania resortowe (Sprawozdawczość krajowa), a także danych demograficznych GUS (Dziedzinowe Bazy Wiedzy).

Pierwsza pozycja woj. opolskiego (wśród wszystkich województw w Polsce) pod względem liczby miejsc w domach pomocy społecznej (do liczby mieszkańców) odnotowana jest od wielu lat (a w statystyce regionalnej od ponad 10).

Województwo opolskie wyróżnia także najwyższy w kraju wskaźnik liczby miejsc w domach pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz

przewlekłe psychicznie chorych, zwłaszcza występujący w powiatach: głubczyckim, nyskim, prudnickim, brzeskim i namysłowskim.

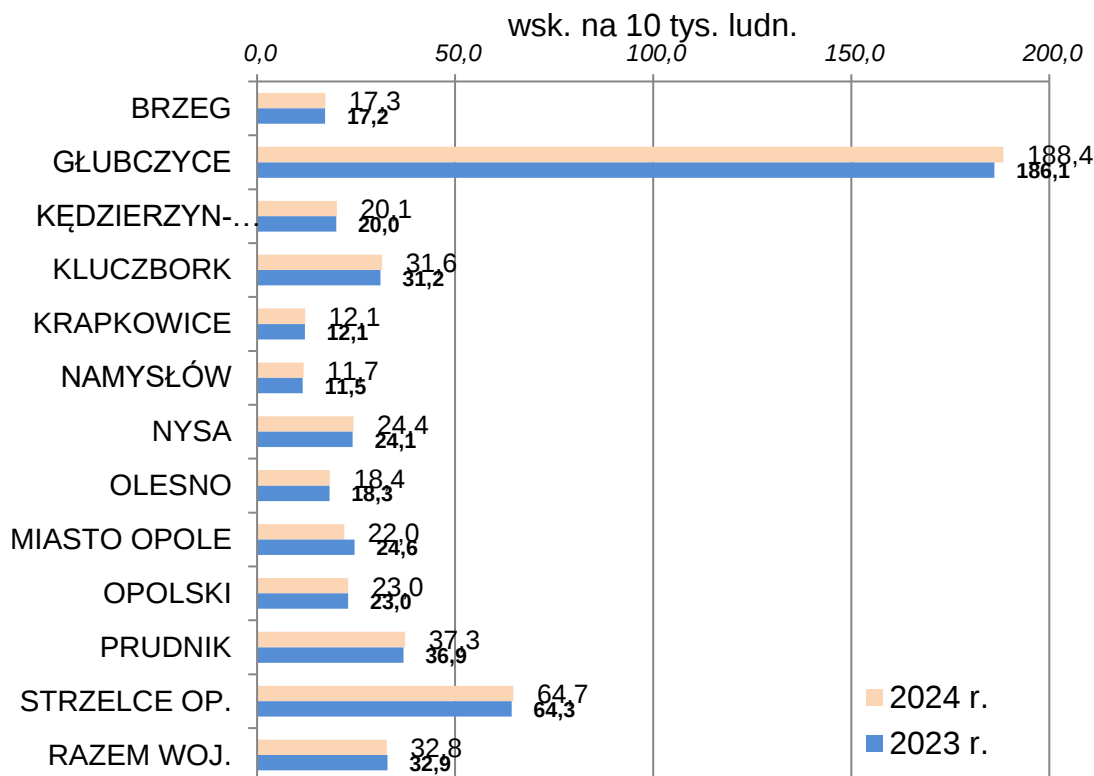
Mapa 2. Liczba miejsc w domach pomocy społecznej w woj. opolskim w 2024 r. – wg typów

	DPS dla osób w podeszłym wieku – 3 (Krapkowice, Namysłów, Kamionek w gm. Gogolin)
	DPS dla osób w podeszłym wieku i osób przewlekłe somatycznie chorych – 11 (Borki Wlk., Grodków, Koperniki, Opole – 2 domy, Dobrzeń Wielki, Grabina, Prudnik, Strzelce Opolskie, Korfantów i Jakubowice w gm. Pawłowiczki)
	DPS dla osób przewlekłe somatycznie chorych i osób niepełnosprawnych fizycznie – 1 (Kluczbork)
	DPS dla osób przewlekłe psychicznie chorych – 3 (Nysa, Racławice Śląskie i Klisino z 6 filiami)
	DPS dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie – 4 (Jędrzejów, Kędzierzyn-Koźle, Radawie, Gierałcice w gm. Wołczyn)
	DPS dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie – 6 (Kędzierzyn-Koźle, Zawadzkie, Nysa, Kietrz, Kadłub i Opole-Czarnowąsy)
	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i osób przewlekłe somatycznie chorych – 1 (Prószków)

W 2024 r. w woj. opolskim na każde 10 tys. mieszkańców przypadały 32,8 miejsca w domach pomocy społecznej i wskaźnik ten wahał się od najniższego w powiecie namysłowskim (11,7) do najwyższego w powiecie głubczyckim - ponad 186 miejsc na 10 tys. mieszkańców (wzrost z 184,1 w 2023 r. do 186,1 w 2024 r.).

Wykres 27. Wskaźnik liczby miejsc w domach pomocy społecznej (na 10 tys. ludności) wg powiatów woj. opolskiego w latach 2023-2024

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie MRiPS-05 Sprawozdanie o placówkach zapewniających całodobową opiekę i wsparcie za I-XII 2024 r. oraz powiatowych oceny zasobów pomocy społecznej w 2024 r.

W 2024 r. bieżące utrzymanie 29 domów pomocy społecznej w woj. opolskim oraz odpłatność gminy za pobyt w DPS wyniosło 285 377 033 zł (o 12,16 % więcej niż w 2023 r.).

Według najnowszych danych w 2025 r. miesięczny średni koszt utrzymania miejsca w domu pomocy społecznej wynosi 6 521,76 zł (o 7,23 % - 471,76 zł, więcej niż w 2024 r.).

Koszt ten waha się od 4 890,87 zł (w DPS dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych w Jakubowicach – gm. Pawłowiczki) do 7 960,00 zł (w DPS dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych w Opolu przy ul. Chmielowskiej).

Średni koszt utrzymania jednego miejsca wzrósł w latach 2023-2025 o 25,68% (z 5 189,00 zł do 6 521,76 zł), a w porównaniu do 2015 r. o 128,99% (z 2 848,00 zł).

Tabela 20. Średni, miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca w domach pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2025

Lp.	Powiat / DPS	Liczba domów	Liczba miejsc w 2024 r.	Średni, miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca w zł		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
1.	Powiat brzeski	2	148			
2.	DPS Grodków		53	5 377	6 650	6 994,53
3.	DPS Jędrzejów		95	5 927	7 285	7 639,97
4.	Powiat głubczycki	2	793			
5.	DPS Klisino		743	5 170	5 988	6 336,41
6.	DPS Kietrz		50	5 047	6 340	6 419,31
7.	Powiat kędzierzyńsko-kozielski	3	172			
8.	DPS Kędzierzyn-Koźle (ul. Zielna)		70	5 093	5 723	6 670,77
9.	DPS Kędzierzyn-Koźle (ul. Łukasiewicza)		53	5 155	5 943	6 150,20
10.	DPS w Jakubowicach		49	4 474	4 985	4 890,87
11.	Powiat kluczborski	2	191			
12.	DPS Kluczbork		121	5 170	5 505	6 175,44
13.	DPS Gierałcice		70	5 017	6 054	6 439,55
14.	Powiat krapkowicki (DPS w Krapkowicach)	1	25	5 700	6 950	7600,00
15.	Powiat namysłowski (DPS w Namysłowie)	1	49	5 460	6 500	6 700,00
16.	Powiat nyski	4	309			
17.	DPS Korfantów		59	4 972	6 018	6 605,00
18.	DPS Nysa (ul. Świętojańska)		65	5 281	5 917	6 381,30

Lp.	Powiat / DPS	Liczba domów	Liczba miejsc w 2024 r.	Średni, miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca w zł		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
19.	DPS Nysa (Al. Wojska Polskiego)		80	5 782	6 521	6 911,54
20.	DPS Koperniki		105	4 266	4 902	5 170,26
21.	Powiat oleski	2	112			
22.	DPS Radawie		70	5 503	6 054	6 418,00
23.	DPS Borki Wielkie		42	5 200	6 200	6 700,00
24.	Miasto Opole	3	276			
25.	DPS Opole (ul. Szpitalna)		52	5 000	6 000	6 850,00
26.	DPS Opole (ul. Chmielowicka)		104	5 351	6 351	7 960,00
27.	DPS Opole (Pl. Klasztorny)-Czarnowąsy		120	4 478	5 031	5 311,15
28.	Powiat opolski	2	278			
29.	DPS Prószków		223	5 949	7 164	7 500,00
30.	Dobrzeń Wielki		55	4 850	5 700	6 400,00
31.	Powiat prudnicki	3	190			
32.	DPS Grabina		50	4 668	5 577	5 960,00
33.	DPS Prudnik		78	5 492	6 555	7 236,80
34.	DPS Raławice Śl.		62	5 278	6 116	6 469,27
35.	Powiat strzelecki	3	458			
36.	DPS Strzelce Op.		238	4 973	5 922	6 290,88
37.	DPS Zawadzkie		110	4 972	5 154	5 334,40
38.	DPS Kadłub		110	5 200	5 946	6 343,80

Lp.	Powiat / DPS	Liczba domów	Liczba miejsc w 2024 r.	Średni, miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca w zł		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
40.	Kamionek (gm. Gogolin)	1	47	5 685	6 409	7 271,67
41.	Łączna średnia	29	3 048	5189	6050	6521,76

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie informacji ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego przez Starostów powiatów i Prezydenta Miasta Opola w latach 2023-2024 oraz w 2025 r., a także inf. telefonicznych z DPS-ów.

Na koniec grudnia 2024 r. na umieszczenie w domu pomocy społecznej oczekiwało ogółem 193 osób - jest to wzrost o 43% niż w 2023 r. (wówczas oczekujących było 135 osób) i 2% więcej niż w 2022 r. (wówczas było to 189 osób oczekujących).

Podobnie jak w latach poprzednich największą grupą oczekujących są osoby w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chore i/lub niepełnosprawne fizycznie (150 osób). Pozostałe osoby oczekiwały na miejsce w DPS-ach dla przewlekle psychicznie chorych (20 osób) oraz dla dzieci, młodzieży lub dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (16 osób) oraz dla osób niepełnosprawnych fizycznie (7 osób) .

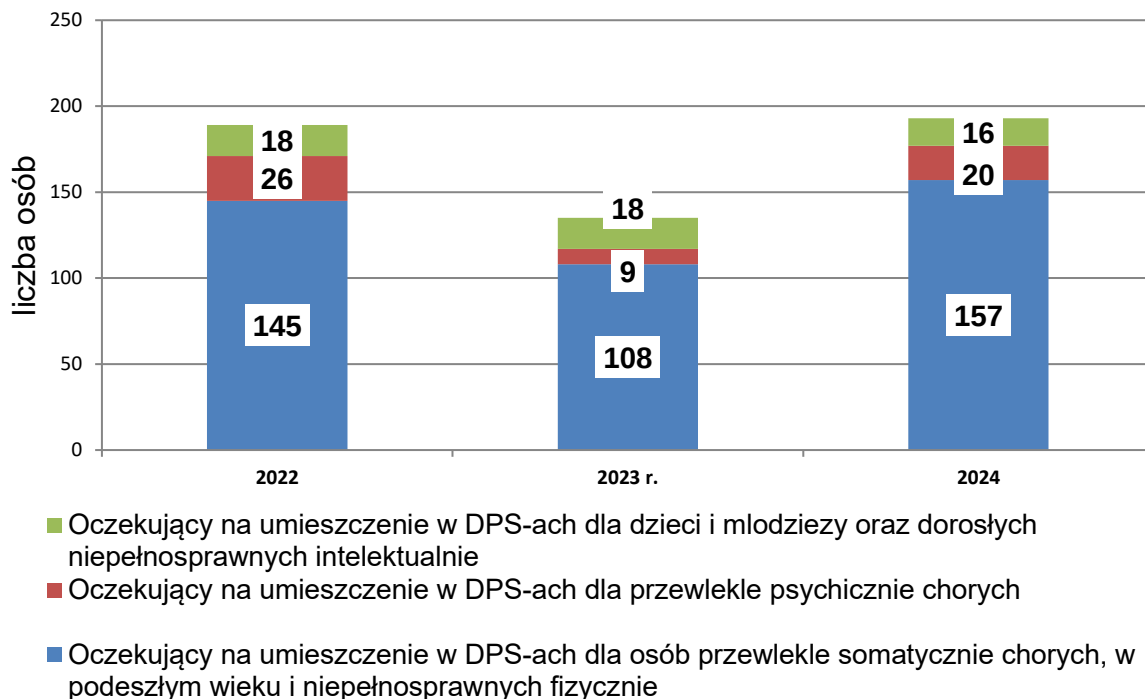
Tabela 21. Liczba osób oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2020-2024 (w tym dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych i/lub niepełnosprawnych fizycznie)

Lp.	Powiat	Domy pomocy społecznej w woj. opolskie w latach 2020-2024						
		Miejsca statutowe na 31.12.2024 r.	Liczba osób oczekujących na przyjęcie do DPS w grudniu roku:					Wskaźnik liczby oczekujących w 2024 r. do liczby miejsc statutowych
			2020	2021	2022	2023	2024	
1	brzeski	148	0	0	0	0	1	0,11
2	głubczycki	793	33	20	25	16	26	6,17
3	kędzierzyńsko-kozielski	172	7	11	8	2	6	0,7
4	kluczborski	191	15	13	10	21	14	2,31
5	krapkowicki	72	5	7	7	2	2	0,33
6	namysłowski	49	4	1	1	1	0	0

Lp.	Powiat	Domy pomocy społecznej w woj. opolskie w latach 2020-2024						
		Miejsca statutowe na 31.12.2024 r.	Liczba osób oczekujących na przyjęcie do DPS w grudniu roku:					Wskaźnik liczby oczekujących w 2024 r. do liczby miejsc statutowych
			2020	2021	2022	2023	2024	
7	nyski	309	36	11	19	19	19	1,49
8	oleski	112	1	1	0	0	1	0,16
9	Opole Miasto	276	48	30	19	17	46	3,66
10	opolski	278	78	68	80	42	62	5,13
11	prudnicki	190	18	11	8	8	7	1,37
12	strzelecki	458	4	3	12	7	9	1,27
13	DPS woj. opolskiego – razem	3 048	249	176	189	135	193	2,07
14	W tym DPS-y dla osób w podeszłym wieku, przewlekle chorych somatycznie i niepełnosprawnych fizycznie	1 215	196	147	145	108	157	8,6
15	Udział liczby miejsc w DPS dla osób w podeszłym wieku, chorych somatycznie i niepełnosprawnych fizycznie do liczby oczekujących w %	41,0	78,7	83,5	76,7	80,0	81,3	x

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie MRPIPS-05 Sprawozdanie o placówkach zapewniających całodobową opiekę i wsparcie za I-XII 2024 r. oraz powiatowe oceny zasobów pomocy społecznej w 2024 r.

Wykres 28. Liczba oczekujących na umieszczenie w domu pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2022-2024 wg typów domów

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie MRiPS-05 Sprawozdanie o placówkach zapewniających całodobową opiekę i wsparcie w 2022 r., w 2023 r. i 2024 r.

W 2024 r. - porównaniu do 2023 r. - liczba oczekujących na miejsce w DPS-ach zwiększyła się o 58 osób (ze 135 do 193).

Spośród oczekujących na miejsce w DPS-ach w porównaniu do 2023 roku :

- najwięcej jest osób oczekujących na miejsce w DPS-ach dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych i niepełnosprawnych fizycznie (108 osób w 2023 r., natomiast w 2024 roku 157 osób);
- pozostałą część obejmują osoby oczekujące na miejsce w domach pomocy społecznej dla: przewlekle psychicznie chorych (9 osób w 2023 roku, natomiast w 2024 roku 20 osób) oraz dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (18 osób w 2023 roku, a w 2024 roku 16 osób).

W domach pomocy społecznej przebywają osoby o zróżnicowanym statusie społeczno-ekonomicznym, w tym również osoby o bardzo niskich dochodach, wymagające specjalistycznej, całodobowej opieki, umieszczone w takiej instytucji na podstawie decyzji ośrodka pomocy społecznej. Oznacza to, że nawet dla grupy osób najbardziej potrzebujących liczba miejsc w publicznych placówkach całodobowej opieki jest daleka od zaspokojenia potrzeb (średni stopień zaspokojenia potrzeb wśród klientów pomocy społecznej na tego typu całodobową opiekę wynosi 67%). Liczba klientów pomocy społecznej corocznie zmniejsza się, w 2023 roku pomocy i wsparcia udzielono 43 487 osobom, natomiast w 2024 roku było to 43 180 osób. Ze względu na zmiany demograficzne i spadek liczby urodzeń, zmienia się struktura

korzystających z pomocy społecznej. Zwiększa się udział emerytów i rencistów, w tym samotnie gospodarujących, w 2023 roku świadczenie przyznano 5 610 osobom w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku 60 i więcej, mężczyźni 65 i więcej), a w 2024 roku było to 5 755 osób.³¹

W ostatnich latach istotnie spada liczba rodzin z dziećmi i rodzin niepełnych (w tym także za sprawą wprowadzenia świadczenia 800+), objętych pomocą społeczną (w 2010 r. rodziny z dziećmi i niepełne stanowiły 53% objętych pomocą, a w 2021 r. – 30%, natomiast rodziny emerytów i rencistów w 2010 r. stanowiły 22% korzystających ze wsparcia, a od 2021 r. stanowią już około 30% wszystkich świadczeniobiorców. W konsekwencji, celem zabezpieczenia obecnych potrzeb oraz przyszłego niwelowania liczby osób kierowanych do publicznych placówek całodobowych, koniecznym jest rozwój usług polegających na wsparciu opiekunów osób wymagających intensywnej opieki oraz chorych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.³²

3.8.2. Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej zapewnienie całodobowej opieki osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub w podeszłym wieku może odbywać się także na zasadach komercyjnych (działalność gospodarcza), po uzyskaniu zezwolenia właściwego wojewody.³³

W 2024 r. w rejestrze Wojewody Opolskiego były 33 podmioty, prowadzące takie domy o łącznej liczbie miejsc 1 310³⁴. W porównaniu do 2023 r. liczba miejsc w placówkach całodobowych wzrosła o 45 (o 3,6%), wzrosła liczba podmiotów prowadzących domy o 1 placówkę (w latach 2018-2024 liczba „komercyjnych” placówek całodobowej opieki zwiększyła się o 14, a liczba miejsc od 2018 r. do 2024 r. wzrosła o 587 miejsca tj. o 81,2%).³⁵

³¹ Ocena zasobów pomocy społecznej, Dane o korzystających z pomocy i wsparcia za I-XII 2024 r. dostępne w Centralnej Aplikacji Statystycznej.

³² Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2023-2025, https://ops.rops-opole.pl/?page_id=329

³³ Art. 67-69 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. 2024 poz. 1283 t.j.).

³⁴ Rejestru placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w województwie opolskim Wojewody Opolskiego – stan na dzień 31.12.2024 r.

³⁵ Wg stanu na 31 grudnia 2024 r. (Rejestr Wojewody Opolskiego) liczba placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w woj. opolskim wyniosła 33, tj. liczba wzrosła o 1 placówkę w porównaniu do 2023 roku (w 2018 r. liczba tego typu placówek wynosiła 19 podmiotów na 723 miejsc).

Tabela 22. Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w woj. opolskim w 2024 r.

Lp.	Nazwa domu	Gmina	Powiat	Liczba miejsc
1	Dom Seniora „Słoneczna Jesień Życia” w Zwanowicach	Brzeg	brzeski	58
2	Placówka Całodobowej Opieki dla Osób Starszych "Spokojna Przystań" w Chomiąży	Głubczyce	głubczycki	46
3	Dom opieki dla osób starszych „Spokojna Przystań II” w Baborowie	Baborów	głubczycki	73
4	Rodzinny Dom Pomocy „Siedlisko” w Landzmierzu	Cisek	kędzierzyńsko-kozielski	12
5	Centrum Opieki i Rehabilitacji Ostoja w Landzmierzu	Cisek	kędzierzyńsko-kozielski	40
6	Placówka Całodobowej Opieki „Nadzieja” w Pawłowiczkach	Pawłowiczki	kędzierzyńsko-kozielski	16
7	„Dom Seniora” w Kędzierzynie -Koźlu	Kędzierzyn-Koźle	kędzierzyńsko-kozielski	50
8	Stobrawskie Centrum Seniora – Opieka Sp. Komandytowa w Kluczborku	Kluczbork	kluczborski	90
9	Stobrawskie Centrum Seniora – Opieka Sp. z o.o. w Kluczborku	Kluczbork	kluczborski	37
10	Remedium-Borkowice Sp.zo.o. w Borkowicach	Kluczbork	kluczborski	30
11	Dom Seniora „Amazonka” w Mosznej	Strzeleczy	krapkowicki	30
12	Rezydencja Seniora EDESSA w Ładzy	Pokój	namysłowski	53
13	Teresa Zając „Dom Kwitnącej Jesieni” w Starym Lesie	Głucholazy	nyski	17
14	Dom Opieki „Złote Borki” w Jarnołtówku	Głucholazy	nyski	62
15	Dom Opieki „Orpheo” w Nysie	Nysa	nyski	37
16	Dom Opieki „Mera” w Nysie	Nysa	nyski	54
17	Dom Spokojnej Starości Konfederak Marzena	Radłów	oleski	24
18	Rezydencja dla Seniorów „Złote Borki” w Borkach Małych	Olesno	oleski	94
19	Dom Seniora „Paulinka” w Pawłowicach	Gorzów Śląski	oleski	30
20	Dom Opieki DESIDERATA w Praszce	Praszka	oleski	54

Lp.	Nazwa domu	Gmina	Powiat	Liczba miejsc
21	Dom Opieki Zgromadzenia Córek Św. Kamila w Opolu (Sławice)	Opole	Miasto Opole	24
22	Dom Seniora „Pogodna Jesień” w Opolu	Opole	Miasto Opole	29
23	Dom Opieki Zgromadzenia Sióstr Służebniczek N.M.P.N.P. w Ozimku	Ozimek	opolski	18
24	Pensjonat „Pokoje seniora” w Niemodlinie	Niemodlin	opolski	49
25	„Rezydencje” Plewiński Damian w Dylakach	Ozimek	opolski	25
26	Dom Opieki Społecznej „Rezydencja Elwira” w Rzędowie	Turawa	opolski	17
27	Dom Świętego Jana Bożego w Prudniku	Prudnik	prudnicki	30
28	Dom Opieki im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Porębie	Leśnica	strzelecki	50
29	Dom Opieki „Siedlisko” w Staniszczach Wielkich	Kolonowskie	strzelecki	30
30	„Seniorenresidenz Tilam II” w Staniszczach Wielkich	Kolonowskie	strzelecki	30
31	Dom Seniora „TILIAM” w Zawadzkiem	Zawadzkie	strzelecki	41
32	Centrum Seniora ANNA w Jemielnicy	Jemielnica	strzelecki	30
33	Centrum Opieki i Rehabilitacji Geramus w Grodkowie	Grodków	brzeski	30
RAZEM				1 310

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Rejestru placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w województwie opolskim Wojewody Opolskiego – stan na dzień 31.12.2024 r.

Łącznie w 2024 r. woj. opolskie dysponowało 62 stacjonarnymi placówkami opiekuńczymi (29 DPS-ów i 33 placówki całodobowej opieki), w których było 4 358 miejsc (3 048 miejsc w DPS-ach i 1 310 miejsc w placówkach całodobowych). Wskaźnik liczby miejsc na 10 tys. mieszkańców wyniósł 46,8 (w 2023 r. - 46,3).

3.8.3. Dzielne domy pomocy i Kluby seniora

W 2024 r. na terenie woj. opolskiego funkcjonowały 23 dzielne domy pomocy, w których można było skorzystać z 1 512 miejsc (o 91 mniej niż w 2023 r., na co wpływ miała zmiana sposobu liczenia miejsc statutowych w DDP-ie w Głubczycach,

ponadto zwiększono liczbę miejsc w DDP-ie w Paczkowie o 12 miejsc, oraz w Zdzeszowicach o 20 miejsc).

Spośród 23 dziennych domów pomocy 7 placówek powstało w ramach programów rządowych: Senior–Wigor (w Niemodlinie, Polskiej Cerekwi i Głogówku) oraz Senior+ (w Namysławowie, Pokoju, Głucholazach i w 2021 r. w Paczkowie), a 1 dom w ramach środków RPO WO 2014-2020 (Dom Dziennego Pobytu w Biadaczu utworzony w 2017 r.).

W 2024 r. koszt utrzymania wszystkich DDP-ów (finansowany przez budżet gmin oraz ze środków budżetu państwa i UE) pomimo spadku miejsc wzrósł i wynosił 19 911 861 zł (w 2023 r. 16 730 185 zł). Średni koszt utrzymania jednego miejsca w domu dziennego pobytu to ok. 1100 zł miesięcznie (w 2023 r. ok. 870 zł).

Tabela 23. Dienne domy pomocy w woj. opolskim w 2024 r.- wg źródła pozyskania środków

Powiat	Dzienne domy pomocy w 2024 r.				Razem	
	w tym powstałe z wykorzystaniem:					
	własnych środków samorządu		Programów: Senior-Wigor oraz Senior+			
	Liczba jednostek	Liczba miejsc	Liczba jednostek	Liczba miejsc	Liczba jednostek	Liczba miejsc
brzeski	1	30	0	0	1	30
głubczycki	1	75	0	0	1	75
kędzierzyńsko-kozielski	5	485	1	20 ^a	6	505
kluczborski	0	0	0	0	0	0
krapkowicki	3	160	0	0	3	160
namysławski	0	0	2	45 ^b	2	45
nyski	1	80	2	87 ^c	3	167
oleski	0	0	0	0	0	0
Opole Miasto	4	470	0	0	4	470
opolski	1	20 ^d	1	20 ^e	2	40
prudnicki	0	0	1	20 ^f	1	20
strzelecki	0	0	0	0	0	0
Razem w woj.	16	1 423	7	180	23	1 512

^a Dom Senior-Wigor w Polskiej Cerekwi

^b Dzienny Dom Senior+ w Namysławowie (powiatowy) oraz Dzienny Dom Senior+ w Pokoju

^c Dzienny Dom Senior+ w Głucholazach oraz Dzienny Dom Senior+ w Paczkowie

^d Dom Dziennego Pobytu w Biadaczu powstał w 2017 r. w ramach RPO WO 2014-2020

^e Dom Senior-Wigor w Niemodlinie

^f Dom Senior-Wigor w Głogówku

Źródło: Gminne i powiatowe oceny zasobów pomocy społecznej w 2024 r., zamieszczone w Centralnej Aplikacji Statystycznej – rządowej platformie do sporządzenia mi.in. sprawozdań z realizacji zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej – aplikacja „Ocena zasobów pomocy społecznej” (13.05.2025 r.) oraz materiały własne ROPS w Opolu.

Ponadto – w województwie opolskim w 2024 r., zidentyfikowano 99 Klubów seniora, utworzonych i finansowanych w ramach środków własnych samorządu gminnego, w tym z Programu Senior+, organizacji pozarządowych (głównie przedstawicielstw Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów), parafii Kościoła katolickiego, a także innych lokalnych instytucji (np. spółdzielni mieszkaniowych) i środków zewnętrznych. Liczba miejsc w tych Klubach wynosi ogółem 5 509.

Z 99 Klubów seniora 20 podmiotów zostało utworzonych w ramach środków Samorządu Województwa Opolskiego (RPO WO 2014-2020), na łączną liczbę 376 miejsc, z których większość funkcjonuje w gminach wiejskich, zwłaszcza na terenie małych miejscowości.

Tabela 24. Kluby Seniora w woj. opolskim wg źródła pozyskania środków w 2024 r.

Lp.	Powiat	Kluby seniora w 2024 r.				Razem	
		w tym powstałe z wykorzystaniem:					
		własnych ze środków samorządu gminnego, organizacji pozarządowej, Kościoła katolickiego i innych		RPO WO 2014-2020			
		liczba jednostek	liczba miejsc	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba jednostek	liczba miejsc
1	brzeski	4	100	0	0	4	100
2	głubczycki	5	220	0	0	5	220

Lp.	Powiat	Kluby seniora w 2024 r.				Razem	
		w tym powstałe z wykorzystaniem:					
		własnych ze środków samorządu gminnego, organizacji pozarządowej, Kościoła katolickiego i innych		RPO WO 2014-2020			
		liczba jednostek	liczba miejsc	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba jednostek	liczba miejsc
3	kędzierzyńsko-kozielski	6	1 952	3	45	9	1 997
4	kluczborski	3	120	0	0	3	120
5	krapkowicki	2	92	3	73	5	165
6	namysłowski	1	30	0	0	1	30
7	nyski	6	494	0	0	6	494
8	oleski	6	526	3	56	9	582
9	Opole Miasto	30	800	0	0	30	800
10	opolski	12	549	6	102	18	651
11	prudnicki	2	50	1	15	3	65
12	strzelecki	2	200	4	85	6	285
Razem w woj.		78	5 119	20	376	99	5 509

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie danych i informacji zamieszczonych na stronach internetowych gmin, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji prowadzących klub seniora, a także bezpośrednich informacji tel. z ośrodków pomocy społecznej i podmiotów prowadzących kluby w woj. opolskim.

Razem w 2024 r. województwo opolskie dysponowało 122 placówkami wsparcia dziennego dla osób starszych (dienne domy pomocy i kluby seniora) na 7 021 miejsc.

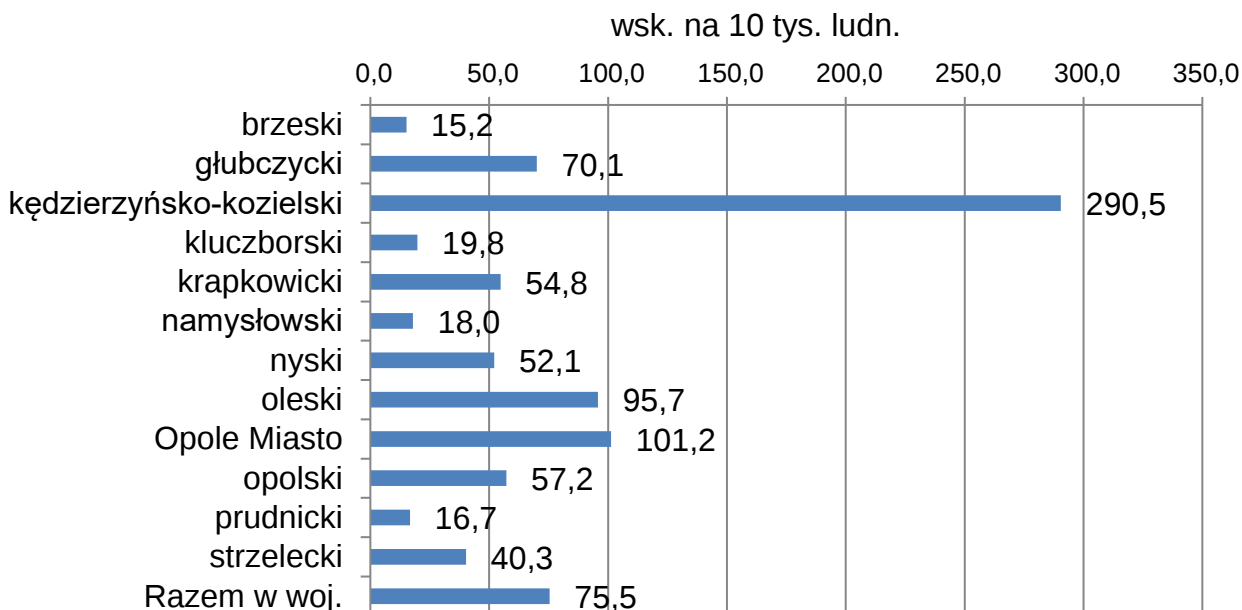
Tabela 25. Dienne domy pomocy i kluby seniora w woj. opolskim w 2024 r.

Lp.	Powiat	Dienne domy pomocy		Kluby seniora		Dienne domy pomocy i Kluby seniora - razem	
		liczba jednostek	liczba miejsc	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba jednostek	liczba miejsc
1.	brzeski	1	30	4	100	5	130
2.	głubczycki	1	75	5	220	6	295
3.	kędzierzyńsko-kozielski	6	485	9	1 997	15	2482
4.	kluczborski	0	0	3	120	3	120
5.	krakowicki	3	160	5	165	8	325
6.	namysłowski	2	45	1	30	3	75
7.	nyski	3	167	6	494	9	661
8.	oleski	0	0	9	582	9	582
9.	Opole Miasto	4	470	30	800	34	1270
10.	opolski	2	40	18	651	20	691
11.	prudnicki	1	20	3	65	4	85
12.	strzelecki	0	0	6	285	6	285
Razem w woj.		23	1 512	99	5 509	122	7 021

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej w 2024 r. oraz materiałów własnych.

Najwięcej miejsc w stosunku do liczby ludności było w powiecie kędzierzyńsko-kozielski (290,5), a najmniej w powiecie prudnickim – 16,7 (średni wskaźnik w woj. opolskim wyniósł prawie 75,5 miejsca). Przy czym w wyniku aktywności samorządów, w tym realizacji programów rządowych (Senior-Wigor i Senior+) oraz wykorzystania środków z RPO WO 2014-2020, od 2016 r. w każdym powiecie województwa nastąpił wzrost liczby miejsc opieki i wsparcia dziennego dla osób starszych.

Wykres 29 . Wskaźnik liczby miejsc w dziennych domach pomocy i klubach seniora (na 10 tys. ludności) w woj. opolskim w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej w 2024 r. oraz materiałów własnych.

3.8.4. Środowiskowe domy samopomocy

W 2024 r. w woj. opolskim funkcjonowało 15 środowiskowych domów samopomocy, z których działalności skorzystało 813 osób z zaburzeniami psychicznymi.

W porównaniu do 2023 r. liczba ŚDS-ów pozostała bez zmian, a wzrosła liczba osób korzystających z usług środowiskowych domów łącznie o 3 osoby (z 810 do 813).

Od 2017 r. liczba miejsc w ŚDS wzrosła o około 15%, co jest wynikiem powstania nowych domów oraz corocznego zwiększania liczby miejsc w już istniejących placówkach, jednak każdorazowo wymaga to zgody wojewody, który przekazuje środki na utrzymanie ŚDS w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej ³⁶.

³⁶ Koszt utrzymania środowiskowych domów samopomocy jest nadal finansowany z budżetu państwa i w minimalnym stopniu z własnych środków samorządu.

Tabela 26. Środowiskowe domy samopomocy w woj. opolskim w 2024 r.

Lp.	Powiat	Jednostka prowadząca ŚDS	Siedziba ŚDS	Liczba miejsc
1.	brzeski	Org. pozarządowa na zlecenie Gminy Brzeg	Brzeg	28
2.		Org. pozarządowa na zlecenie Gminy Grodków	Grodków	36
3.	głubczycki	Gmina Głubczyce	Nowe Gołuszowice	60
4.	kędzierzyńsko-kozielski	Gmina Kędzierzyn-Koźle	Kędzierzyn-Koźle	52
5.	kluczborski	Gmina Kluczbork	Kluczbork	86
6.	krakowicki	Gmina Krapkowice	Krapkowice	73
7.	namysłowski	Gmina Namysłów	Namysłów	35
8.	nyski	Caritas Diecezji Opolskiej na zlecenie Gminy Nysa	Nysa	55
9.		Org. pozarządowa na zlecenie Gminy Paczków	Paczków	50
10.	oleski	Powiat Oleski	Sowczyce	42
11.		Gmina Praszka	Gana	52
12.	Opole Miasto	Gmina Opole	Opole	84
13.		Org. pozarządowa na zlecenie Gminy Opole	Opole	40
14.	prudnicki	Gmina Prudnik	Prudnik	60
15.	strzelecki	Gmina Strzelce Opolskie	Strzelce Op.	60
Razem				813

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych i powiatowych oceny zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w 2024 r.

Spośród środowiskowych domów samopomocy w województwie:

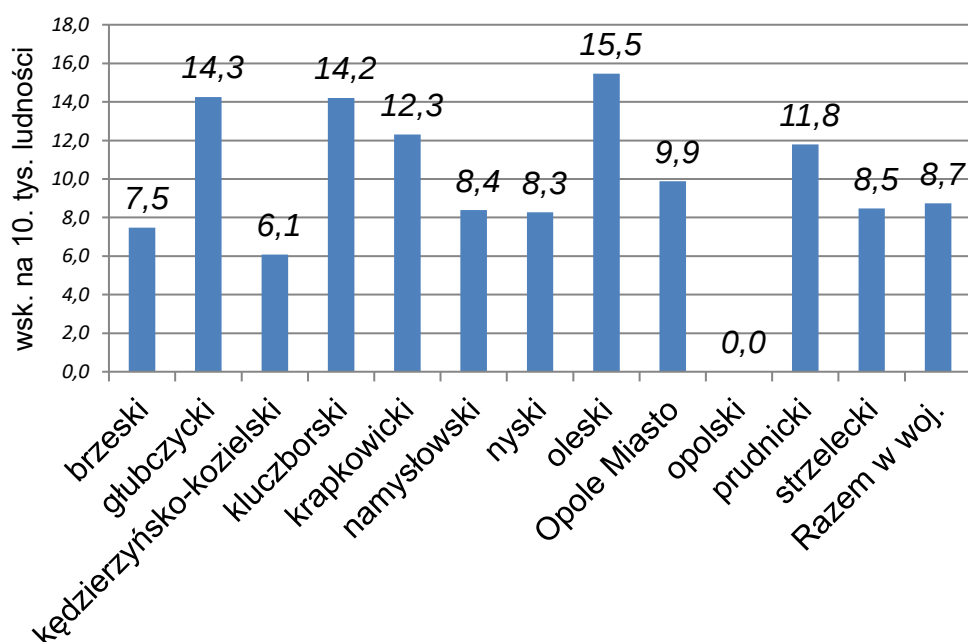
- 9 prowadzonych jest przez gminę (Głubczyce – ŚDS w Nowych Gołuszowicach, Praszka – ŚDS w Ganie, Strzelce Opolskie, Prudnik, Krapkowice, Namysłów, Opole, Kluczbork, Kędzierzyn–Koźle);
- 1 przez powiat – oleski (ŚDS w Sowczycach);
- 5 przez podmioty niepubliczne na zlecenie gmin (w Brzegu, Grodkowie, Paczkowie, Nysie i Opolu).

W 2024 r. koszt utrzymania i prowadzenia tych placówek wyniósł 28 393 924 zł (o 9,5 % więcej niż w 2023 r.).

Średni, miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca w ŚDS-ach w 2024 r. wyniósł ok. 2 910 zł.

Jedynym powiatem w woj. opolskim bez środowiskowego domu samopomocy jest powiat opolski (a po dwa ŚDS-y występują w Opolu Mieście oraz powiatach: brzeskim, nyskim, oleskim). Powiat oleski ma też najwyższy wskaźnik liczby miejsc w stosunku do liczby mieszkańców (15,5), co oznacza, że na każde 10 tys. ludności przypada ponad 15 miejsc w tych placówkach. Średni wskaźnik dla woj. opolskiego wynosi 8,7.

Wykres 30. Wskaźnik liczby miejsc (na 10 tys. ludności) w środowiskowych domach samopomocy w woj. opolskim w 2024 r. – wg powiatów.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej w 2024 r.

3.8.5. Mieszkania treningowe i wspomagane

Istotnym elementem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu jest rozwój różnych form mieszkalnictwa wspierającego. Zaspokojenie potrzeb w tym zakresie odbywa się najczęściej w ramach posiadanych przez gminę zasobów komunalnych, w tym poprzez najem socjalny oraz tworzenie (także przez powiat) mieszkań treningowych i wspomaganych (dawniej chronionych), jako formy systemu pomocy społecznej, przeznaczonych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (starszych, chorych, z niepełnosprawnościami). Wskazuje się przy tym, że ze względu na wieloletnią praktykę działań środowiskowych, w tym realizację projektów unijnych, mieszkania wspomagane i treningowe winny być obecnie rozwijane jako mieszkania wspomagane z koszykiem usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób w nich przebywających.³⁷

W 2024 r. w woj. opolskim liczba miejsc w mieszkaniach wspomaganych i treningowych wyniosła 441, z tego:

- 63 miejsca (14%) przypadało dla młodzieży opuszczającej placówki opieki i wychowania;
- 96 miejsc (22%) przeznaczonych było dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zagrożonych przemocą domową (miejsca interwencyjne);
- 99 miejsc zajmowały osoby starsze oraz inne mające trudności w samodzielnym funkcjonowaniu (22,3%);
- 183 miejsca przeznaczono dla migrantów wojennych (w późniejszym czasie do zagospodarowania przez inne grupy społeczne).

³⁷ Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2023-2025 s. 9, https://ops.rops-opole.pl/?page_id=329

Tabela 27. Mieszkania wspomagane i treningowe w woj. opolskim w 2024 r.

Powiat	Mieszkania wspomagane i treningowe* w woj. opolskim w 2024 r.						Wska- żnik liczby miejsc na 10 tys. ludności
	Wyszczególnienie (gmina lub powiat)	Liczba mieszkań/ miejsc	w tym:				
			dla osób usamodziel- nianych opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo- wychowawczych, schronisk, zakłady poprawcze i inne	dla osób z zaburzenia- mi psychicznym i / zagrożonymi przemocą domową	dla osób w pode- szłym wieku	dla migrantów wojen- nych	
	Liczba miejsc						
brzeski	Gmina Brzeg	18	0	5	2	11	3,3
	Powiat Brzeski	10	10	0	0	0	
głubczycki	Gmina Głubczyce	6	0	0	0	6	1,4
kędzierzyńsko-kozielski	Gmina Kędzierzyn-Koźle	52	0	52	0	0	6,3
	Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	3	3	0	0	0	
kluczborski	Gmina Kluczbork	35	2	6	0	27	6,0
	Gmina Wołczyn	2	0	0	0	2	
krapkowicki	Gmina Krapkowice	9	1	8	0	0	4,0
	Gmina Strzeleczki	6	0	0	0	6	
	Powiat Krapkowicki	9	9	0	0	0	
nyski	Gmina Nysa	21	0	16	0	5	5,4
	Powiat Nyski	4	4	0	0	0	
	Gmina Głucholazy	17	3	4	4	6	
	Gmina Paczków	25	0	3	9	13	
oleski	Gmina Olesno	19	4	0	0	15	7,0
	Gmina Dobrodzień	24	0	0	4	20	
Opole Miasto	Miasto Opole	26	16	0	10	0	2,1
opolski	Powiat Opolski	8	8	0	0	0	2,7
	Gmina Popielów	10	0	0	2	8	
	Dobrzeń Wielki	13	0	0	0	13	

Powiat	Mieszkania wspomagane i treningowe* w woj. opolskim w 2024 r.						Wska- żnik liczby miejsc na 10 tys. ludności
	Wyszczególnienie (gmina lub powiat)	Liczba mieszkań/ miejsc	w tym:				
			dla osób usamodziel- nianych opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo- wychowawczych, schronisk, zakłady poprawcze i inne	dla osób z zaburzenia- mi psychicznym i / zagrożonymi przemocą domową	dla osób w pode- szłym wieku	dla migrantów wojen- nych	
prudnicki	Powiat Prudnicki	3	3	0	0	0	4,8
	Gmina Biała	17	0	2	8	7	
	Gmina Prudnik	5	0	0	0	5	
strzelecki	Gmina Strzelce Opolskie	92	0	0	60	32	13,9
	Gmina Leśnica	7	0	0	0	7	
Liczba miejsc w woj. opolskim – razem		441	63	96	99	183	4,7

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej w 2024 r. oraz informacji dostępnych na stronach internetowych

*Zgodnie z art. 53 ustawy o pomocy społecznej „osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomagającym.”

W układzie powiatów w 2024 r.:

- najwięcej miejsc w mieszkaniach wspomaganych i treningowych ma – tak samo jak w latach 2018-2023, powiat strzelecki – Strzelce Opolskie (60 miejsc dla osób starszych oraz 32 miejsca dla migrantów wojennych) i Leśnica

7 miejsc dla migrantów wojennych (wskaźnik 13,9, co oznacza, że na 10 tys. ludności przypadało prawie 14 miejsc w takich mieszkaniach);

- powiat namysłowski jest jedynym powiatem, w którym brakuje mieszkań wspomaganych/treningowych.

Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego, był jednym z priorytetów programów współfinansowanych ze środków europejskich (RPO WO na lata 2014-2020 oraz PO WER na lata 2014-2020), w ramach których realizowane były projekty polegające na wdrażaniu standardów oraz tworzeniu mieszkań wspomaganych dla różnych grup ludności, w tym dla wychowanków pieczy zastępczej i osób z niepełnosprawnościami.

Od 2016 r. Samorząd Województwa Opolskiego poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu w ramach projektów partnerskich, realizowanych od kilku lat ze środków unijnych, utworzył:

- 9 mieszkań dla 26 osób, w tym 2 dla samotnych matek z 2 dzieci w ramach projektu Bliżej rodziny i dziecka – wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej (RPO 2014-2020)
- 12 mieszkań dla 20 osób dla osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych w ramach projektu Nie-Sami-Dzielni – *rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne (RPO 2014-2020)*
- 3 mieszkania dla 6 osób dla osób z chorobami neurologicznymi, w tym z chorobą Alzheimera i chorobą Parkinsona w ramach projektu Niezależne Życie (PO WER 2014-2020)
- 54 mieszkania dla około 180 migrantów wojennych z Ukrainy (do późniejszego zagospodarowania dla innych grup społecznych) w ramach projektu Solidarni z Ukrainą (RPO 2014-2020. Mieszkania zostały utworzone w gminach jako mieszkania komunalne, wyjątkiem są 3 gminy: Biała, Brzeg oraz Nysa, gdzie powstały mieszkania wspomagane.

3.8.6. Usługi opiekuńcze realizowane przez samorząd gminny lub na jego zlecenie

W 2024 r. pomocą w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich objęto 3 404 osoby, w tym 513 osób z zaburzeniami psychicznymi, które korzystały ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

W latach 2023-2024 ogólna liczba osób objętych usługami wzrosła o 12% (369 osób), z tego:

- w formie „zwykłych” usług opiekuńczych objęto o 13,5% osób więcej (340 osób);

- zakres specjalistycznych usług opiekuńczych zmniejszył się o 1,5% (7 osób) w formie usług sąsiedzkich objęto 36 osób (forma wsparcia wprowadzona została do ustawy o pomocy społecznej w IV kwartale 2023 r.).

Tabela 28. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich wskaźnik na 10 tys. ludności w woj. opolskim w latach 2023-2024

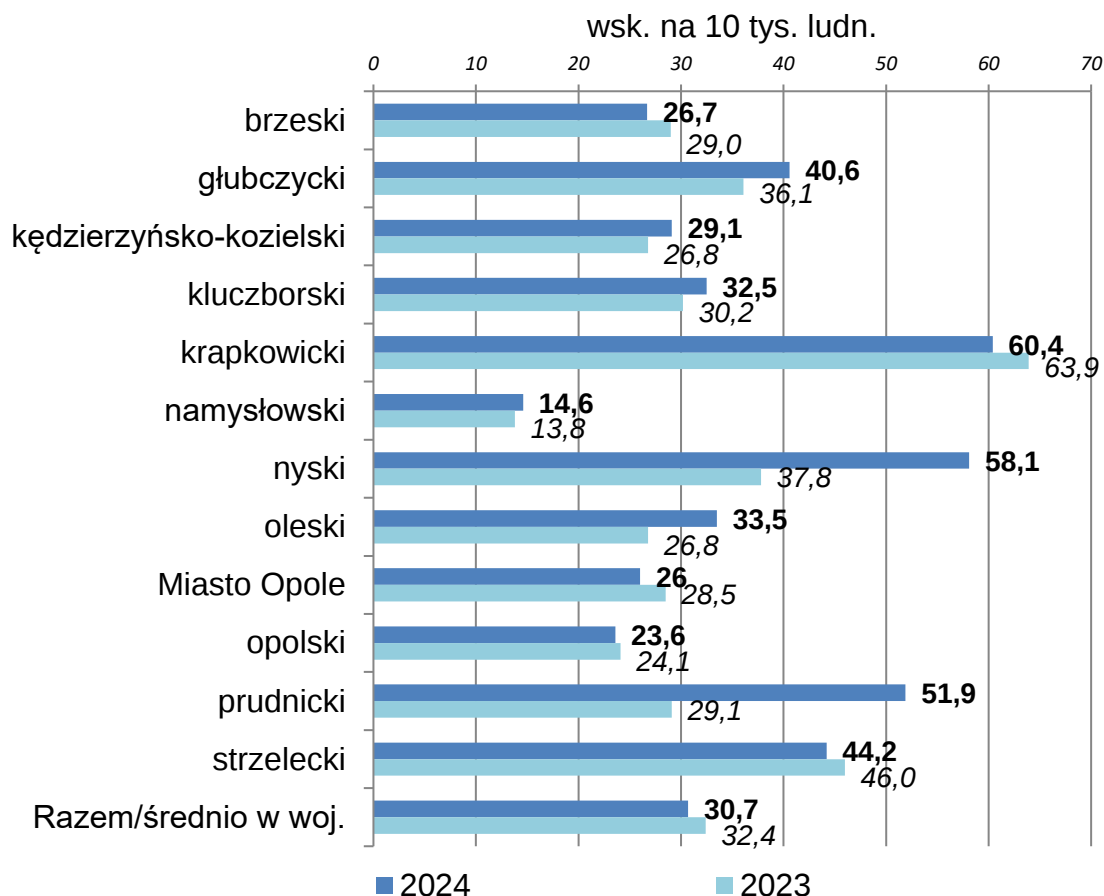
Powiat	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich w 2024 r.				Wskaźnik liczby korzystających z usług opiekuńczych na 10 tys. ludności powiatu w 2024 r.
	Razem	z tego:			
		zwykłe	specjalistyczne	sąsiedzkie	
brzeski	229	192	40	7	26,7
głubczycki	171	160	11	0	40,6
kędzierzyńsko-kozielski	249	217	32	0	29,1
kluczborski	197	176	14	7	32,5
krapkowicki	358	287	71	0	60,4
namysłowski	61	54	4	3	14,6
nyski	737	536	199	2	58,1
oleski	204	191	13	0	33,5
Opole Miasto	326	315	1	10	26,0
opolski	285	272	7	6	23,6
prudnicki	264	191	73	0	51,9
strzelecki	313	264	48	1	44,2
Razem/średnio w woj.	3 404	2855	513	36	30,7

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdanie MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych, w usługach i naturze za 2023 r. i 2024 r.

W 2024 r. wskaźnik liczby osób objętych wszystkimi typami usług opiekuńczych na 10 tys. mieszkańców województwa minimalnie zmniejszył się z 32,4 do 30,7 (o 1,7 pkt.). Spadek odnotowano w 5 powiatach, w tym najbardziej w

powiecie krapkowickim (o 3,5 pkt.). Natomiast wzrost wystąpił w 5 powiatach (najwięcej w prudnickim o 22,8 i nyskim o 20,3 pkt.).

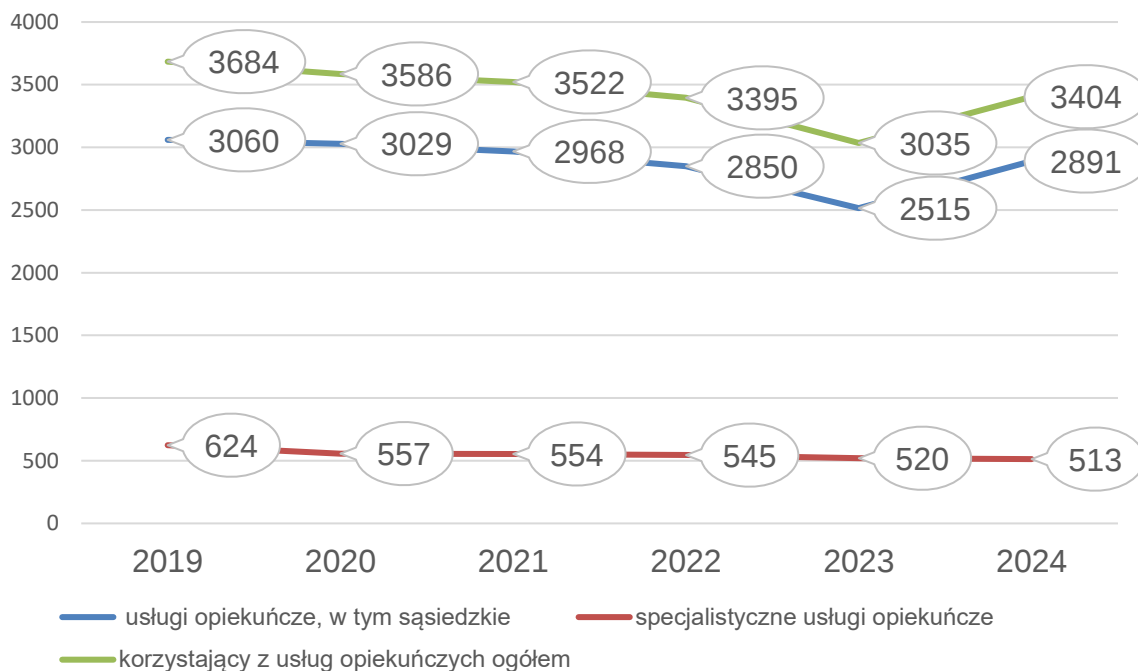
Wykres 31. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi oraz usługami sąsiedzkimi w powiatach woj. opolskiego w latach 2023-2024 (wskaźnik na 10 tys. ludności)

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opole na podstawie Sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach w 2023 r. i 2024 r.

Najwięcej osób objętych wsparciem w odniesieniu do liczby ludności miały powiaty: krapkowicki (60,4 - tj. 60 osób na 10 tys. ludności) i nyski (58). Natomiast najmniej pomocy w formie usług opiekuńczych udzielał powiat namysłowski (nieco ponad 14 osób na 10 tys. mieszkańców).

Wykres 32. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich w woj. opolskim w latach 2019-2024

Źródło: gminne oceny zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego z lat 2019-2024 oraz Sprawozdanie MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach w 2024 r.

W 2024 r. po kilku latach spadku liczby osób korzystających z usług opiekuńczych nastąpił wzrost (z 3 034 do 3 404 osób). Spadła natomiast liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi - dla zaburzonych psychicznie z 520 do 513 osób. W bieżącym okresie sprawozdawczym pojawiła się także nowa forma wsparcia, tj. usługi sąsiedzkie, będące nieobowiązkowym zadaniem gminy, z których w zeszłym roku na terenie woj. opolskiego skorzystało 36 osób. Wprowadzenie usług sąsiedzkich podyktowane było niedostosowaniem oferty usługowej do obecnych potrzeb oraz niewystarczającą liczbą kadry opiekuńczej, co spowodowało konieczność systemowego i środowiskowego rozwoju usług społecznych zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji.³⁸

³⁸ <https://www.gov.pl/web/rodzina/uslugi-sasiedzkie-nowe-wsparcie-od-1-listopada>, dostęp: 15.05.2025 r.

Tabela 29. Koszt usług opiekuńczych w woj. opolskim w 2024 r.

Wyszczególnienie	Usługi opiekuńcze w woj. opolskim w 2024 r.					
	Koszt usług w zł	Liczba osób	Liczba godzin usług	Średnia liczba godzin usług	Średni koszt 1 godziny usług w zł	Źródło finansowania
usługi opiekuńcze "zwykłe"	17 746 132	2 855	519 486	ok. 1 godziny dziennie	34,2	budżet gmin
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	6 276 756	513	82 587	ok. 1 godziny dziennie	76	budżet państwa/budżet gmin
usługi sąsiedzkie	148 863	36	4 552	ok. 1 godziny dziennie	32,7	budżet gmin/budżet państwa
Razem	24 171 751	3 404	606 625	1 godzina dziennie	x	x

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za 2024 r.

W 2024 r. średni koszt 1 godz. specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (finansowanych z budżetu państwa) wyniósł 76 zł (w 2023 r. – 48 zł). Natomiast koszt usług opiekuńczych („zwykłych”), finansowanych przez gminy, wyniósł 34,2 zł, co potwierdza prognozy z ubiegłych lat, wskazujące, że koszt 1 godz. tego świadczenia znajduje się w przedziale ok. 34-76 zł z tendencją do corocznego wzrostu. Obecnie najtańszą formą usług są usługi sąsiedzkie, których koszt za 1 godzinę wyniósł w 2024 r. 32,7 zł.

Infrastruktura i zakres usług społecznych w woj. opolskim dla osób starszych i niesamodzielnych od lat systematycznie powiększa się (mimo trudności w realizacji części usług, a nawet ich minimalnego zmniejszenia, wynikających z pandemii COVID-19 w latach 2020-2021) oraz okresem przejściowym pomiędzy wsparciem ze środków unijnych w ramach perspektywy finansowej na lata 2014-2020 i uruchomieniem wsparcia w ramach nowej perspektywy środków unijnych 2021-2027.

W 2024 r. wzrosła liczba miejsc w środowiskowych domach samopomocy (o 11, wynikająca z większej liczby osób korzystających). Zwiększyła się także liczba miejsc w placówkach całodobowej opieki (dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych lub w podeszłym wieku) - o 6,5% - 78 miejsc do 1 265. Natomiast spadła liczba domów dziennego pobytu z 24 do 23, co spowodowało zmniejszenie się w nich liczby miejsc do 1603 (o 35 miejsc). Wzrosła liczba klubów seniora do 99, a także liczba

miejsz w tych placówkach, na co wpływ ma mniej sformalizowana forma udziału w zajęciach w klubie seniora (nie wymaga skierowania w postaci decyzji administracyjnej wydawanej przez ośrodek pomocy społecznej, poprzedzonej koniecznością przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, jak w przypadku korzystania z działalności oferowanej przez DDP-y).

Tabela 30. Miejsca opieki i wsparcia dla osób starszych i niesamodzielnych w woj. opolskim w latach 2018-2024

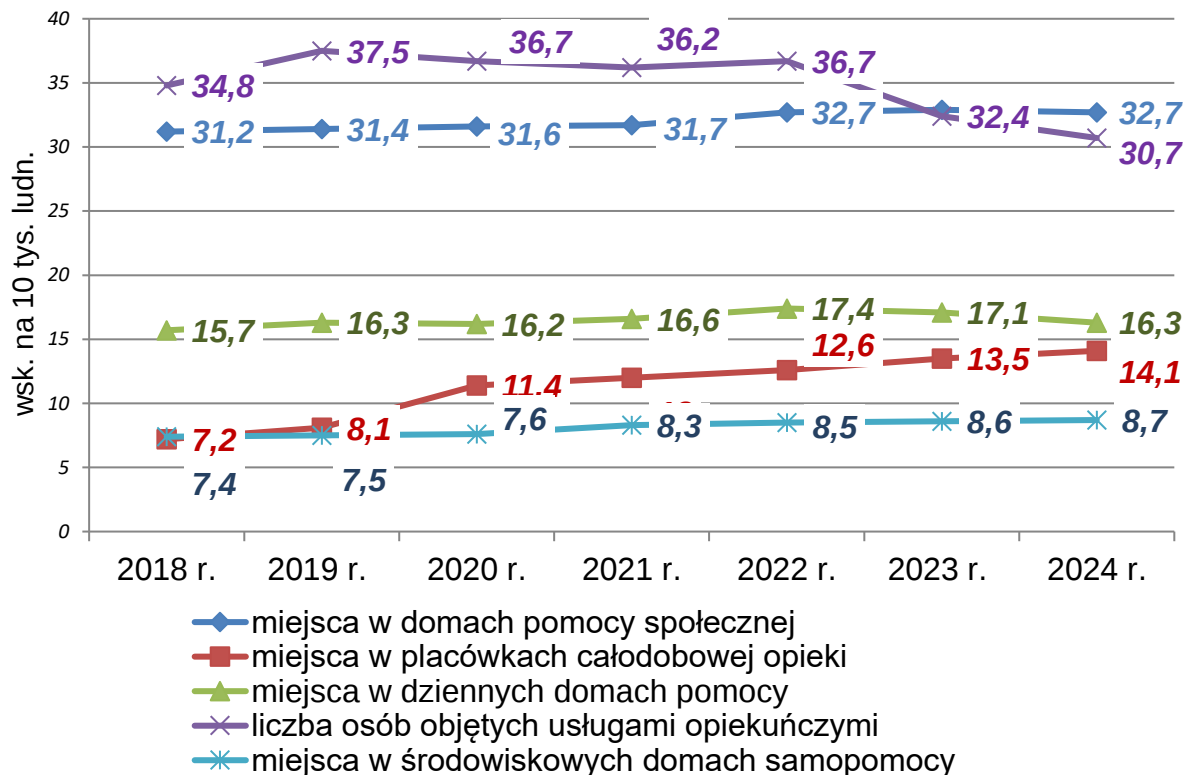
Wyszczególnienie	Liczba miejsc oraz wskaźnik na 10 tys. ludności w roku:							Wzrost/ spadek w 2024 r. 2023 r. =100 %	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2018 r. =100%
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
Liczba ludności	986 506	982 626	976 774	973 298	942 441	936 725	930 296	99,3	94,3
miejsca w domach pomocy społecznej	3 082	3 082	3 082	3 082	3 082	3 082	3 048	98,9	98,9
wskaźnik liczby miejsc w DPS	31,2	31,4	31,6	31,7	32,7	32,9	32,7	x	x
miejsca w placówkach całodobowej opieki	723	793	1 113	1 164	1 187	1 265	1 310	103,6	181,2
wskaźnik liczby miejsc w placówkach całodobowej opieki (dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych lub w podeszłym wieku)	7,2	8,1	11,4	12,0	12,6	13,5	14,1	x	x
miejsca w dziennych domach pomocy	1 544	1 601	1 584	1 620	1 638	1 603	1 512	94,3	97,9
wskaźnik liczby miejsc w dziennych domach pomocy	15,7	16,3	16,2	16,6	17,4	17,1	16,3	x	x
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	3 432	3 684	3 586	3 522	3 395	3035	3 404	112,2	99,2
wskaźnik liczby osób objętych usługami opiekuńczymi	34,8	37,5	36,7	36,2	36,7	32,4	30,7	x	x

Wyszczególnienie	Liczba miejsc oraz wskaźnik na 10 tys. ludności w roku:							Wzrost/ spadek w 2024 r. 2023 r. =100 %	Wzrost/ spadek w 2024 r. 2018 r. =100%
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
miejsca w środowiskowych domach samopomocy	727	733	740	812	799	810	813	100,4	111,8
wskaźnik liczby miejsc w ŚDS	7,4	7,5	7,6	8,3	8,5	8,6	8,7	x	x

* Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku (komercyjne) – zarejestrowane przez Wojewodę Opolskiego.

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej (za lata 2018-2024) oraz Sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych, w naturze i usługach za 2024 r.

Wykres 33. Wskaźnik liczby miejsc w instytucjach opieki i wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych w woj. opolskim w latach 2018-2024 (na 10 tys. ludności)

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu.

3.8.7. Inne formy wsparcia osób niesamodzielnych

System wsparcia osób w podeszłym wieku, chorych i niesamodzielnych obejmuje wiele innych instytucji i podmiotów działających w samorządzie terytorialnym oraz prowadzonych przez organizacje pozarządowe, a także sektor prywatny.

W strukturze pomocy społecznej udzielają wsparcia (wymienione wcześniej): domy pomocy społecznej (29 placówek), placówki całodobowej opieki (33), w tym z miejscami krótkookresowego pobytu, dzienne domy pomocy (23), Kluby seniora (99), a prawie 3,5 tys. osób objętych jest usługami opiekuńczymi. Wielu starszych mieszkańców regionu korzysta także z oferty uniwersytetów III wieku (23) oraz różnych środowiskowych form wsparcia, finansowanych przez gminy (Koperta życia, Karta Rodziny i Seniora, udział w imprezach integracyjnych, możliwość wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego, czy wsparcie w formie *teleopieki*). Powstają również (choć na razie liczba tych instytucji jest niewielka) punkty/centra informacji senioralnej i lokalne centra wolontariatu, tworzone są w gminach rady seniorów (w 13 gminach), a w części samorządów (Opole, Nysa, Kluczbork, Kędzierzyn-Koźle, Gogolin, Strzelce Opolskie) polityka senioralna jest częścią przyjętych przez rady gminy strategii i programów. Zwiększa się także liczba mieszkań wspomaganych i treningowych dla seniorów z różnymi dysfunkcjami, co jest jednym z elementów wsparcia samorządu gminnego i powiatowego przez Samorząd Województwa Opolskiego. Od 2017 r. przy SWO działa Forum Seniorów jako ciało doradcze w zakresie realizowanej polityki społecznej na szczeblu regionalnym.

Spośród wielu organizacji non-profit, działających na rzecz osób niesamodzielnych, wiodącą rolę odgrywa Caritas Diecezji Opolskiej (jedna z największych w woj. opolskim organizacji pozarządowych, zajmująca się m. in. działalnością opiekuńczo-pielęgniarską oraz hospicyjną), obejmując corocznie wsparciem ok. 45 tys. starszych i niesamodzielnych mieszkańców województwa.

Pandemia COVID-19 ograniczyła lub wstrzymała w latach 2020-2022 część realizowanych lub planowanych działań w zakresie rozwoju usług społecznych i infrastruktury, przeznaczonej dla osób niesamodzielnych (w tym osób starszych, niepełnosprawnych i chorych). Przy czym wraz z zawieszaniem i odwoływaniem obostrzeń sanitarnych sukcesywnie powracano do realizacji przerwanych projektów i rozpoczętych inwestycji. W woj. opolskim funkcjonują 3 Centra Opiekuńczo-Mieszkalne (w Walcach, w Chróścicach w gminie Dobrzeń Wielki i w Krapkowicach), Kolejne COM powstaje także w Wysokiej w gminie Olesno.

Wraz z nową perspektywą finansową UE na lata 2021-2027, w tym uruchomieniem programu regionalnego „Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027” otworzyły się nowe możliwości rozwoju usług społecznych i infrastruktury, np. poprzez tworzenie centrów usług społecznych, będących gwarantem rozwoju usług w gminie. CUS jest nową jednostką organizacyjną w gminie i zarazem nową instytucją lokalnej polityki społecznej, umożliwiającą rozwój usług dla wszystkich mieszkańców, wykraczających poza dotychczasowe usługi z pomocy społecznej.

Obecnie w woj. opolskim funkcjonuje jedno centrum usług społecznych – w Gogolinie, utworzone z przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w 2021 r.

Obok instytucjonalnych form pomocy istnieje także szereg usług świadczonych w formie środowiskowej, wspierających osoby niesamodzielne, opracowane w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2023-2025 (RPDI).³⁹

Ostatnie lata, w tym szczególnie pandemia COVID-19 obok ograniczenia części działań przyczyniła się także do (w ramach działań antycovidowych) uruchomienia licznych, niekonwencjonalnych i innowacyjnych, środowiskowych form wsparcia, realizowanych przez samorząd terytorialny, w tym szczególnie samorząd wojewódzki. W ramach projektów Samorządu Województwa Opolskiego, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, ROPS w Opolu zorganizował m. in. wsparcie dla najbardziej potrzebujących osób i rodzin, w formie dowożenia do miejsca ich zamieszkania posiłków, żywności, leków i innych artykułów pierwszej potrzeby. Usługę pomocy przeprowadzono w ramach tzw. Marszałkowskiego kuriera społecznego i akcji dostarczania posiłków dla osób niesamodzielnych (głównie starszych, z niepełnosprawnościami i chorych), w których uczestniczyły w latach 2020-2023 42 gminy woj. opolskiego (prawie 60% wszystkich gmin województwa). Usługę sfinansowano ze środków RPO WO 2014-2020. Usługa ta jest aktualnie kontynuowana w nowej edycji projektu „Nie-sami-dzielni” finansowanej w ramach FEO 2021-2027.

Jedną z podstawowych form wsparcia osób potrzebujących, zwłaszcza osób z niepełnosprawnościami są usługi asystenckie. Usługi dla osób z niepełnosprawnościami (oraz ich rodzin), świadczone są przez asystentów, którzy wspierają ich w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do ich aktywnego funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego. Gminy i powiaty realizując tę usługę posiłkują się najczęściej środkami zewnętrznymi (program Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej) oraz korzystając ze wsparcia w ramach realizacji różnych projektów finansowanych ze środków unijnych będących w dyspozycji Samorządu Województwa Opolskiego. Z Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Woj. Opolskiego 2023-2025 wynika, że usługi asystenckie świadczone są jedynie w części województwa, obejmując wsparciem ograniczoną grupę osób potrzebujących.

Inną formą wsparcia realizowaną w warunkach środowiskowych jest opieka wytchnieniowa. Jest to forma wsparcia nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zastępstwie opiekuna faktycznego (najczęściej członka rodziny), w związku ze zdarzeniem losowym, potrzebą załatwienia codziennych spraw lub odpoczynku opiekuna. Obejmuje także wsparcie samego opiekuna, w szczególności w postaci poradnictwa specjalistycznego, edukacji, grup

³⁹ Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2023-2025. Został przyjęty przez Zarząd Województwa Opolskiego uchwałą z 29 maja 2023 r.

samopomocowych. Jest szczególnie ważna w przypadku wsparcia opiekunów dzieci z niepełnosprawnościami oraz osób dorosłych ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Jest czasową usługą opiekuńczą w miejscu jej zamieszkania lub w formie całodobowego lub dziennego pobytu.

W ramach innych usług wspomagających na uwagę zasługuje samopomoc sąsiedzka. Usługa ta realizowana jest obecnie w ramach wolontariatu i doraźnych działań projektowych. Jest zależna od więzi społecznych istniejących w środowisku lokalnym, wpływa na zachowanie lepszego dobrostanu życiowego osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wydłużając jej aktywność i poczucie funkcjonowania w lokalnej społeczności. Rozwój wsparcia sąsiedzkiego jest korzystny dla osoby korzystającej z pomocy i świadczonych dla niej usług oraz ma wymiar ekonomiczny, gdyż jest dużo tańsza i bardziej akceptowalna niż instytucjonalne formy wsparcia.

„Door to door” to usługa polegająca na zindywidualizowanej pomocy transportowej przeznaczonej dla osób o ograniczonej mobilności m. in. w celu zapewnienia podstawowych potrzeb życiowych (np. dostępu do usług zdrowotnych).

Postęp technologiczny umożliwił rozwój teleopieki jako usługi dającej możliwość stałego, całodobowego monitorowania i wezwania pomocy poprzez system przyzywowo-alarmowy (np. opaskę na rękę) w przypadku zagrożenia życia, zdrowia lub dla zapewnienia bezpieczeństwa (np. nagłe załabnięcie, upadek). Kierowana jest do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, głównie starszych i samotnych. Usługa ta zwiększa poczucie bezpieczeństwa zarówno osoby starszej/samotnej, ale także jest dużą pomocą dla rodziny, dzięki czemu osoba może pozostać w swoim środowisku i funkcjonować samodzielnie.

4. Kadra pomocy społecznej woj. opolskiego

Wg stanu na 31 grudnia 2024 r. kadra pomocy społecznej woj. opolskiego liczyła 4 376 osób, z tego:

- 1 701 w jednostkach samorządu terytorialnego (190 w powiatowych centrach pomocy rodzinie, 1 476 w ośrodkach pomocy społecznej w gminie oraz 35 w Centrum Usług Społecznych w Gogolinie);
- 1 953 w domach pomocy społecznej;
- 652 w innych instytucjach i ośrodkach wsparcia, w tym 264 w środowiskowych domach samopomocy dla osób z niepełnosprawnościami i 177 w dziennych domach pomocy dla osób starszych;
- 21 w ośrodkach interwencji kryzysowej (głównie w powiecie);
- 6 w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu;
- 43 w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu.

Tabela 31. Zatrudnienie w jednostkach i instytucjach pomocy społecznej
w woj. opolskim w latach 2023-2024

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba zatrudnionych osób		
		2023 r.	2024 r.	Wzrost / spadek w 2024 r. 2023 r.=100%
1.	OGÓŁEM (suma wierszy 2+3+4+5+6+7)	4 678	4 376	93,5
2.	Służby Wojewody Opolskiego realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej	6	6	100,0
3.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu	37	43	116,2
4.	Jednostki samorządu terytorialnego (PCPR, OPS, CUS)	2 073	1 701	82,1
4.1	Powiatowe centra pomocy rodzinie, z tego:	202	190	94,1
4.1.1	kadra kierownicza*	15	13	86,7
4.1.2	pracownicy socjalni	25	26	104,0
4.1.3	pozostali pracownicy (administracja i obsługa, inni pracownicy merytoryczni)**	184	151	82,1
4.2	Ośrodki pomocy społecznej, z tego:	1 829	1 476	80,7
4.2.1	kadra kierownicza*	90	90	100,0
4.2.2	pracownicy socjalni	433	427	98,6
4.2.3	pozostali pracownicy (administracja i obsługa, inni pracownicy merytoryczni)**	1 306	959	73,4
4.3.	Centra usług społecznych, z tego:	42	35	83,3
4.3.1	kadra kierownicza*	2	2	100,0
4.3.2	pracownicy socjalni	6	5	83,3
4.3.3	pozostali pracownicy (administracja i obsługa, inni pracownicy merytoryczni, pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze) **	34	28	82,4
5.	Ośrodki interwencji kryzysowej	19	21	110,5

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba zatrudnionych osób		
		2023 r.	2024 r.	Wzrost / spadek w 2024 r. 2023 r.=100%
6.	Domy pomocy społecznej	1 893	1 953	103,2
7.	Inne instytucje i ośrodki wsparcia	650	652	100,3
7.1	Środowiskowe domy samopomocy	262	264	100,8
7.2	Dzienne domy pomocy	189	177	93,7
7.3	Mieszkania treningowe i wspomagane	39	36	102,9
7.4	Placówki wsparcia dziennego	118	122	103,4
7.5	inne ośrodki wsparcia, w tym noclegownie, ogrzewalnie, schroniska dla bezdomnych, kluby samopomocy, poradnie specjalistyczne	46	53	115,2

* dyrektor, z-ca dyrektora, kierownik, z-ca kierownika

** w tym: kierownik działu i kierownik sekcji

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie MRPiPS-06 Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej. I-XII 2024 r. oraz gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej w 2024 r.

W 2024 r. - w porównaniu do 2023 r., liczba pracowników pomocy społecznej w woj. opolskim zmniejszyła się o 6,5%. W jednostkach samorządu terytorialnego, tj. w OPS, CUS i PCPR, zatrudnienie zmniejszyło się o 17,9%.

Natomiast wzrost liczby osób zatrudnionych w pomocy społecznej zanotowano w ośrodkach interwencji kryzysowej (z 19 w 2023 r. do 21 w 2024 r.), placówkach wsparcia dziennego (z 118 osób do 122 osób), domach pomocy społecznej (z 1 893 w 2023 r. do 1 953 w 2024 r.) oraz Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Opolu (z 37 osób do 43 osób).

4.1. Kadra ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie

4.1.1. Pracownicy socjalni

W 2024 r. w ośrodkach pomocy społecznej i w CUS w Gogolinie zatrudnionych było 432 pracowników socjalnych (w 2023 r. – 439, w 2022 r. – 480, w 2021 r. – 455, w 2020 r. – 463, a w 2019 r. – 482).

Zgodnie z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej winien zatrudniać pracowników socjalnych (nie mniej jednak niż trzech pracowników) proporcjonalnie do:

- liczby mieszkańców w stosunku 1 pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców lub
- liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w gminie, w stosunku 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.⁴⁰

W 2024 r. wymóg zatrudnienia odpowiedniej liczby pracowników do liczby ludności spełniało 28 gmin województwa opolskiego (w 2023 r. – 27, w 2022 r. – 34, w 2021 r. – 24, w 2020 r. – 26, a w 2019 r. – 28 gmin).

Od wprowadzenia ustawowego wymogu liczba gmin, spełniających standard zatrudnienia pracowników socjalnych do liczby mieszkańców w woj. opolskim, wzrosła (w 2012 r. standard spełniało 21 gmin), choć zauważalne są wahania. W latach 2013-2019 liczba gmin spełniających ten wymóg sukcesywnie wzrastała, by w 2019 r. zwiększyć się do 28 gmin (39%), tj. najwięcej od 2004 r., czyli od wprowadzenia w ustawie tego rodzaju standardu. Od 2020 r. zauważalny jest spadek liczby gmin spełniających odpowiedni standard zatrudnienia pracowników socjalnych (do 26 w 2020 r. i 24 w 2021 r.), by w 2022 r. osiągnąć rekordowy poziom 34 gmin, a następnie znów zmniejszyć się w 2024 r. do 28 gmin (39,4%).

⁴⁰ Wskaźnik wprowadzony w 2015 r.

2000 mieszkańców, i jest podobny do wskaźników z poprzednich lat, w których liczba zatrudnionych pracowników socjalnych była większa.

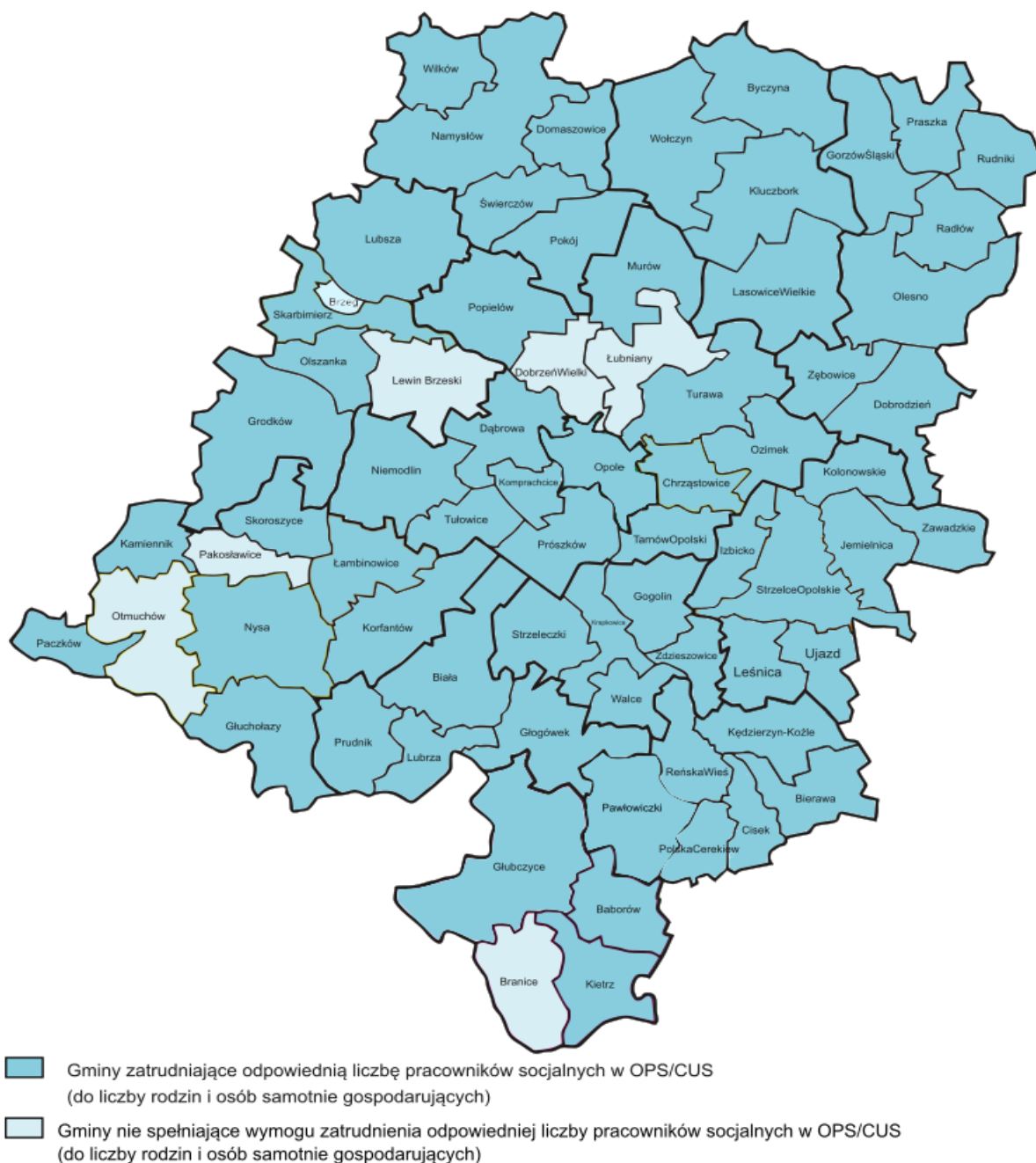
Najmniej mieszkańców na 1 pracownika socjalnego w OPS jest w gminie Świerczów (pow. namysłowski) – 1006, a najwięcej w Dobrzeniu Wielkim (pow. opolski) – 9 145.

Spośród 71 gmin województwa - 43 (60,6%) nie spełniają wymogu zatrudnienia odpowiedniej liczby pracowników socjalnych do liczby mieszkańców, w tym 11 zatrudnia mniej niż 3 pracowników socjalnych w OPS (są to ośrodki pomocy społecznej zlokalizowane w gminach wiejskich).

W 2024 r. wymóg zatrudnienia odpowiedniej liczby pracowników socjalnych do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących (drugi wariant standardu) spełniało 64 gminy – 90,1%, (w 2023r. 44 gminy, w 2022 r. 54 gminy, w 2021 r. i w 2020 r. po 45 gmin, a w 2019 r. były to 44 gminy). Najwięcej rodzin i osób samotnie gospodarujących na pracownika socjalnego przypadało w Otmuchowie (182) i w Dobrzeniu Wielkim (138), a średnia ich liczba w woj. opolskim wyniosła 34, tj. poniżej maksymalnej wartości (50 rodzin).

Spośród gmin w woj. opolskim dwa standardy jednocześnie (zatrudnienia pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby mieszkańców oraz w stosunku do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących) spełniało 27 gmin (Baborów, Głubczyce, Kędzierzyn-Koźle, Cisek, Polska Cerekiew, Pawłowiczki, Byczyna, Kluczbork, Wołczyn, Krapkowice, Walce, Domaszowice, Pokój, Świerczów, Wilków, Głucholazy, Kamiennik, Łambinowice, Paczków, Skoroszyce, Gorzów Śląski, Murów, Prószków, Biała, Prudnik, Izbicko, Kolonowskie).

Mapa 4. Gminy spełniające ustawowy wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych (do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną)

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie MRPiPS-06 Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej. I-XII 2024 r.

W 2024 r. w 11 powiatowych centrach pomocy rodzinie woj. opolskiego zatrudnionych było 26 pracowników socjalnych, tj. o 4% więcej (1 pracownik socjalny) niż w 2023 r.

4.1.2. Kadra kierownicza

W 2024 r. kadra kierownicza ośrodków pomocy społecznej, centrów usług społecznych i powiatowych centrów pomocy rodzinie woj. opolskiego liczyła 105 osób (dyrektorzy i kierownicy oraz ich zastępcy), z tego w OPS 90 osób, w CUS 2 osoby, a w PCPR 13 osób.

W porównaniu do 2022 r. kadra kierownicza w tych instytucjach zmniejszyła się o 2 osoby (w PCPR), co potwierdza, że wahania w tej grupie pracowników są od lat minimalne.⁴¹

4.1.3. Pozostali pracownicy

W 2024 r. w ośrodkach pomocy społecznej zatrudnionych było 959 innych osób, w CUS w Gogolinie 28 osób, a w powiatowych centrach pomocy rodzinie 151 osób, w tym: pracownicy administracyjno-księgowi i obsługi (działy księgowości i finansów, zaopatrzenia, transportu, ekipy konserwatorskie) oraz inni pracownicy merytoryczni wykonujący m. in. usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w gminie oraz zadania wspomagające w OPS i PCPR (asystenci rodziny, prawnicy, psychologowie, konsultanci, pedagodzy, aspiranci pracy socjalnej, koordynatorzy ds. komputeryzacji).

5. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia w woj. opolskim

W 2024 r. na terenie woj. opolskiego funkcjonowały następujące jednostki organizacyjne pomocy społecznej, instytucje realizujące zadania z zakresu pieczy zastępczej i zatrudnienia socjalnego oraz inne ośrodki wsparcia i placówki całodobowej opieki:

- 70 ośrodków pomocy społecznej;
- 1 Centrum Usług Społecznych w Gogolinie;
- 11 powiatowych centrów pomocy rodzinie;
- 29 domów pomocy społecznej, z tego 28 ponadgminnych i 1 gminny (razem 39 domów wraz z filiami, prowadzone przez samorząd lub na jego zlecenie oraz podmioty niepubliczne i osoby prawne), na łącznie 3 048 miejsc;
- 33 placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku na 1310 miejsc⁴²;

⁴¹ Wg szacunkowych danych ok. 85% stanowisk kierowniczych w OPS-ach, CUS-ach i PCPR-ach zajmują kobiety.

⁴² Są to placówki prowadzące działalność gospodarczą lub działalność statutową (zgromadzenia zakonne), wpisane do Rejestru Wojewody Opolskiego na podstawie wydanego zezwolenia (decyzji administracyjnej). Ich liczba w woj. opolskim sukcesywnie wzrasta (w 2011 r. w Rejestrze znajdowały się 4 placówki).

- 31 placówek opiekuńczo-wychowawczych na 442 miejsca, z tego:
 - 27 placówek socjalizacyjnych;
 - 4 placówki socjalizacyjno-interwencyjne i interwencyjne.
- 15 środowiskowych domów samopomocy dla 813 osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 23 dzienne domy pomocy dla 1 512 osób starszych oraz 99 klubów seniora dla 5 509 osób;
- 443 miejsca w mieszkaniach wspomaganych i treningowych (przeznaczonych dla: młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze lub rodziny zastępcze, osoby z zaburzeniami psychicznymi, oraz osoby starsze i inne mające trudności w samodzielnym funkcjonowaniu oraz migrantów wojennych z Ukrainy);
- 7 ośrodków interwencji kryzysowej;
- 2 ośrodki adopcyjne (1 prowadzony przez Samorząd Województwa Opolskiego w ROPS w Opolu oraz 1 na zlecenie samorządu województwa), w których przysposobiono 50 dzieci;
- 8 klubów integracji społecznej;
- 5 centrów integracji społecznej;
- 2 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 35 placówek wsparcia dziennego na 895 miejsc (liczba korzystających dzieci – 830);
- 17 warsztatów terapii zajęciowej⁴³, z których korzystały 674 osoby z niepełnosprawnością;
- 5 zakładów aktywności zawodowej dla 340 uczestników;
- 39 spółdzielni socjalnych.

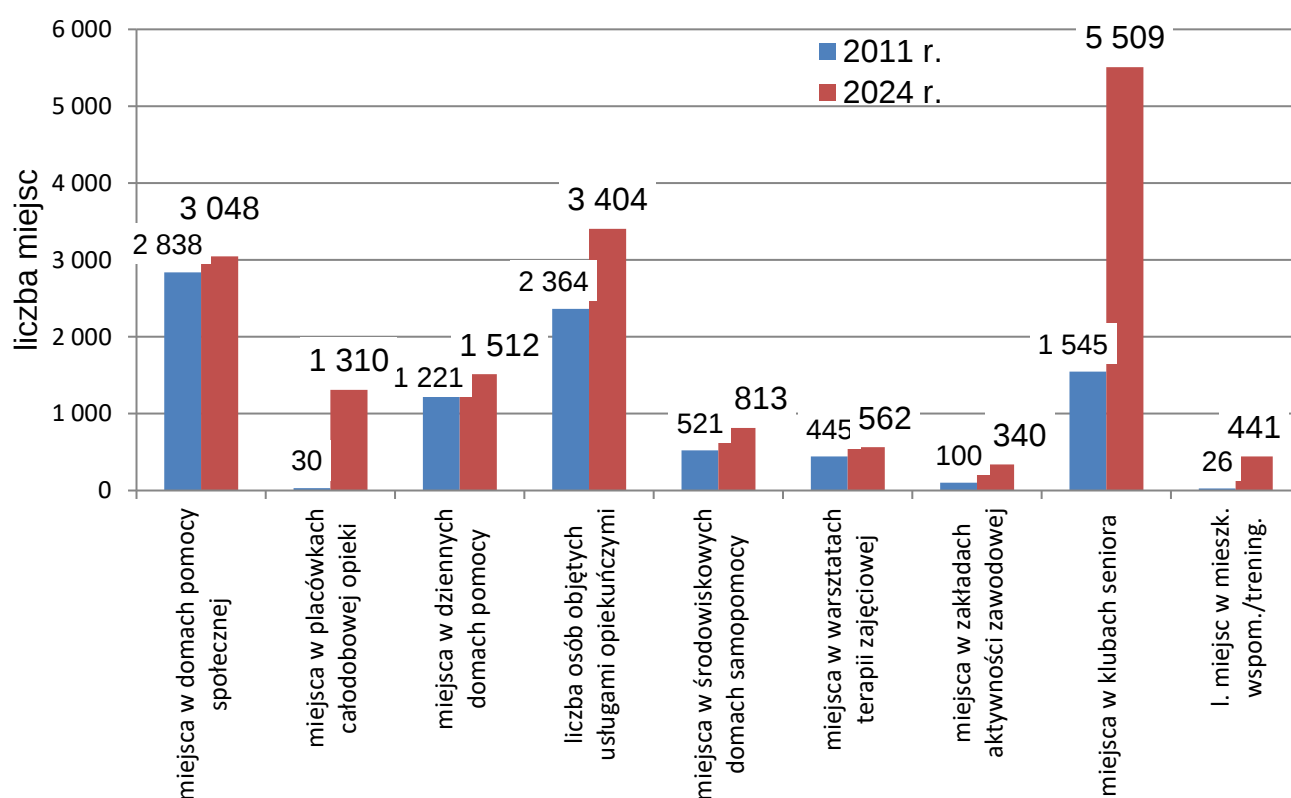
Analiza tych danych w latach 2011-2024 wskazuje na znaczącą poprawę zasobów pomocy i integracji społecznej województwa opolskiego. Liczba miejsc opieki i wsparcia powiększyła się o:

- 210 miejsc w domach pomocy społecznej;
- 1 280 miejsc w placówkach całodobowej opieki (dla osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych i w podeszłym wieku);
- 291 miejsca w dziennych domach pomocy;

⁴³ Zob. Infrastruktura usług społecznych w województwie opolskim – dostęp i potrzeby, s.17, Opole, marzec 2024r., <https://ops.rops-opole.pl/wp-content/uploads/analizy/uslugi-spoeczne/Infrastruktura%20us%C5%82ug%20spo%C5%82ecznych%20w%20woj.%20opolskim.pdf> (dostęp: 16.05.2025 r.).

- 292 miejsc w środowiskowych domach samopomocy;
- 1 040 miejsc świadczenia usług opiekuńczych w domu osoby potrzebującej (razem ze specjalistycznymi usługami dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usługami sąsiedzkimi);
- 117 miejsc w warsztatach terapii zajęciowej (dla osób z niepełnosprawnościami - głównie w znacznym stopniu, niezdolnych do pracy);
- 240 miejsca w zakładach aktywności zawodowej (dla osób z niepełnosprawnościami, mających największe trudności w zatrudnieniu na otwartym rynku pracy);
- 3 964 miejsc w klubach seniora;
- 441 miejsc w mieszkaniach wspomaganych i treningowych.

Wykres 34. Liczba miejsc opieki i wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych w woj. opolskim w 2011 r. oraz 2024 r.

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie ocen zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2011 r. i 2024 r.

6. Ekonomia społeczna

6.1. Ekonomia społeczna

Ekonomia społeczna to działalność podmiotów ekonomii społecznej na rzecz społeczności lokalnej w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, świadczenia usług społecznych, realizowana w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego oraz innej działalności o charakterze odpłatnym.

Zgodnie z obowiązującą ustawą z 5 sierpnia 2022 o ekonomii społecznej oraz Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 r. Ekonomia solidarności społecznej, obszar wskazany definicją ekonomii społecznej obejmuje w szczególności następujące podmioty:

- spółdzielnie socjalne;
- warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej;
- centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej;
- spółdzielnie pracy;
- organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem: partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych;
- podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Ważnym elementem ekonomii społecznej jest przedsiębiorczość społeczna, w ramach której podmioty ekonomii społecznej prowadzą działalność gospodarczą lub odpłatną działalność pożytku publicznego, mając za zadanie aktywizację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub realizację usług społecznych, a także nie prywatyzują zysku lub nadwyżki bilansowej i są zarządzane w sposób partycypacyjny.

Od listopada 2022 r. status przedsiębiorstwa społecznego, na wniosek podmiotu ekonomii społecznej, nadawany jest przez wojewodę właściwego ze względu na siedzibę podmiotu albo jednostki. Ubiegać się o niego mogą:

- spółdzielnie socjalne;
- spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, oraz spółdzielnie produkcji rolnej;
- organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem: partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków

zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych;

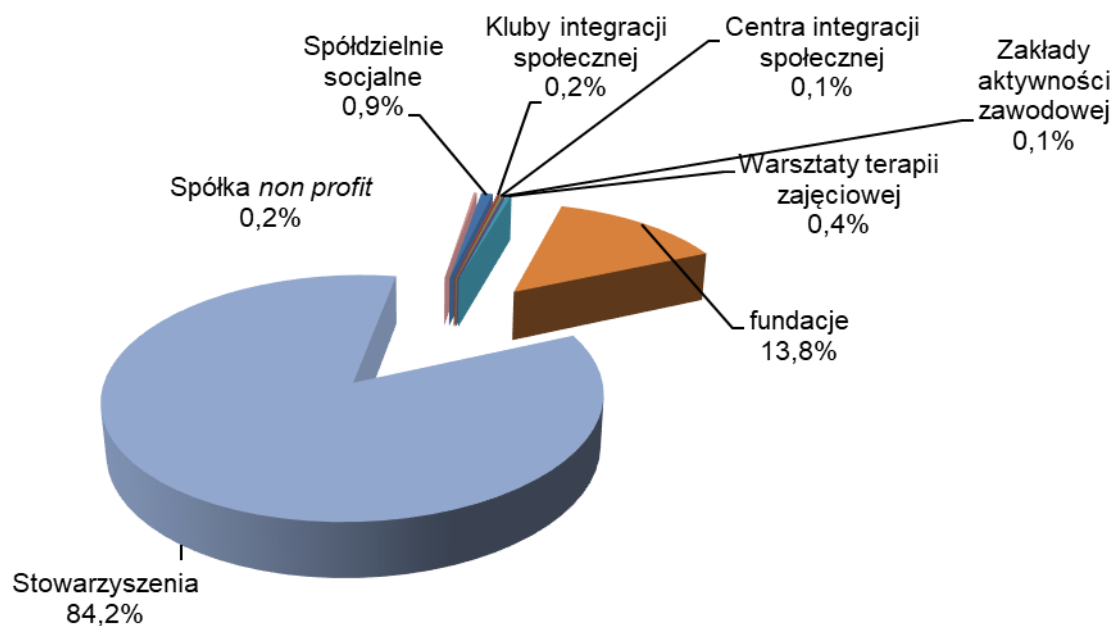
- podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

6.2. Podmioty ekonomii społecznej w województwie opolskim⁴⁴

W maju 2024 r. w województwie opolskim funkcjonowało 4 196 podmiotów ekonomii społecznej, w tym:

- 39 spółdzielni socjalnych;
- 17 warsztatów terapii zajęciowej i 5 zakładów aktywności zawodowej;
- 5 centrów integracji społecznej i 8 klubów integracji społecznej;
- 10 spółek z o. o. non profit;
- 578 fundacji;
- 3 534 stowarzyszeń (2 500 stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS i 1 034 nie wpisane do KRS).

Wykres 35. Podmioty ekonomii społecznej w województwie opolskim w maju 2025 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu.

⁴⁴ Stan na 13.05.2025 r. Dane własne ROPS w Opolu, opracowane na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Rejestr Jednostek Polityki Społecznej https://rjps.mrips.gov.pl/RJPS/RU/start.do?id_menu=59.

Zdecydowaną większość podmiotów ekonomii społecznej (podobnie jak w całym kraju) stanowią stowarzyszenia i fundacje (98%).

Pozostałe podmioty ES zaliczane są do ekonomii solidarnej, która ze względu na swoją rolę w reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i osób z niepełnosprawnościami, są wrażliwym i wiodącym elementem funkcjonowania ekonomii społecznej.

Najwięcej podmiotów ekonomii społecznej (948) i ich odsetek (22,59%) w województwie opolskim występuje w Mieście Opolu. W pozostałych powiatach liczba PES jest zdecydowanie mniejsza (średnio 200-300), z wyjątkiem pow. nyskiego (548 podmiotów - 13,06%) oraz opolskiego (427 podmiotów – 10,18%).

Tabela 32. Podmioty ekonomii społecznej w województwie opolskim w maju 2024 r.
– w powiatach wg typów

Lp.	Powiat	spółdzielnie socjalne	Centra integracji społecznej	Kluby integracji społecznej	Warsztaty terapii zajęciowej	Zakłady aktywności zawodowej	fundacje	Stowarzyszenia						spółki non profit	RAZEM
								Organizacje nie wpisane do KRS			Organizacje wpisane do KRS		Razem		
								stowarzy-szenia	organiza-cje	inne	stowarzy-szenia	organiza-cje			
1	brzeski	4		1	3		51	21	57	16	174	14	282	1	342
2	głubczycki	5			1	1	13	11	41	6	137	7	202	0	222
3	kędzierzyńsko-kozielski	4	1	1	1	1	40	17	58	10	172	18	275	0	323
4	kluczborski	9	1		1	1	24	15	49	4	156	8	232	2	270
5	krapkowicki	1			1		22	14	55	10	126	16	221	0	245
6	namysłowski	0		1	1		14	12	35	9	107	6	169	0	185
7	nyski	4	2	2	2	1	49	28	90	32	304	32	486	2	548
8	oleski	3			2		20	10	37	10	167	11	235	0	260
9	opolski	1		2	2		54	23	67	20	241	17	368	0	427
10	prudnicki	2			1		13	7	31	5	125	13	181	3	199
11	strzelecki	4	1		1		15	13	36	9	134	13	205	0	226
12	Opole Miasto	2		1	1	1	263	57	75	44	449	53	678	2	948
Razem		39	5	8	17	5	578	228	631	175	2 292	208	3 534	10	4196

Źródło: opracowanie własne ROPS

6.3. Przedsiębiorstwa społeczne

Zgodnie z zapisami ustawy z 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, fundacje, stowarzyszenia, spółki z o.o. non profit, spółdzielnie socjalne oraz inne podmioty wskazane w ustawie mogą ubiegać się o status przedsiębiorstwa społecznego.

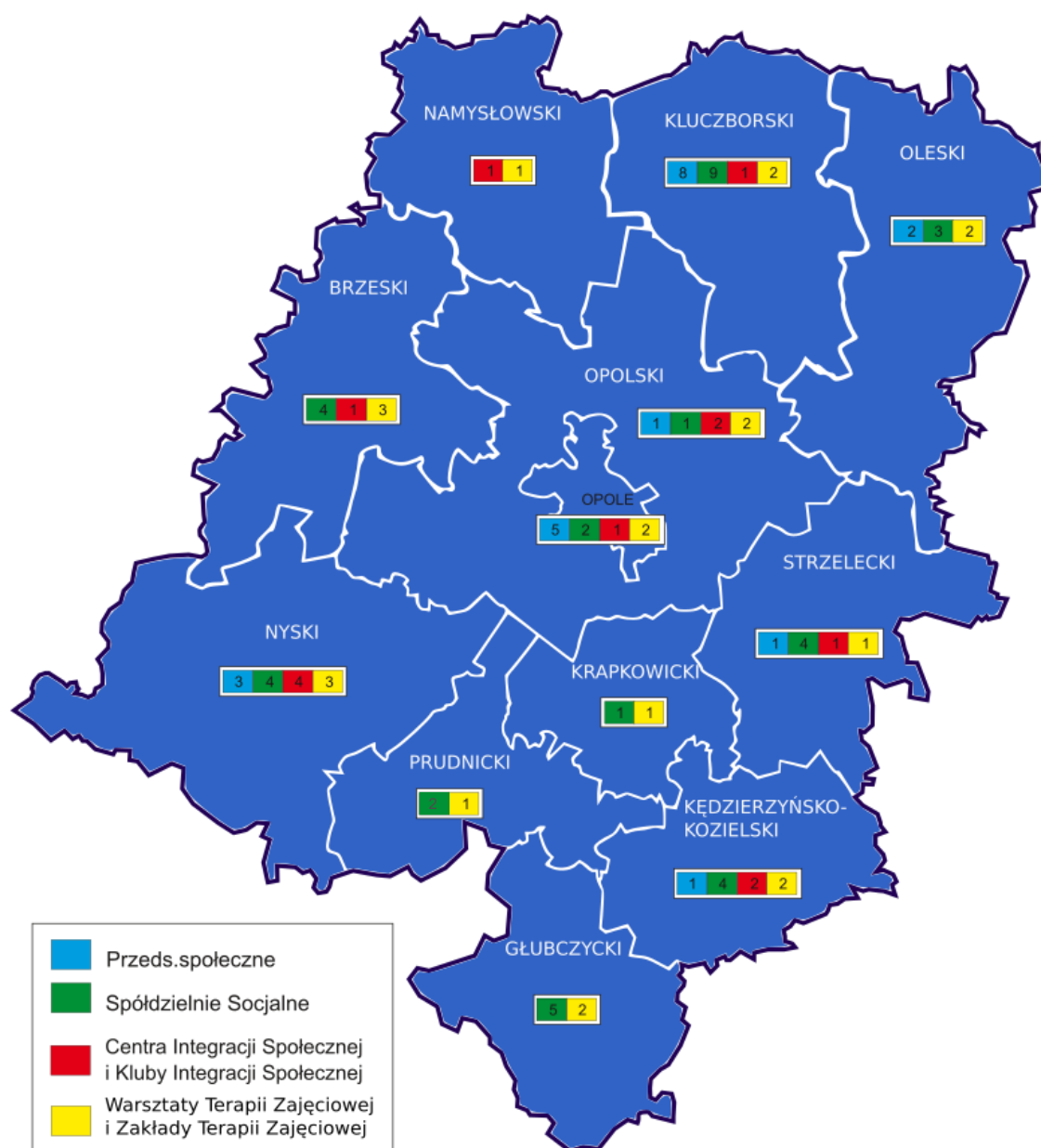
Status przedsiębiorstwa nadawany jest po spełnieniu wymogów określonych ustawą, przez właściwego wojewodę.

Posiadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego generuje dla jednostki szereg korzyści związanych m.in. z:

- wsparciem zatrudnienia osób defaworyzowanych (tj. refundację składek ZUS, dotacje z Funduszu Pracy, dotacje z PFRON czy zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych);
- wsparcie związane z zatrudnieniem osób z niepełnosprawnościami (np. możliwość zwrotu kosztów transportowych, czy kosztów budowy lub przebudowy związanej z modernizacją obiektów i pomieszczeń, o ile wynikają one z zatrudnienia osób z niepełnosprawnością);
- z dostępem do zamówień publicznych;
- dodatkowymi programami wspierania ekonomii społecznej.

Aktualnie status przedsiębiorstwa społecznego posiada 20 podmiotów z terenu województwa opolskiego.

Mapa 5. Podmioty ekonomii solidarnej w województwie opolskim w maju 2025 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu

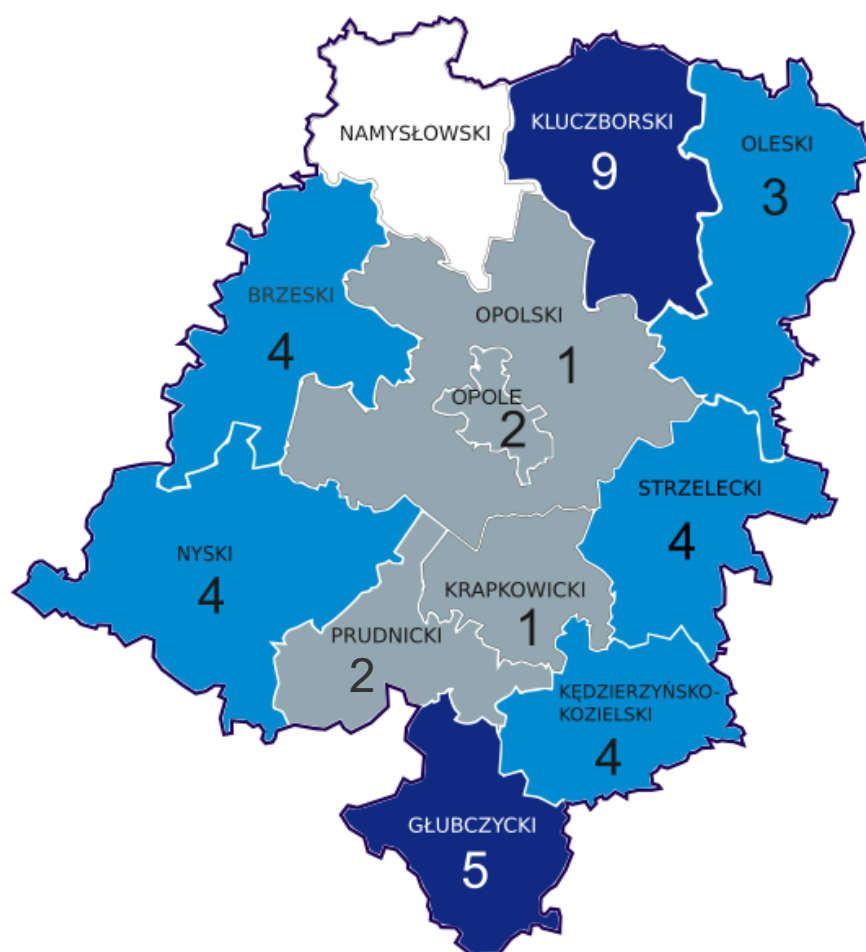
6.4. Spółdzielnie Socjalne

Ważną rolę w usamodzielnieniu ekonomicznym klientów pomocy społecznej pełnią szczególnie spółdzielnie socjalne. W grudniu 2024 r. w województwie opolskim działało 39 spółdzielni socjalnych, które funkcjonują w większości powiatów województwa opolskiego.

Krajowy Program Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, wskazuje, że ekonomia społeczna i solidarna winna być istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej oraz wsparcia rozwoju społecznego i lokalnego. W związku z tym zakłada się, że podmioty ekonomii społecznej (w tym

przede wszystkim spółdzielnie socjalne) będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej oraz realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego. Służyć temu mają m. in. działania polegające na wspieraniu trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej z samorządem terytorialnym, zwiększeniu liczby miejsc pracy w ramach przedsiębiorczości społecznej, zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej oraz upowszechnieniu pozytywnych postaw względem nich.

Mapa 6. Spółdzielnie socjalne w województwie opolskim w 2025 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu.

Tabela 33. Spółdzielnie socjalne w województwie opolskim w maju 2025 r.

Lp.	Nazwa	Powiat	Miejscowość	Adres
1	Qubit spółdzielnia socjalna	brzeski	Brzeg	ul. Cegielniana 16
2	Spółdzielnia socjalna UNIKO	brzeski	Brzeg	ul. Towarowa 6

Lp.	Nazwa	Powiat	Miejscowość	Adres
3	Brzeska spółdzielnia socjalna "JEDYNKA"	brzeski	Brzeg	ul. 1 Maja 2
4	"Samarytanin" spółdzielnia socjalna w brzegu	brzeski	Brzeg	ul. 1 Maja 7
5	Wielobranżowa spółdzielnia socjalna "Studio dobrego smaku"	głubczycki	Boguchwałów	Boguchwałów 92
6	"Powrót" spółdzielnia socjalna	głubczycki	Branice	ul. Szkolna 3D/10
7	"Niezapominajka" spółdzielnia socjalna	głubczycki	Zubrzyce	ul. Słoneczna 17
8	Spółdzielnia socjalna "niezapominajka 2"	głubczycki	Zubrzyce	ul. Słoneczna 17
9	Spółdzielnia socjalna "Pilszczanka"	głubczycki	Pilszcz	ul. Ignacego Krasickiego 1/4
10	Spółdzielnia socjalna "Pszczółka"	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	ul. Pamięci Sybiraków 12
11	Wielobranżowa spółdzielnia socjalna Ogniwo	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	ul. Jana Matejki 29
12	Spółdzielnia socjalna "Dar"	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	ul. Harcerska 13
13	Spółdzielnia socjalna "Poza czasem"	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	ul. Mieszka I 1/U1
14	Spółdzielnia socjalna "Perunica"	kluczborski	Byczyna	ul. Wąska 2
15	PROFES spółdzielnia socjalna	kluczborski	Byczyna	ul. Poznańska 6
16	Spółdzielnia socjalna "Gród"	kluczborski	Biskupice	Biskupice 58
17	Spółdzielnia socjalna "Kornik"	kluczborski	Miechowa	Polanowice 33/3
18	Spółdzielnia socjalna "Las Vegas"	kluczborski	Polanowice	Polanowice 33
19	Spółdzielnia socjalna "Picasso"	kluczborski	Proślice	Proślice 61/22
20	3kultury spółdzielnia socjalna	kluczborski	Kuniów	Kuniów 33a
21	Spółdzielnia socjalna Ad Metam	kluczborski	Kuniów	ul. Kwiatowa 11
22	Kost pro spółdzielnia socjalna	kluczborski	Bąków	ul. Braci Bassy 32

Lp.	Nazwa	Powiat	Miejscowość	Adres
23	Spółdzielnia socjalna "Pomocna dłoń"	krapkowicki	Dąbrówka Górna	ul. Stawowa 5B
24	Wielobranżowa spółdzielnia socjalna "Profectus"	nyski	Nysa	ul. Bolesława Prusa 1B/9
25	Spółdzielnia socjalna "Parasol"	nyski	Jędrzychów	ul. Słowicza 11
26	„Młyn Niwnica" spółdzielnia socjalna	nyski	Niwnica	Niwnica 132
27	Spółdzielnia socjalna "Makowice"	nyski	Makowice	Makowice 81
28	Spółdzielnia socjalna "Integracja"	oleski	Uszyce	Uszyce 18/19
29	Kwestia opieki spółdzielnia socjalna	oleski	Olesno	ul. Małe Przedmieście 44/10
30	Spółdzielnia socjalna strefa	oleski	Rosochy	Rosochy 43A
31	Spółdzielnia socjalna "Twoja opiekunka"	opolski	Tarnów Opolski	ul. Koraszewskiego 32
32	Spółdzielnia socjalna fenix w Głogówku	prudnicki	Głogówek	ul. Szkolna 3/2
33	Prudnicka spółdzielnia socjalna "Domowe Smaki"	prudnicki	Prudnik	ul. Królowej Jadwigi 4
34	Spółdzielnia socjalna "Premio Group 2"	strzelecki	Strzelce Opolskie	ul. Zakładowa 11
35	Spółdzielnia socjalna "Premio Group"	strzelecki	Strzelce Opolskie	ul. Zakładowa 11
36	Strzelecka spółdzielnia socjalna	strzelecki	Strzelce Opolskie	ul. Kardynała Stefana 10 Wyszyńskiego
37	Spółdzielnia socjalna "ARCHSYSTEM"	strzelecki	Strzelce Opolskie	ul. Marka Prawego 24
38	Spółdzielnia socjalna "Opole"	Miasto Opole	Opole	ul. ks. Konstantego Damrota 4
39	Spółdzielnia socjalna "Eco-invest"	Miasto Opole	Opole	ul. Ozimska 71

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu.

6.5. Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej w województwie opolskim

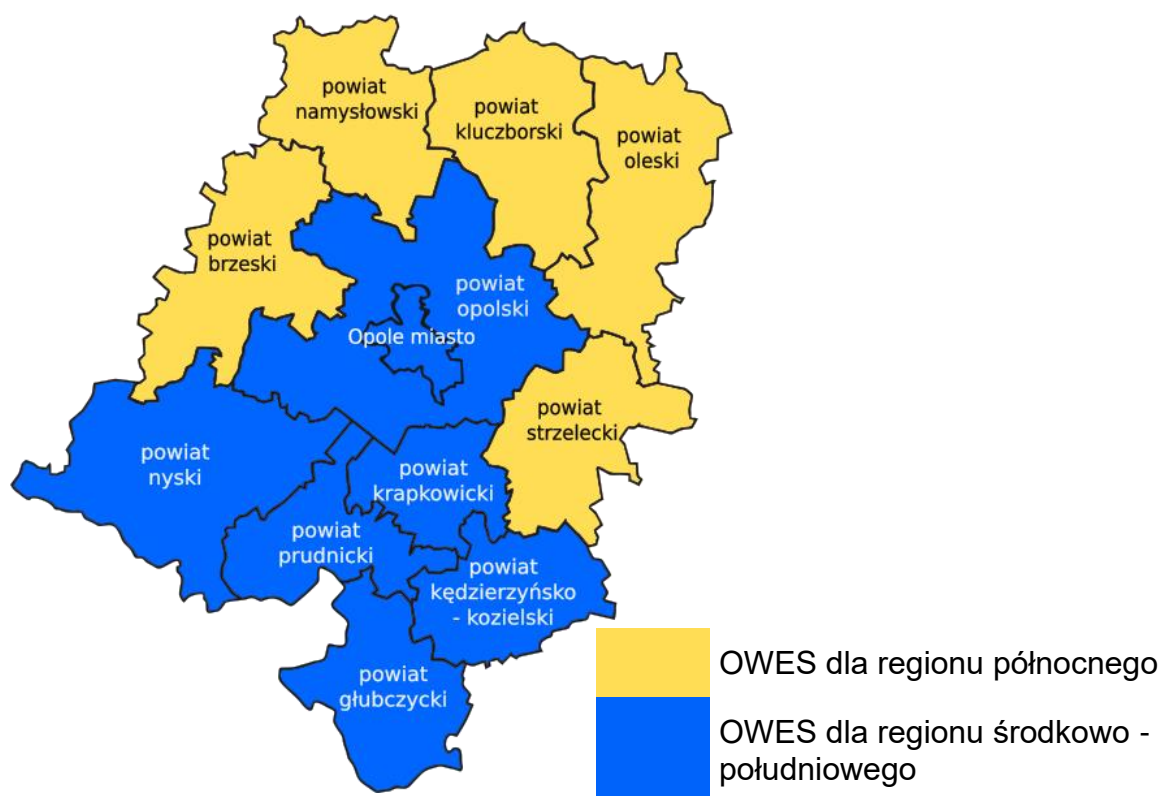
OWES-y to wyodrębnione jednostki podmiotu lub partnerstwo/konsorcjum podmiotów, które realizują usługi wsparcia ekonomii społecznej w zakresie:

- animacji i promocji ekonomii społecznej,
- wsparcia powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej,
- wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych,
- działań bez osiągania zysku lub przeznaczające zysk na działania własne.

W lipcu 2023 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu jako instytucja pośrednicząca w ramach realizacji programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027, ogłosił nabór wniosków na realizację działania 6.1 Wsparcie ekonomii społecznej, w ramach którego miały zostać wyłonione dwa podmioty, które w latach 2023-2026 będą udzielały wsparcia sektorowi społecznemu jako Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej.

W ramach tego konkursu województwo opolskie zostało podzielone na dwa subregiony - subregion północny z powiatami: brzeskim, kluczborskim, namysłowskim, oleskim i strzeleckim, oraz subregion środkowo-południowy, obejmującym powiaty: opolski, nyski, prudnicki i Miasto Opole, głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski i krapkowicki.

Mapa 7. Subregiony wg działalności OWES w województwie opolskim

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu

Pozytywną ocenę w tym konkursie uzyskał jeden projekt złożony przez Spółdzielnię Socjalną Profes z Byczyny. Profes (podobnie jak w latach ubiegłych) objął wsparciem subregion północny. Aktualnie trwają prace związane z ponownym uruchomieniem procedury konkursowej dla subregionu środkowo-południowego i ponownego wyłonienia drugiego OWES-u w województwie opolskim.

6.6. Podmioty ekonomii społecznej jako dostarczyciele usług społecznych ⁴⁵

Podmioty ekonomii społecznej - obok gmin i powiatów, pełnią kluczową rolę w dostarczaniu i realizacji usług w środowisku. Wśród licznych atutów, wynikających ze znajomości środowisk, którymi się zajmują, mają często lepsze rozpoznanie lokalnych potrzeb oraz mogą szybciej udzielić pomocy. Jednocześnie część zleconych usług mogą wykonywać w cenach korzystniejszych i lepszych jakościowo niż podmioty komercyjne, a występując w podwójnej roli: dostarczyciela usług społecznych oraz podmiotu reintegracji osób zagrożonych wykluczeniem, są w stanie bardziej angażować i integrować społeczność lokalną.

Spśród podmiotów ekonomii społecznej w województwie opolskim usługi społeczne, w rozumieniu współczesnych wyzwań i potrzeb oraz procesu deinstytucjonalizacji, np. w zakresie usług opiekuńczych bezpośrednio kierowanych do osób starszych lub z niepełnosprawnościami, świadczą nieliczne podmioty (głównie są to organizacje pozarządowe, prowadzące jednostki reintegracji społeczno-zawodowej – warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej, oraz część podmiotów sprofilowanych jako opiekuńczo-wspomagających).

Zatem istotnym wyzwaniem jest stworzenie warunków, które umożliwią silniejsze włączenie tych podmiotów jako dostarczycieli usług społecznych, by mogły skutecznie odpowiadać na potrzeby swoich odbiorców i lokalnej społeczności, przy jednoczesnym wzmocnieniu ich pozycji jako istotnych miejscowo i ponadlokalnie podmiotów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, przyczyniających się m.in. do tworzenia nowych miejsc pracy w środowisku lokalnym.

6.7. Opolski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2023-2027

W 2023 r. ROPS w Opolu opracował aktualizację Opolskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2023-2027, dostosowując dotychczasowe zapisy do aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i okoliczności wynikających z upływu terminu obowiązywania dokumentu w 2022 roku oraz wejściem w życie ustawy z 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej.

Program, określa najważniejsze cele i obszary działań na lata 2023-2027:

⁴⁵ Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2023-2025, s. 16-18 https://ops.rops-opole.pl/?page_id=329

Priorytet 1 - Upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej w regionie.

- Cel główny dla priorytetu: Wzrost wiedzy i świadomości społecznej na temat roli i znaczenia ekonomii społecznej w rozwoju regionalnym
- Cele szczegółowe:
 - Upowszechnianie idei ekonomii społecznej w regionie;
 - Promocja marki i produktów ekonomii społecznej;
 - Wzrost poziomu wiedzy na temat funkcjonowania PES/PS;
 - Wzrost umiejętności prowadzenia skutecznej promocji sektora ES.
- Działania:
 - Prowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnych adresowanych do odbiorców instytucjonalnych oraz różnych grup odbiorców indywidualnych (m.in. na promocja idei ES, jak również marki oraz produktów lub usług PES/PS);
 - Organizacja przedsięwzięć zwiększających widoczność PES/PS jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez PES/PS, w tym poza środowiskiem ES (np. targi ekonomii społecznej);
 - Promocja współpracy międzyinstytucjonalnej w regionie, w tym wspólnych działań instytucji pomocy i integracji społecznej, rynku pracy, „trzeciego sektora”, uczelni wyższych oraz podmiotów prywatnych na rzecz rozwoju ES;
 - Upowszechnianie idei partnerstwa lokalnego, a także uwzględnianie roli PES/PS w budowaniu rozwoju lokalnego;
 - Promocja ekonomii społecznej poprzez system edukacji oraz szkolnictwa wyższego;
 - Włączanie obszaru ES do programu nauczania szkół oraz uczelni wyższych w regionie;
 - Upowszechnianie wiedzy na temat zlecania zadań publicznych NGO i PES wśród przedstawicieli JST;
 - Upowszechnianie wiedzy na temat stosowania klauzul i aspektów społecznych wśród przedstawicieli JST.

Priorytet 2: Rozwój i wzmocnienie systemu wsparcia ekonomii społecznej

- Cel główny priorytetu: Stworzenie stabilnego i efektywnego systemu wsparcia PES/PS
- Cele szczegółowe:
 - Zapewnienie wysokiej jakości usług wsparcia dla PES/PS;

- Wzmocnienie roli PES/PS jako dostawcy usług w środowisku lokalnym (w tym usług społecznych);
- Rozwój infrastruktury organizacyjno-prawno-ekonomicznej dla tworzenia i wsparcia PES/PS.
- Działania:
 - Działania na rzecz włączenia PES/PS do systemu usług społecznych w regionie;
 - Tworzenie we współpracy z samorządami powiatowymi i gminnymi lokalnych map potrzeb pod kątem usług społecznych;
 - Działania na rzecz włączenia PES/PS w proces deinstytucjonalizacji w regionie.
 - Tworzenie regionalnej sieci współpracy OWES;
 - Tworzenie regionalnych sieci kooperacji PES o charakterze reintegracyjnym;
 - Wyznaczanie kierunków rozwoju ES;
 - Prowadzenie badań i analiz dotyczących rozwoju opolskiej ES;

Priorytet 3: Wzmocnienie potencjału organizacyjnego i ekonomicznego PES/PS

- Cel główny priorytetu: Zwiększenie liczby PES/PS oraz ilości świadczonych przez nie usług.
- Cele szczegółowe:
 - Zwiększenie liczby PES/PS w regionie;
 - Zwiększenie liczby członków i pracowników PES/PS;
 - Zwiększenie poziomu profesjonalizacji oraz ekonomizacji PES i NGO.
- Działania:
 - Usługi animacji lokalnej (usługi animacyjne);
 - Usługi rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne);
 - Usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe);
 - Działania na rzecz profesjonalizacji i ekonomizacji PES i NGO.

6.8. Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Opolskiego na lata 2023-2026

Zgodnie z ustawą z 5 sierpnia 2023 r o ekonomii społecznej, w kwietniu 2023 r. Marszałek Województwa Opolskiego, powołał do działania Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Opolskiego na lata 2023-2026, składający się z 30 członków. W skład komitetu weszli przedstawiciele:

- marszałka województwa;

- wojewody;
- jednostek samorządu terytorialnego;
- podmiotów ekonomii społecznej;
- wojewódzkiej rady działalności pożytku publicznego;
- związków spółdzielczych;
- instytutów badawczych;
- uczelni;
- związków zawodowych;
- organizacji pracodawców.

Komitet funkcjonuje jako ciało doradcze Marszałka oraz Zarządu województwa w sprawach związanych z rozwojem i działalnością sektora ekonomii społecznej.

Do głównych zadań Komitetu należą:

- przedstawianie opinii o regionalnym programie rozwoju na rzecz ekonomii społecznej oraz projektach uchwał organów samorządu województwa dotyczących funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej;
- zapoznawanie się z efektami realizacji regionalnego programu rozwoju na rzecz ekonomii społecznej oraz przedstawianie opinii w tym zakresie.

W okresie kwiecień 2023 r. – marzec 2025 r. odbyło się sześć posiedzeń RKRES, w tym dwa wyjazdowe (Polanowice w gm. Byczyna i Strzelce Op.), w trakcie których m. in. podjęto uchwały dotyczące wyzwań w funkcjonowaniu systemu wsparcia ekonomii społecznej w regionie, przedstawiano zmiany prawne w systemie wsparcia ES w kraju, prezentowano i wizytowano wyróżniające się inicjatywy ES w woj. opolskim (np. Strzelecką Spółdzielnię Socjalną w Strzelcach Opolskich, która została w 2025 r. laureatem Diamentów Miesięcznika Forbes w kategorii firm o przychodach 5-50 mln zł).

7. Koszt pomocy społecznej oraz innych zadań z zakresu polityki społecznej w latach 2023-2024 i w 2025 r. (prognoza)

7.1. Zadania gminy

Koszt zadań realizowanych w 2024 r. przez gminy z zakresu pomocy społecznej i innych zadań z obszaru polityki społecznej wyniósł prawie 1 313 057 mln zł, z tego na:

- zadania pomocy społecznej wydatkowano ponad 783 649 mln zł;
- inne zadania z obszaru polityki społecznej – ponad 529 408 mln zł.

Tabela 34. Środki finansowe przeznaczone przez gminy na zadania pomocy społecznej i inne zadania z zakresu polityki społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024 i w 2025 r. (prognoza) w tys. zł

Wyszczególnienie	Środki finansowe przeznaczone na wydatki w pomocy społecznej i inne zadania z obszaru polityki społecznej w budżetach gmin województwa opolskiego w latach 2023-2025 w tys. zł				
	2023 r.	2024 r.	Wzrost /spadek w 2024 r. 2023 r. =100%	2025 r. (prognoza)**	Wzrost /spadek w 2025 r. 2024 r. =100%
ZADANIA Z ZAKRESU POLITYKI SPOŁECZNEJ OGÓŁEM zadania gminy	768 644	1 313 057	170,8	1 054 438	80,3
z tego:					
POMOC SPOŁECZNA*	351 145	783 649	223,2	571 459	72,9
w tym:					
świadczenia pieniężne oraz składki na ubezpieczenie społeczne	72 204	81 652	113,1	89 581	109,7
usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze	23 317	24 172	103,7	25 350	104,9
Pomoc w zakresie dożywiania	13 524	13 801	102,0	15 434	111,8
odpłatność gmin za pobyt osób w DPS	80 576	96 960	120,3	101 011	104,2
utrzymanie OPS	106 338	132 041	124,2	147 976	112,1
utrzymanie ŚDS	25 929	28 394	109,5	30 851	108,7
odpłatność gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej	17 782	21 132	118,8	22 363	105,8
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1 673	2 738	163,7	2 943	107,5

Wyszczególnienie	Środki finansowe przeznaczone na wydatki w pomocy społecznej i inne zadania z obszaru polityki społecznej w budżetach gmin województwa opolskiego w latach 2023-2025 w tys. zł				
	2023 r.	2024 r.	Wzrost /spadek w 2024 r. 2023 r. =100%	2025 r. (prognoza)**	Wzrost /spadek w 2025 r. 2024 r. =100%
usuwanie skutków powodzi	0	369 941	x	121 183	32,8
wspieranie rodziny i inne zadania	9 802	12 818	130,8	14 767	115,2
INNE ZADANIA	417 499	529 408	126,8	482 979	91,2
świadczenia wychowawcze 800+	585	462	79,0	377	81,6
świadczenia rodzinne	299 539	360 416	120,3	334 336	92,8
przeciwdziałanie alkoholizmowi	25 571	52 744	206,3	30 067	57,0
przeciwdziałanie narkomanii	938	987	105,2	1 265	128,2
dodatki mieszkaniowe	17 280	26 650	154,2	20 738	77,8
stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne	2 938	3 754	127,8	3 148	83,9
utrzymanie żłobków i klubów dziecięcych	70 648	84 395	119,5	93 048	110,3

*środki na zadania pomocy społecznej ustalono na podstawie części 3 - dane o korzystających z pomocy społecznej gminnych ocen zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w 2024 r.

**prognoza wydatków na 2025 r. wg danych gmin.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w 2024 r.

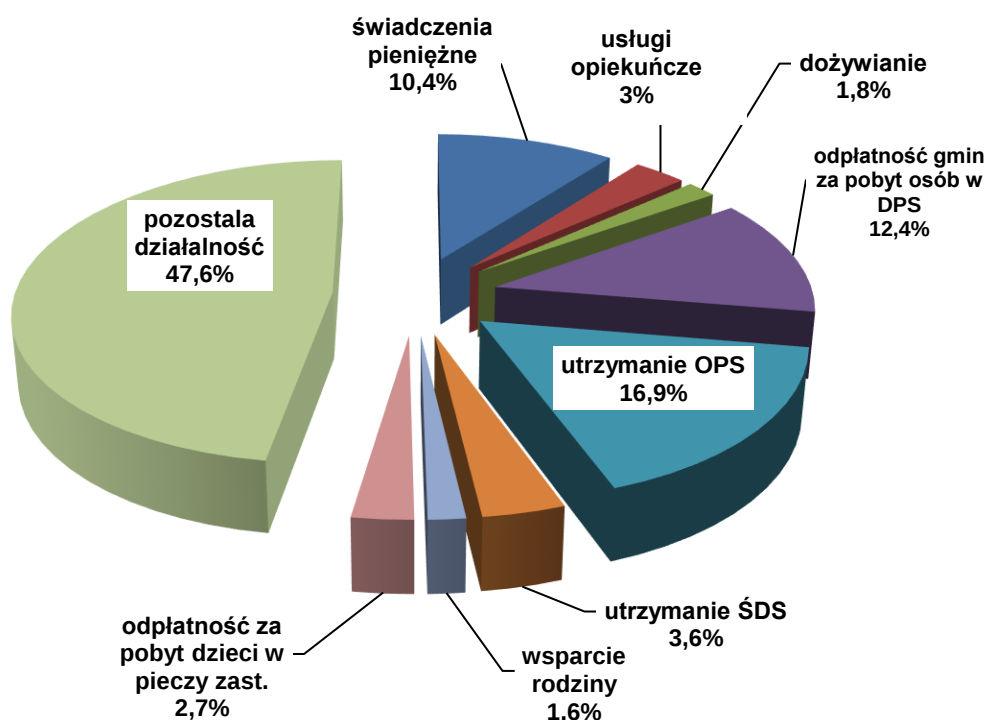
Koszt zadań pomocy społecznej w 2024 r. wyniósł ponad 783,6 mln (o 123,2% więcej niż w 2023 r.). Tak duży wzrost wydatków spowodowany był

wypłatą świadczeń dla osób poszkodowanych w wyniku powodzi, która we wrześniu 2024 r. dotknęła zachodnią część województwa opolskiego. Przy czym wzrosły koszty realizacji wszystkich zadań, w tym najwięcej:

- środki przeznaczone na usuwanie skutków powodzi, na które przeznaczono 369 941 mln zł;
- środki przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – o 63,7%;
- o 30,8% wzrosły środki przeznaczane na wspieranie rodziny i inne zadania;
- utrzymanie Ośrodków Pomocy Społecznej – o 24,2%;
- o 20,3 % wzrost koszt odpłatności ponoszonej przez gminy za pobyt osób w domach pomocy społecznej (w tym z uwagi na wzrost kosztów utrzymania w DPS);
- odpłatność gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej wzrosła o 18,8% (w tym z uwagi na wzrost kosztów utrzymania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej).

Wśród pozostałych zadań samorządu gminnego w 2024 r. spadły tylko środki przeznaczone na świadczenie wychowawcze 800+ – o 21%. Spadek wynika z faktu, iż począwszy od 1 czerwca 2022 r., świadczenie wychowawcze dla wychowanków pieczy zastępczej jest przyznawane i wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych - w miejsce właściwych organów powiatowych.

Wykres 36. Struktura kosztów pomocy społecznej w gminach woj. opolskiego w 2024 r.

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych ocen zasobów pomocy społecznej w 2024 r.

W strukturze wydatków gmin przeznaczonych na realizację zadań pomocy społecznej – podobnie jak w latach ubiegłych, największy udział miały:

- świadczenia pieniężne (10,4%) oraz utrzymanie ośrodków pomocy społecznej (16,9%);
- odpłatność za pobyt osób w domach pomocy społecznej stanowi 12,4% ogólnego kosztu;
- 3% wydatków stanowią środki przeznaczone w 2024 r. na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych natomiast 3,6% przeznaczono na utrzymanie środowiskowych domów samopomocy.

Struktura kosztów została zaburzona przez wypłatę świadczeń na usuwanie skutków powodzi, które stanowiły 47,6% całości wydatków gmin województwa opolskiego w 2024 r.

Według prognozy w 2025 r. koszt zadań pomocy społecznej i innych zadań z zakresu polityki społecznej spadnie o 19,7 %, głównie z powodu zmniejszenia o 67,2% środków przeznaczonych na usuwanie skutków powodzi.

7.2. Zadania powiatu, w tym koszt świadczeń udzielonych przez powiatowe centra pomocy rodzinie

W 2024 r. na zadania powiatów z zakresu polityki społecznej wydatkowano ponad 371,4 mln zł, w tym:

- na zadania pomocy społecznej i pieczy zastępczej prawie 302,8 mln zł;
- na zadania związane z rehabilitacją osób z niepełnosprawnością ponad 68,5 mln zł.

W porównaniu do 2023 r. wydatki z zakresu polityki społecznej wzrosły o 12,6%.

W zakresie zadań pomocy społecznej i pieczy zastępczej największy wzrost kosztu odnotowano w zakresie:

- utrzymania powiatowych centrów pomocy rodzinie o 22,3%,
- utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych o 21,6%,
- prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych o 14,1%.

Tabela 35. Środki finansowe przeznaczone przez powiaty na realizację zadań pomocy społecznej i innych zadań z zakresu polityki społecznej w latach 2023-2024 i w 2025 r. (prognoza) w tys. zł – zadania szczegółowe

Lp.	Wyszczególnienie	Środki finansowe przeznaczone na wydatki w pomocy społecznej i inne zadania z obszaru polityki społecznej w budżetach gmin województwa opolskiego w latach 2023-2025 w tys. zł				
		2023 r.	2024 r.	Wzrost /spadek w 2024 r. 2023 r.=100%	2025 r. (prognoza)	Wzrost /spadek w 2025 r. 2024 r.=100%
1	Koszt zadań powiatu ogółem (suma wierszy: 2 i 8)	307 348	371 403	120,8	376 069	101,3
w tym:						
2	Zadania pomocy społecznej (suma wierszy od 3 do 7)	268 900	302 848	112,6	327 226	108,0
3	domy pomocy społecznej	173 868	189 899	109,2	202 241	106,5
4	ośrodki wsparcia (Środowiskowy Dom Samopomocy w Sowczycach, gm. Olesno)	1 419	1 589	112,0	1 674	105,3
5	prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych	33 955	33 730	114,1	39 858	102,9
6	koszt utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych oraz usamodzielnienia wychowanków	46 660	56 732	121,6	65 925	116,2
7	utrzymanie powiatowego centrum pomocy rodzinie	12 998	15 898	122,3	17 528	110,3
8	Inne zadania razem (suma wierszy: 9 i 13)	38 448	68 555	178,3	48 843	71,2
9	pomoc osobom niepełnosprawnym (w tym PFRON)	34 569	63 651	184,1	43 814	68,8

Lp.	Wyszczególnienie	Środki finansowe przeznaczone na wydatki w pomocy społecznej i inne zadania z obszaru polityki społecznej w budżetach gmin województwa opolskiego w latach 2023-2025 w tys. zł				
		2023 r.	2024 r.	Wzrost /spadek w 2024 r. 2023 r.=100%	2025 r. (prognoza)	Wzrost /spadek w 2025 r. 2024 r.=100%
10	w tym: utrzymanie warsztatów terapii zajęciowej	18 526	43 554	235,1	24 441	56,1
11	w tym: dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych	3 810	4 885	128,2	4 557	93,3
12	w tym: likwidacja barier i zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny	12 233	15 212	124,4	14 816	97,4
13	zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności	3 879	4 904	126,4	5 029	102,5

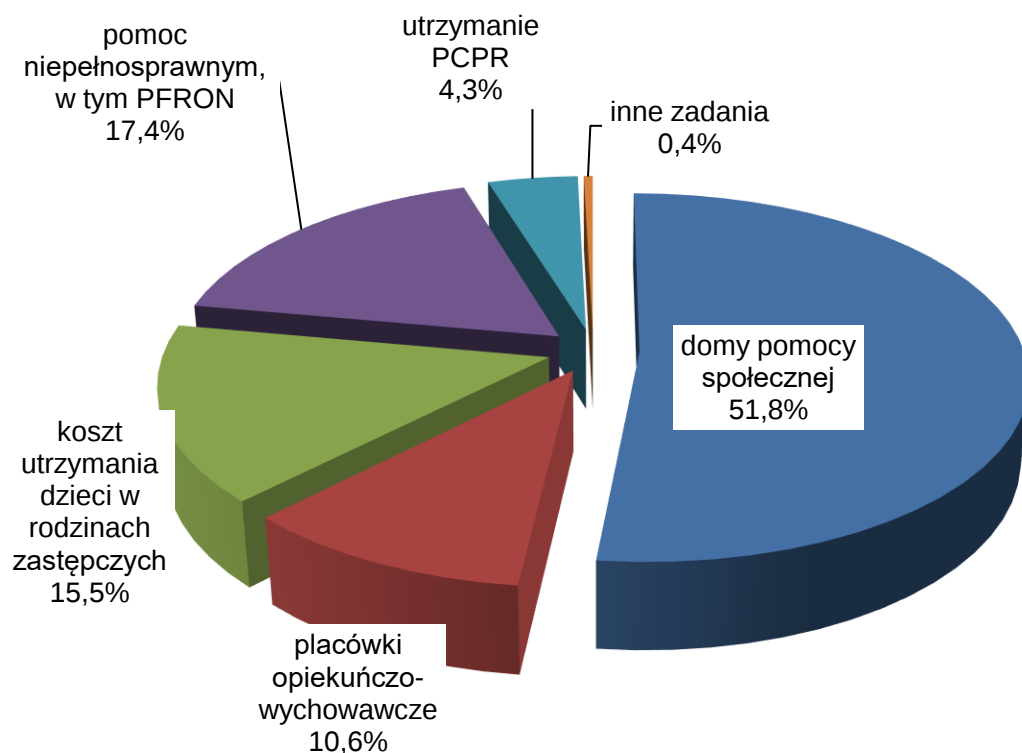
Źródło: powiatowe oceny zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego w 2023 r. i 2024 r.

W zakresie zadań związanych z pomocą osobom niepełnosprawnym wydatki wzrosły w zakresie:

- utrzymania warsztatów terapii zajęciowej (o 135,1%),
- dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych (o 28,2%),
- utrzymania zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności (o 26,4%).

W strukturze kosztów zadań pomocy społecznej realizowanych przez powiat dominują wydatki związane z bieżącym utrzymaniem domów pomocy społecznej (ponad 51,8%) oraz dzieci w rodzinach zastępczych (15,5%), a także prowadzeniem placówek opiekuńczo-wychowawczych (10,6%). Na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami (finansowane ze środków PFRON) przeznaczono w 2024 r. 17,4% wydatków, a koszt obsługi zadań (utrzymanie powiatowych centrów pomocy rodzinie) stanowi 4,3% ogółu wydatków ponoszonych przez samorząd powiatowy na realizację wszystkich zadań.

Wykres 37. Struktura kosztów realizacji przez powiaty woj. opolskiego zadań pomocy społecznej oraz innych zadań z zakresu polityki społecznej w 2024 r.

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej w 2024 r.

W 2025 r. - według prognozy, powiaty przewidują wzrost (o 1,1%) wydatków, w tym m.in. na:

- utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych (o 16,2%),
- utrzymanie powiatowych centrów pomocy rodzinie (o 10,3%).

7.3. Zadania gmin i powiatów – razem

W 2024 r. na realizację zadań pomocy społecznej oraz innych zadań polityki społecznej w woj. opolskim gminy i powiaty przeznaczyły 1 684,4 mln zł, z czego:

- 1 313 mln zł pochodziło z budżetów gmin (78,0%);
- 371,4 mln zł budżetów powiatów (22,0%).

Tabela 36. Koszt pomocy społecznej oraz innych zadań polityki społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024 i 2025 r. (prognoza) – razem zadania gmin i powiatów w tys. zł

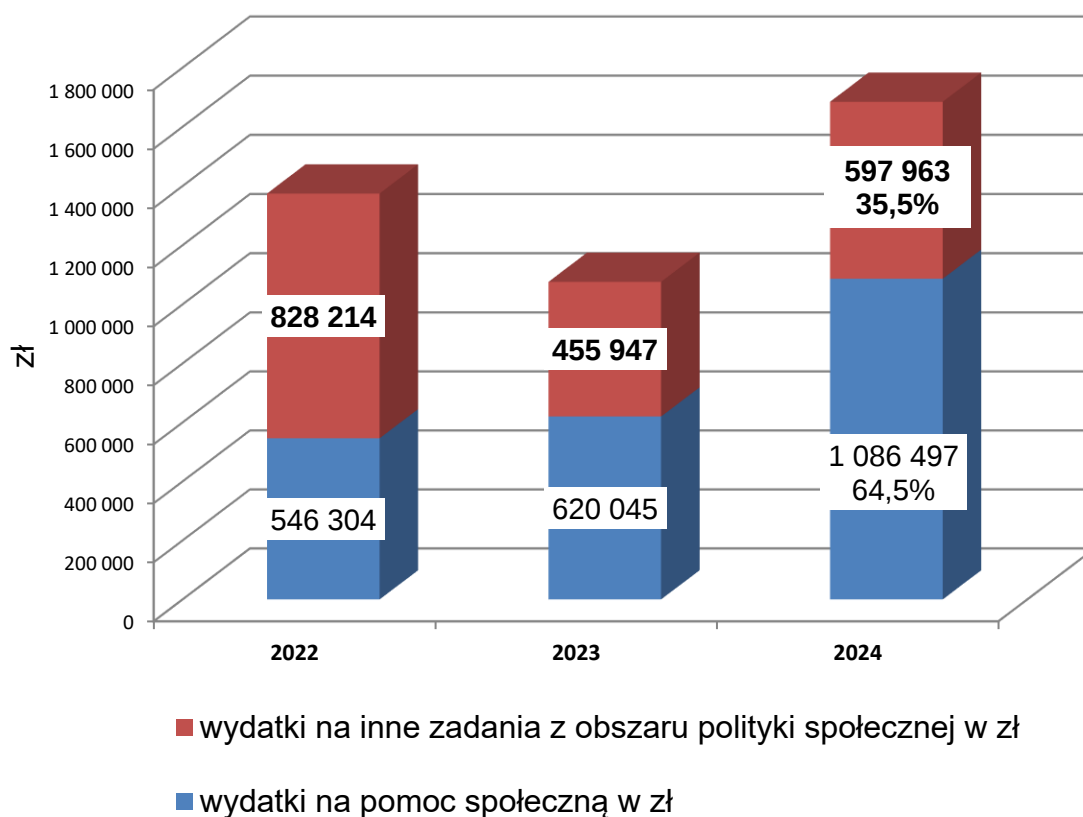
Wyszczególnienie	Środki finansowe przeznaczone na wydatki w pomocy społecznej i inne zadania z obszaru polityki społecznej w budżetach gmin województwa opolskiego w latach 2023-2025 w tys. zł				
	2023 r.	2024 r.	Dynamika 2023 r.=100%	2025 r. (prognoza)	Dynamika 2024 r.=100%
WYDATKI GMIN	768 644	1 313 057	170,8	1 054 438	80,3
WYDATKI POWIATÓW	307 348	371 403	120,8	376 069	101,3
w tym środki PFRON	38 448	68 555	178,3	48 843	71,2
RAZEM	1 075 992	1 684 460	156,5	1 430 507	84,9

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej w 2024 r.

W 2024 r. – w porównaniu do 2023 r., koszt realizowanych zadań w woj. opolskim wzrósł o 56,5% przy czym:

- koszt zadań realizowanych przez gminy wzrósł o 70,8 %, w tym najwięcej wzrosły wydatki przeznaczone na usuwanie skutków powodzi (o 369,9 mln zł), natomiast wzrosły koszty utrzymania żłobków i klubów dziecięcych – o 37% oraz środki przeznaczone na działania związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi – o 106,3%, a także (o 63,7%) zwiększyły się środki przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- koszt zadań powiatu wzrósł o 20,8%, w tym najbardziej wysokość środków na utrzymanie warsztatów terapii zajęciowej (o 135,1%) oraz o 28,2% wzrosły środki przeznaczone na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.

Wykres 38 Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań pomocy społecznej oraz innych zadań z zakresu polityki społecznej w woj. opolskim w latach 2022-2024 – wydatki w tys. zł

*Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu.

8. Wnioski

- W 2024 r. w województwie opolskim – w porównaniu do 2023 r.:
 - liczba ludności zmniejszyła się o 0,7% (do 930 296 osób - o 6 429 osób), a w strukturze ludności wg ekonomicznych grup wieku odnotowano kolejny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (do 25,1% populacji regionu), przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (ludność województwa zmniejsza się o ok. 6 tys. osób rocznie, w tym ok. 1 000 – 1 300 to migracje do innych województw lub za granicę Polski);
 - w 2024 r. w woj. opolskim urodziło się 5 410 dzieci, tj. o 767 mniej niż w 2023 r. Liczba zgonów wyniosła 10 760 (więcej niż rok wcześniej o 136). Przyrost naturalny (liczba urodzeń do liczby zgonów) – podobnie jak w latach poprzednich, był ujemny i wynosił minus 5 350;

- przyrost naturalny na 1 000 osób obniżył się do minus 5,7 (w Polsce występuje także ujemny przyrost naturalny, który wyniósł minus 4,2 w 2024 r.);
- na koniec grudnia 2024 r. stopa bezrobocia w poszczególnych powiatach woj. opolskiego wahała się od 2,9% w Mieście Opolu do 10,4% w powiecie głubczyckim. Coroczna analiza bezrobocia wskazuje, że od kilku lat najtrudniejsza sytuacja nadal występuje w powiatach: głubczyckim (10,4) i prudnickim (9,6) .
- W ramach realizacji programu Fundusze Europejskie dla Opolskiego na lata 2021-2027 realizowane są projekty polegające na bezpośrednim wsparciu osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych, z niepełnosprawnościami, bezrobotnych, rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz dzieci i młodzieży umieszczonej w systemie pieczy zastępczej.
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu jest realizatorem projektów:
 - Bliżej rodziny i dziecka – wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej, polegający na wsparciu rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz pieczy zastępczej, poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, umożliwiających eliminację deficytów i dysfunkcji tych grup społecznych oraz przeciwdziałanie ich marginalizacji. Projekt realizowany jest w okresie od 1.03.2024 r. do 31.12.2026 r. Łączna wartość projektu wynosi 39 857 259,88 zł, w tym w 2024 r. wydatkowano 7 561 034 zł;
 - Nie-Sami-Dzielni – rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne - wzrost liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, zatrudnienie asystentów osób starszych. Projekt realizowany jest od 01.01.2024 r. do 30.06.2025 r. Łączna wartość projektu wynosi 22 389 125,19 zł, w tym w 2024 r. wydatkowano 8 929 343 zł;
 - Projekt „Opolskie Spójne i Aktywne Społecznie” realizowany jest w ramach programu FERS 2021-2027, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, jego głównym celem jest uspołnienie działań w obszarze polityki włączenia społecznego w województwie opolskim oraz wypracowanie mechanizmów jej sprawniejszej koordynacji i lepszego przepływu informacji pomiędzy różnymi podmiotami wewnątrz województwa do 2028 roku. Projekt realizowany jest od 01.10.2023 r. do 31.12.2028 r. W 2024 r. koszt realizacji projektu wyniósł 1 283 238 zł (koszt całego projektu 10 032 520,40 zł).
- W obszarze działań systemu pomocy społecznej:
 - po raz kolejny zmniejszyła się liczba klientów pomocy społecznej (o 1,5% - do 19 812 osób);
 - wskaźnik deprywacji lokalnej (liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców pomocy społecznej na 1 000 ludności) wyniósł 29,6. Oznacza to, że na każde 1 000 mieszkańców przypadało mniej niż 30 osób w rodzinach klienta

otrzymującego świadczenie z pomocy społecznej. Wskaźnik ten spada sukcesywnie od 2013 r. (wynosił 70,2);

- w 2024 r. – zanotowano minimalny spadek liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej – z 11 588 do 11 338 świadczeniobiorców, tj. o 2,2% (w 2023 r. był wzrost o 0,5%), jednak ich udział wśród wszystkich korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nadal wynosi prawie 60%;
- bez zmian utrzymuje się struktura świadczeniobiorców wg powodów udzielania pomocy, nadal największe grupy świadczeniobiorców otrzymują pomoc z powodu ubóstwa, bezrobocia i długotrwałej choroby, choć w tych kategoriach odnotowano (podobnie jak rok wcześniej) spadki liczby świadczeniobiorców o odpowiednio 11%, 11,8% i 4,1%. Przy czym wyjątkowo w 2024 r. o 12 056 osób wzrosła liczba świadczeniobiorców, którym przyznano świadczenie z powodu klęski żywiołowej i ekologicznej, na co wpływ miała powódź, która we wrześniu 2024 r. dotknęła znaczną część województwa opolskiego;
- w 2024 r. na 100 mieszkańców województwa opolskiego przypadały nieco ponad 2 osoby (średnio 2,1), którym przyznano świadczenie pomocy społecznej;
- w 2024 r. koszt świadczeń pomocy społecznej (pieniężnych i niepieniężnych) w woj. opolskim, udzielonych przez gminy, wyniósł ponad 111 871 444 zł, tj. o 6,9% więcej niż w 2023 r.;
- średnia, roczna wartość pomocy przypadająca w 2024 r. na jednego świadczeniobiorcę wyniosła 5 647 zł (o 8,5% więcej niż w 2023 r.), co wynikało głównie ze zwiększonych kosztów zasiłków stałych, innych świadczeń, m.in. schronienia, posiłków, sprawienia pogrzebu, usamodzielnienia, mimo spadku liczby uprawnionych do świadczeń pomocy społecznej o 1,5%;
- łącznie w 2024 r. z różnych form pomocy i wsparcia (świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, usług środowiskowych, miejsc w dziennych i całodobowych placówkach opieki dla dzieci i dorosłych oraz innych ośrodkach wsparcia) skorzystało 49 301 osób i rodzin (o 2,7% więcej niż w 2023 r.);
- kadra pomocy społecznej liczy 4 376 osób (z tego w: ośrodkach pomocy społecznej – 1 476 osób, centrum usług społecznych – 35, powiatowych centrach pomocy rodzinie - 190, domach pomocy społecznej – 1 953, i innych ośrodkach wsparcia i instytucjach publicznych - 652) – mniej niż w 2023 r. o 302 osoby (6,5%);
- ustawowy wymóg zatrudnienia odpowiedniej liczby pracowników socjalnych do liczby ludności spełnia 28 gmin (39,4%), a do liczby rodzin (nie więcej niż 50) – 65 gmin (91,5%);

- w 2024 r. wydatki na świadczenia pomocy społecznej (gmin i powiatów) wyniosły 1 086 497 mln zł (o 75,3% więcej niż w 2023 r.). Tak duży wzrost wydatków spowodowany był m.in. wypłatą świadczeń dla osób poszkodowanych w wyniku powodzi, która dotknęła woj. opolskie we wrześniu 2024 r.;
- łączny koszt zadań z zakresu polityki społecznej, realizowanych przez gminy i powiaty, wyniósł 1 684 460 tys. zł (wzrósł o 56,5%), przy czym łączne wydatki gmin wzrosły o 70,8% (do 1 313 057 mln zł w 2024 r. z 768,6 mln zł w 2023r.), a powiatów wzrosły o 20,8% (do 371 mln zł – z 307 mln zł w 2023 r.);
- w innych niż pomoc społeczna zadaniach polityki społecznej koszty udzielonego wsparcia gminy wzrosły i wynosiły 529,4 mln zł. Natomiast w powiatach środki finansowe na inne zadania z zakresu polityki społecznej wzrosły do 68,5 mln zł (78,3%).
- W obszarze systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej:
 - liczba podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej wyniosła 993 (o 15 mniej niż w 2023 r.), z tego było: 615 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, 303 rodziny zastępcze niezawodowe i 48 rodzin zastępczych zawodowych oraz 27 rodzinnych domów dziecka;
 - od 2015 r. w strukturze rodzinnej pieczy zastępczej zachodzą oczekiwane zmiany: spada liczba rodzin spokrewnionych i niezawodowych na rzecz rodzin zawodowych (wzrost o 26,3%) i rodzinnych domów dziecka (42,1%). Wzrasta liczba asystentów rodziny (wzrost prawie 3-krotny - do 95 osób, w tym 21 zatrudniono w ramach RPO WO 2014-2020), a liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny zwiększyła się prawie 4-krotnie (do 1 171 rodzin). Istotnie zwiększyła się również liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego (z 365 w 2012 do 830 w 2024 r.), przy czym z 35 tych placówek 16 powstało w wyniku realizacji projektu ROPS w ramach RPO WO 2014-2020 Bliżej rodziny i dziecka;
 - z uwagi na tzw. proces deinstytucjonalizacji (zmniejszenie liczby miejsc do 14) oraz działania samorządu terytorialnego, w tym SWO i projektów współfinansowanych ze środków UE, spadła liczba miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a coraz większa liczba dzieci może być umieszczona w rodzinach zastępczych lub pozostać w swoich rodzinach naturalnych, uzyskując jednocześnie wsparcie asystentów rodziny lub możliwość korzystania z usług placówek wsparcia dziennego. W 2024 r. liczba miejsc w 31 placówkach opiekuńczo-wychowawczych wyniosła 442;
 - łącznie liczba podmiotów pieczy zastępczej w woj. opolskim (rodzinnej i instytucjonalnej) wynosi 1 024 (w 2023 r. – 1 039), a liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej – 2 072 (w 2012 r. – 2 228 dzieci).
- W zakresie działań instytucjonalnych:

- województwo opolskie – podobnie jak w ubiegłych latach, ma najwyższy w kraju wskaźnik liczby miejsc (na 10 tys. ludności) w domach pomocy społecznej (32,76) – średnia w kraju wynosi 21,38 (liczba miejsc w 29 DPS-ach wynosi 3 048);
- średni, miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w DPS w 2024 r. wynosi 6 521,76 zł (o 7,23% - 471,76 zł, więcej niż w 2024 r.);
- na koniec 2024 r. na umieszczenie w domu pomocy społecznej oczekiwało ogółem 193 osób (o 42,96% więcej niż w 2023 r. i 2% więcej niż w 2022 r.);
- o 45 (do 1 310) wzrosła liczba miejsc w placówkach całodobowej opieki dla osób niepełnosprawnych, przewlekłe chorych lub w podeszłym wieku (komercyjnych). W porównaniu do 2011 r. liczba miejsc w tych placówkach wzrosła ponad 43-krotnie (w 2011 r. miały 30 miejsc);
- razem w 2024 r. w woj. opolskim było 62 stacjonarnych placówek opiekuńczych (29 DPS-ów i 33 „komercyjne” placówki całodobowej opieki) na 4 358 miejsc (na 10 tys. ludności przypadały 46,8 miejsca w tych placówkach);
- w 2024 r. w woj. opolskim funkcjonowały 23 dzienne domy pomocy, w tym 7 powstało w ramach programów rządowych (Senior-Wigor i Senior+), a 1 w ramach środków RPO WO 2014-2020 (w Białymostku);
- średni koszt utrzymania jednego miejsca w domu dziennego pobytu to ok. 1100 zł miesięcznie (w 2022 r. – 870 zł);
- w woj. opolskim jest 99 Klubów Seniora, z których prawie 20 zostało utworzonych środków RPO WO 2014-2020 (na łączną liczbę 376 miejsc). Liczba miejsc w Klubach seniora wynosi 5 509;
- razem w 2024 r. woj. opolskie miało 122 placówek wsparcia dziennego (domy dziennego pobytu i kluby seniora) dla osób starszych i niepełnosprawnych na 7 021 miejsc;
- w 2024 r. liczba miejsc w środowiskowych domach samopomocy wzrosła do 813 (w 15 ŚDS-ach). Średni, miesięczny koszt utrzymania miejsca w tych placówkach wynosi ok. 2 910 zł;
- w 2024 r. po kilku latach spadku liczby osób korzystających z różnych form usług opiekuńczych nastąpił wzrost (z 3034 do 3404 osób). Spadła natomiast liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi - dla zaburzonych psychicznie z 520 do 513 osób). W 2024 r. średni koszt 1 godz. specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (finansowanych z budżetu państwa) wyniósł 76 zł (w 2023 r. – 48 zł). Natomiast koszt usług opiekuńczych, finansowanych przez gminy, wyniósł 34,2 zł, co potwierdza prognozy z ubiegłych lat, wskazujące, że koszt 1 godz. tego świadczenia znajduje się w przedziale ok. 34-76 zł z tendencją do corocznego wzrostu. Obecnie najtańszą formą usług są usługi sąsiedzkie, których koszt za 1 godzinę wyniósł w 2024 r. 32,7 zł.

- w 2024 r. liczba miejsc w mieszkaniach treningowych i wspomaganych została bez zmian – 443 miejsc, natomiast liczba mieszkań wynosi 207. W tym w ramach projektów ROPS, współfinansowanych z UE, utworzono - 9 mieszkań dla 26 osób, w tym 2 dla samotnych matek z 2 dzieci, 12 mieszkań dla 20 osób dla osób w podeszłym wieku i z niepełnosprawnościami, 3 mieszkania dla 6 osób dla osób z chorobami neurologicznymi oraz 54 mieszkania dla około 200 migrantów wojennych z Ukrainy.
- W zakresie przedsiębiorczości społecznej:
 - liczba podmiotów ekonomii społecznej, w tym podmiotów ekonomii solidarnej, w woj. opolskim wynosi 4 196 (po zmianie metody ich liczenia, do PES zalicza się wszystkie organizacje pozarządowe, działające nie dla zysku lub nie tylko dla zysku – tj. fundacje i stowarzyszenia), z tego: 4 112 fundacje i stowarzyszenia, oraz 39 spółdzielni socjalnych, 5 CIS-ów, 8 KIS-ów, oraz 10 spółek z o.o. non-profit;
 - w związku ze zmianą przepisów, w myśl ustawy z 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, fundacje, stowarzyszenia, spółki z o.o. non profit, spółdzielnie socjalne oraz inne podmioty wskazane w ustawie mogą ubiegać się o status przedsiębiorstwa społecznego (nadaje wojewoda). Aktualnie status przedsiębiorstwa społecznego posiada 20 podmiotów z terenu woj. opolskiego;
 - w ramach podmiotów ekonomii solidarnej z obszaru reintegracji społeczno-zawodowej (centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej) uczestnikami zajęć było łącznie 1 317 osób w 35 instytucjach.

W 2024 r. (podobnie jak w 2023 r.) najważniejsze wnioski i rekomendacje zawarte w gminnych i powiatowych ocenach zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego wskazują przede wszystkim, na konieczność zwiększenia środków finansowych na realizację wzrastającej liczby zadań z obszaru polityki społecznej.

W systemie pomocy i integracji społecznej następuje stopniowe przekształcenie struktury świadczeniobiorców ze względu na główny powód udzielanej pomocy - coraz częściej klientem OPS jest osoba z niepełnosprawnością, przewlekłe chora lub starsza, albo rodzina wieloproblemowa, w której występuje przemoc, sytuacje kryzysowe, trudności opiekuńcze i wychowawcze. Wymaga to wprowadzenia zmian w systemie wsparcia - w kierunku rozwoju usług społecznych (opiekuńczych, pielęgnacyjnych, rehabilitacyjnych, edukacyjnych, wspomagających), przy jednoczesnym utrzymaniu poziomu pomocy materialnej (pieniężnej i rzeczowej). Istotnym jest także poprawa i wzmocnienie działań międzyinstytucjonalnych i międzysystemowych, angażujących instytucje różnych sektorów wsparcia (np. pomocy społecznej i sądownictwa).

Większość analizowanych gminnych i powiatowych ocen zasobów pomocy społecznej podkreśla m. in. konieczność:

- promowania rodzicielstwa zastępczego wśród mieszkańców, a także zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych formach opieki zastępczej (zwłaszcza tworzenie rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka);
- dalszego i aktywnego uczestnictwa w realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE, wynikających z ograniczonych możliwości finansowych i organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego;
- rozwoju infrastruktury mieszkań treningowych i wspomaganych (dla usamodzielnionych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, osób starych i z niepełnosprawnościami);
- zwiększenia zakresu wsparcia osób niesamodzielnich, poprzez rozwój sieci ośrodków wsparcia, placówek całodobowej opieki, usług opiekuńczych i asystenckich oraz propagowania idei rodzinnych domów pomocy społecznej, wolontariatu oraz innych form (szczególnie mieszkań wspomaganych z usługami);
- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej poprzez podnoszenie kwalifikacji pracowników, udział w szkoleniach tematycznych uwzględniających tematykę zmian w polityce społecznej, problem przemocy domowej, trudności opiekuńczo-wychowawcze, wsparcia osób niesamodzielnich, uzależnień itp.;
- z uwagi na coraz powszechniejsze zjawisko wypalenia zawodowego wśród kadry pomocy społecznej konieczne jest wsparcie pracowników poprzez zatrudnienie specjalistów tj.: superwizora, mediatora rodzinnego, coacha, którzy wspieraliby pracowników w działaniach aktywizujących klientów pomocy społecznej;
- poszukiwania rozwiązań umożliwiających pozyskanie nowych pracowników w związku z występującymi trudnościami na rynku pracy (zastąpienie odchodzących na emeryturę dotychczasowych, starszych pracowników, szczególnie w gminach wiejskich), w tym zapewnienia odpowiednich warunków płacowych, sprzyjających realizacji bieżących i planowanych zadań z obszaru polityki społecznej.

9. Rekomendacje

Uwzględniając zmiany, jakie wystąpiły w 2024 r. w systemie pomocy społecznej oraz innych systemach wsparcia w woj. opolskim (w tym szczególnie na rzecz osób starszych, z niepełnosprawnościami i niesamodzielnich oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym) oraz rekomendacje zawarte w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2023-2025, należy:

- rozwijać system wsparcia osób niesamodzielnych oraz ich rodzin w szczególności poprzez zwiększenie oferty usług świadczonych w lokalnej społeczności (domy dziennego pobytu, środowiskowe domy samopomocy, kluby seniora, uniwersytety III wieku, usługi opiekuńcze, edukacyjne, wspomagające, w tym świadczone przez asystentów osób niesamodzielnych, a także w formie mieszkalnictwa wspomagane i treningowe);
- prowadzić stałą i bieżącą analizę miejsc i sposobów koordynacji usług realizowanych przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego woj. opolskiego i dostosowanie ich działań do krajowych założeń procesu deinstytucjonalizacji;
- kontynuować i rozwijać kompleksowe usługi, zawierające zarówno komponent zdrowotny, jak i społeczny, świadczonych w środowisku zamieszkania osób potrzebujących, ze szczególnym naciskiem na ich optymalne dopasowanie do potrzeb tych osób (rodzaj usługi, liczba godzin, częstotliwość);
- rozwijać usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami, szczególnie na obszarach województwa, gdzie taka usługa nie jest zapewniona, zachęcanie gmin do uruchomienia usługi asystenckiej dla osoby z niepełnosprawnością wraz z zapewnieniem możliwości jego wyboru, czasu i formy wsparcia, uwzględniającą podmiotowość i potrzeby osoby;
- propagować, rozwijać i wspierać rozwój usług społecznych w społecznościach lokalnych dostosowanych do potrzeb i możliwości osoby wymagającej wsparcia, w tym:
 - opiekę wytchnieniową jako ważny element wsparcia opiekunów osób z niepełnosprawnościami;
 - usługi sąsiedzkie poprzez pomoc szkoleniową, zaopatrzenie w środki ochrony indywidualnej, a nawet zabezpieczenie wynagrodzenia;
 - usługi door-to-door, obejmujące świadczenie bezpośredniej pomocy w przemieszczaniu się osoby potrzebującej oraz innych dostosowanych do jej potrzeb usług;
- rozwijać i wspierać usługi społeczne świadczone w miejscu zamieszkania (edukacyjne, wspomagające, rehabilitacyjne, pielęgnacyjne, kulturalne, rekreacyjne itp.), w tym z udziałem asystentów (rodziny, osób starszych, z niepełnosprawnościami), w szczególności usług aktywizujących i wspomagających na rzecz osób usamodzielniających się i opuszczających system pieczy zastępczej, w tym w formie mieszkań wspomaganych i treningowych;
- wykorzystywać potencjał pomocowy wolontariuszy poprzez np. utworzenie banku danych usług wolontariackich wraz z kategoriami wsparcia, tj. grupą adresatów pomocy i zakresem świadczenia usług wolontariackich;

- tworzyć warunki, które umożliwią silniejsze włączenie podmiotów ekonomii społecznej jako dostawców usług społecznych, tak aby mogły skutecznie odpowiadać na potrzeby swoich świadczeniobiorców i mieszkańców społeczności lokalnej;
- rozwijać asystenturę rodzinną, w tym prowadzić wsparcie szkoleniowe asystentów rodziny, m. in. z zakresu psychologii, pedagogiki, pracy socjalnej;
- podjąć działania wspierające tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, szczególnie w formie pracy podwórkowej i w miejscach o szczególnym zapotrzebowaniu oraz nagromadzeniu niekorzystnych zjawisk i wynikającej z tego dużej liczbie rodzin w kryzysie;
- rozwijać i wspierać system pieczy zastępczej, w szczególności poprzez zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej, właściwe standardy świadczonej pomocy oraz taki poziom współpracy między podmiotami udzielającymi dziecku wsparcia, który – jeśli jest to możliwe – pozwoli na przywrócenie dziecka jego rodzinie lub też umożliwi mu funkcjonowanie we właściwy sposób w ramach rodziny zastępczej;
- rozwijać usługi interwencji kryzysowej, szczególnie w powiatach bez ośrodków interwencji kryzysowej;
- prowadzić działania systemowe, zmierzające do poszerzenia zakresu świadczeń o charakterze profilaktycznym i aktywizującym środowiska najbardziej zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, tj. :
 - rozwijać usługi społeczne dla osób i rodzin w największym stopniu zagrożonych wykluczeniem, poprzez zwiększenie liczby usług aktywizujących i wspomagających, zwiększenie liczby ośrodków kompleksowego wsparcia, łączących elementy aktywizacji zawodowej i społecznej (doradztwo zawodowe, praca socjalna, poradnictwo psychologiczne i prawne, zdrowotne);
 - rozwijać kadrę pomocy społecznej, poprzez tworzenie zachęt dla samorządu terytorialnego do zwiększenia zatrudnienia pracowników socjalnych i innych specjalistów, zwłaszcza w okresie ubytku pracowników merytorycznych w gminach wiejskich;
 - wzmacniać współpracę działań wielu sektorów, w tym szczególnie pomocy społecznej z innymi instytucjami wspierającymi osoby i rodziny (rynek pracy, ochrona zdrowia, oświata, sądownictwo, policja, organizacje pozarządowe), w celu tworzenia wspólnych programów i inicjatyw kompleksowego wsparcia;
 - kontynuować i unowocześniać formy kształcenia oraz doskonalenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej, poprzez tworzenie dodatkowych kompetencji, budowanie standardów łączących elementy aktywizacji zawodowej i społecznej, dostosowanych do specyficznych potrzeb klientów (osoby z niepełnosprawnościami, niezaradne życiowo, dzieci w rodzinach wieloproblemowych, kobiety, mieszkańcy terenów wiejskich);

- rozwijać kształcenie i doskonalenie zawodowego kadr pomocy społecznej poprzez dostosowanie programów szkoleń do zmieniających się potrzeb, a także poszerzenie katalogu form kształcenia (wizyty studyjne, warsztaty, seminaria, coaching);
- rozwijać katalog narzędzi wsparcia o działania diagnostyczne (np. rozpoznanie potrzeb osób przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub domu pomocy społecznej, co do skorzystania z usług zew. i świadczonych w lokalnej społeczności);
- rozwijać i doskonalić środowiskowe formy wsparcia łączące m.in. opiekę zdrowotną i społeczną oraz aktywizację osób niesamodzielnych, w tym w formie usług wspomagających, działań profilaktycznych, zapobiegających umieszczeniu osoby niesamodzielnej w placówce całodobowej opieki;
- dostosować profil kształcenia kadr pomocy społecznej, ochrony zdrowia, rynku pracy - o kompetencje właściwe dla sprawowania profesjonalnej opieki na rzecz różnych grup klientów (w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych o specyficznych potrzebach zdrowotnych i społecznych);
- kontynuować współpracę z III sektorem poprzez promocję jego działalności, a także kierowanie wsparcia finansowego i merytorycznego, zwłaszcza do organizacji działających w obszarze: usług społecznych, opiekuńczych, poradnictwa i ekonomii społecznej;
- podejmować kompleksowe działania wspierające obywateli państw trzecich, przybyłych do woj. opolskiego, poprzez m.in. pomoc w integracji społecznej, oraz aktywizację zawodową;
- wspierać i współpracować z samorządem terytorialnym w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami (inicjowanie i promowanie koniecznych zmian oraz realizacja i rozwój działań z wykorzystaniem środków PFRON);
- prowadzić monitoring potrzeb oraz realizowanych działań, zwłaszcza w zakresie projektów współfinansowanych ze środków europejskich, promować i upowszechniać informacje o działaniach wszystkich instytucji i podmiotów w obszarze pomocy i integracji społecznej, a także powiązanych zadań z zakresu polityki społecznej;
- inicjować i rozwijać różne usługi i formy pomocy środowiskowej, w tym we współpracy z samorządami: gminnym i powiatowym oraz innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, poprzez wspieranie tworzenia nowych i zintegrowanych usług w gminach (np. w ramach centrów usług społecznych);
- rozwijać i wspierać różnorodne sposoby środowiskowego wsparcia osób o szczególnych potrzebach (osób z problemami zdrowia psychicznego, rodzin i osób w kryzysie bezdomności, zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym),

w tym przez działania projektowe uwzględniające ich sytuację i możliwości w ramach programu wychodzenia z bezdomności;

- propagować i kontynuować inicjatywy i przedsięwzięcia, w tym partnerskie, służące wsparciu najbardziej potrzebujących mieszkańców województwa (szczególnie w sytuacjach kryzysowych, np. w ramach zainicjowanego w pandemii Marszałkowskiego kuriera społecznego).

Spis tabel

Tabela 1. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w Polsce i woj. opolskim w latach 2022 – 2024	9
Tabela 2. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w woj. opolskim w latach 2023-2024 – wg powiatów	16
Tabela 3. Najważniejsze wskaźniki demograficzne woj. opolskiego w 2010 r. i w latach 2022-2024 oraz wg prognozy GUS w 2030 r.	17
Tabela 4. Bezrobocie w woj. opolskim w latach 2022-2024	27
Tabela 5. Dzieci przysposobione w woj. opolskim w latach 2023-2024	36
Tabela 6. Wydatki Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie zadań pomocy społecznej i niektórych zadań z zakresu polityki społecznej w latach 2022-2024	38
Tabela 7. Liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia w woj. opolskim w latach 2019-2023	39
Tabela 8. Liczba osób i rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej	44
Tabela 9. Wskaźnik klientów ośrodków pomocy społecznej do liczby ludności w woj. opolskim w latach 2022-2024 - wg powiatów	48
Tabela 10. Koszt świadczeń udzielanych przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2023-2024	50
Tabela 11. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024	51
Tabela 12. Powody udzielenia świadczeń z pomocy społecznej w latach 2023-2024	52
Tabela 13. Placówki wsparcia dziennego w woj. opolskim w 2024 r.	54
Tabela 14. Podmioty pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2015-2024	57
Tabela 15. Podmioty rodzinnej pieczy zastępczej w powiatach woj. opolskiego w latach 2015- 2024	58
Tabela 16. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2015-2024	62
Tabela 17. System wspierania rodziny i pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2015-2024	65
Tabela 18 Liczba domów pomocy społecznej i miejsc w tych domach w woj. opolskim w 2024 r.	69
Tabela 19. Wskaźnik liczby miejsc w domach pomocy społecznej w Polsce w 2024 r. – wg województw.	71
Tabela 20. Średni, miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca w domach pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2025	74

Tabela 21. Liczba osób oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2020-2024 (w tym dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych i/lub niepełnosprawnych fizycznie)	76
Tabela 22. Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w woj. opolskim w 2024 r.	80
Tabela 23. Dzielne domy pomocy w woj. opolskim w 2024 r.- wg źródła pozyskania środków	82
Tabela 24. Kluby Seniora w woj. opolskim wg źródła pozyskania środków w 2024 r.	83
Tabela 25. Dzielne domy pomocy i kluby seniora w woj. opolskim w 2024 r.	85
Tabela 26. Środowiskowe domy samopomocy w woj. opolskim w 2024 r.	87
Tabela 27. Mieszkania wspomagane i treningowe w woj. opolskim w 2024 r.	90
Tabela 28. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich wskaźnik na 10 tys. ludności w woj. opolskim w latach 2023-2024	93
Tabela 29. Koszt usług opiekuńczych w woj. opolskim w 2024 r.	96
Tabela 30. Miejsca opieki i wsparcia dla osób starszych i niesamodzielnych w woj. opolskim w latach 2018-2024	97
Tabela 31. Zatrudnienie w jednostkach i instytucjach pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024	102
Tabela 32. Podmioty ekonomii społecznej w województwie opolskim w maju 2024 r. – w powiatach wg typów	113
Tabela 33. Spółdzielnie socjalne w województwie opolskim w maju 2025 r.	116
Tabela 34. Środki finansowe przeznaczone przez gminy na zadania pomocy społecznej i inne zadania z zakresu polityki społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024 i w 2025 r. (prognoza) w tys. zł	124
Tabela 35. Środki finansowe przeznaczone przez powiaty na realizację zadań pomocy społecznej i innych zadań z zakresu polityki społecznej w latach 2023-2024 i w 2025 r. (prognoza) w tys. zł – zadania szczegółowe	128
Tabela 36. Koszt pomocy społecznej oraz innych zadań polityki społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024 i 2025 r. (prognoza) – razem zadania gmin i powiatów w tys. zł	131

Spis wykresów

Wykres 1. Zmiany liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w Polsce i w województwie opolskim w latach 2023-2024 (w %)	10
Wykres 2. Zmiany liczby urodzeń żywych, zgonów i przyrostu naturalnego w województwie opolskim w 2010 r. i 2023 r. oraz 2024 r.	11
Wykres 3. Wskaźnik urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego na 1 000 ludności według województw w 2024 r.	12
Wykres 4. Udział procentowy liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60+/65+) - Polska i województwo opolskie w latach 2022-2024	13
Wykres 5. Udział procentowy liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60/65+) w populacji powiatu w latach 2023-2024	14
Wykres 6. Wzrost liczby ludności w grupach wieku: 60 lat i więcej oraz 80 lat i więcej, w powiatach woj. opolskiego do 2030 r. (wg prognozy ludności gmin GUS na lata 2017-2030)	15
Wykres 7. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.	19
Wykres 8. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2010-2023 według przyjętych w danym roku granic ubóstwa (% osób w gospodarstwach domowych).....	21
Wykres 9. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2022 r. i 2023 r. według grup społeczno-ekonomicznych (% osób w gospodarstwach domowych).....	23
Wykres 10. Zasięg ubóstwa skrajnego w Polsce w 2022 r. i 2023 r. w gospodarstwach domowych z dziećmi w wieku 0-17 lat.....	23
Wykres 11. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2022r. i 2023r. według wieku osób	24
Wykres 12. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2022 r. i 2023 r. wg wykształcenia głowy gospodarstwa domowego.....	25
Wykres 13. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2021 r. i 2022 r. wg klasy miejscowości zamieszkania.....	25
Wykres 14. Stopa bezrobocia rejestrowanego w woj. opolskim w latach 2020 – 2024.	28
Wykres 15. Beneficjenci pomocy społecznej (ośrodków pomocy społecznej) oraz zarejestrowani bezrobotni w woj. opolskim w latach 2018-2024.....	41
Wykres 16. Zmiana liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz klientów ośrodków pomocy społecznej w powiatach woj. opolskiego w latach 2023-2024 (w %).....	43
Wykres 17. Struktura świadczeniobiorców pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2023-2024.....	44
Wykres 18. Wskaźnik deprywacji lokalnej w woj. opolskim w latach 2013-2024	47

Wykres 19. Udział klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej wśród wszystkich osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2022-2024.....	49
Wykres 20. Powody udzielenia pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2023-2024.....	53
Wykres 21. Struktura podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2019-2024.....	56
Wykres 22. Wskaźnik liczby miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na 10 tys. ludności w wieku przedprodukcyjnym wg powiatów woj. opolskiego – stan na dzień 31.03.2025 r.	61
Wykres 23. Dzieci w podmiotach pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2023-2024.....	63
Wykres 24. Liczba dzieci w pieczy zastępczej na 1000 ludności w wieku przedprodukcyjnym	64
Wykres 25. System wspierania rodziny i pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2020-2024	66
Wykres 26. Domy pomocy społecznej w woj. opolskim w 2024 r. – struktura liczby miejsc wg typów.	68
Wykres 27. Wskaźnik liczby miejsc w domach pomocy społecznej (na 10 tys. ludności) wg powiatów woj. opolskiego w latach 2023-2024	73
Wykres 28. Liczba oczekujących na umieszczenie w domu pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2022-2024 wg typów domów.....	78
Wykres 29 . Wskaźnik liczby miejsc w dziennych domach pomocy i klubach seniora (na 10 tys. ludności) w woj. opolskim w 2024r.....	86
Wykres 30. Wskaźnik liczby miejsc (na 10 tys. ludności) w środowiskowych domach samopomocy w woj. opolskim w 2024r. – wg powiatów.	88
Wykres 31. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi oraz usługami sąsiedzkimi w powiatach woj. opolskiego w latach 2023-2024 (wskaźnik na 10 tys. ludności)	94
Wykres 32. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich w woj. opolskim w latach 2019-2024 ...	95
Wykres 33. Wskaźnik liczby miejsc w instytucjach opieki i wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych w woj. opolskim w latach 2018-2024 (na 10 tys. ludności).....	98
Wykres 34. Liczba miejsc opieki i wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych w woj. opolskim w 2011 r. oraz 2024 r.....	110
Wykres 35. Podmioty ekonomii społecznej w województwie opolskim w maju 2025 r.	112

Wykres 36. Struktura kosztów pomocy społecznej w gminach woj. opolskiego w 2024 r.	126
Wykres 37. Struktura kosztów realizacji przez powiaty woj. opolskiego zadań pomocy społecznej oraz innych zadań z zakresu polityki społecznej w 2024 r.	130
Wykres 38 Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań pomocy społecznej oraz innych zadań z zakresu polityki społecznej w woj. opolskim w latach 2022-2024 – wydatki w tys. zł.....	132

Spis map

Mapa 1. Wskaźnik deprywacji lokalnej (liczba osób w rodzinach, w których przyznano świadczenie na każde 1 000 mieszkańców) w woj. opolskim w 2024 r. – wg powiatów	46
Mapa 2. Liczba miejsc w domach pomocy społecznej w woj. opolskim w 2024 r. – wg typów.....	72
Mapa 3. Gminy spełniające ustawowy wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych (do liczby ludności) w ośrodku pomocy społecznej w 2024 r.....	105
Mapa 4. Gminy spełniające ustawowy wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych (do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną)	107
Mapa 5. Podmioty ekonomii solidarnej w województwie opolskim w maju 2025 r. .	115
Mapa 6. Spółdzielnie socjalne w województwie opolskim w 2025 r.....	116
Mapa 7. Subregiony wg działalności OWES w województwie opolskim	119